

Oslo kommune
Bydel Stovner
Administrasjonen

Møteinnkalling 5/14

Møte: Oppvekst- og kulturkomitéen
Møtested: Glassmøterommet, Karl Fossumsvei 30
Møtetid: Tirsdag 06. mai 2014 kl. 18.00
Sekretariat: Administrasjonen

SAKSKART

Åpen halvtime
Godkjenning av innkalling
Godkjenning av sakskart

Saker til behandling

Sak 27/14 Protokoll fra OKK-møte 08.04.14
Sak 28/14 Folkehelseplan 2014-2018 Bydel Stovner
Sak 29/14 Utkast til kommuneplan Oslo mot 2030 - Smart, trygg og grønn. Offentlig ettersyn
Sak 30/14 Nøkkeltall OKK pr april
Sak 31/14 Orienteringssaker
Sak 32/14 Eventuelt

Bydel Stovner

Brit Axelsen
leder

Ingebjørg Mjåland
avdelingssjef

Sak 27/14 Protokoll fra OKK-møte 08.04.14

Arkivsak: 201400013

Arkivkode: 026.9

Saksbehandler: Stolpe Madelene

Saksgang

Oppvekst- og kulturkomitéen

Møtedato

06.05.14

Saknr

27/14

PROTOKOLL FRA OKK-MØTE 08.04.14

Vedlagt er protokoll fra møte i Oppvekst- og kulturkomiteen 08.april 2014

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Protokoll fra OKK-møte 08.04.14 godkjennes.

Madelene Stolpe
spesialkonsulent

Vedlegg

Sak 28/14 Folkehelseplan 2014-2018 Bydel Stovner

Arkivsak: 200500271

Arkivkode: 202

Saksbehandler: Stolpe Madelene

Saksgang	Møtedato	Saknr
Helse- og sosialkomitéen	05.05.14	41/14
Ungdomsrådet	05.05.14	
Oppvekst- og kulturkomitéen	06.05.14	28/14
Miljø-, plan- og samferdselskomitéen	06.05.14	20/14
Arbeidsutvalget	08.05.14	
Eldreråd	12.05.14	
Råd for funksjonshemmede	15.05.14	
Bydelsutvalget	22.05.14	

FOLKEHELSEPLAN 2014-2018 BYDEL STOVNER

Vedlagt er administrasjonens forslag til Folkehelseplan for Bydel Stovner 2014-2018.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Folkehelseplan 2014-2018 Bydel Stovner vedtas.

Maria Brattebakke
bydelsdirektør

Johan Torper
bydelsoverlege

Vedlegg

Sak 29/14 Utkast til kommuneplan Oslo mot 2030 - Smart, trygg og grønn. Offentlig ettersyn

Arkivsak: 201400100

Arkivkode: 511.2

Saksbehandler: Beier Reidunn Myster

Saksgang	Møtedato	Saknr
Helse- og sosialkomitéen	05.05.14	43/14
Ungdomsrådet	05.05.14	
Miljø-, plan- og samferdselskomitéen	06.05.14	18/14
Oppvekst- og kulturkomitéen	06.05.14	29/14
Arbeidsutvalget	08.05.14	
Råd for funksjonshemmede	15.05.14	
Bydelsutvalget	22.05.14	

UTKAST TIL KOMMUNEPLAN OSLO MOT 2030 - SMART, TRYGG OG GRØNN. OFFENTLIG ETTERSYN

Saken gjelder

Bydel Stovner har mottatt til høring «Kommuneplan Oslo mot 2030 – Utleggelse til offentlig ettersyn». Forslag til ny kommuneplan er utarbeidet i tråd med planstrategi og planprogram vedtatt av bystyret 26.9. 2012 og består av Samfunnsdel (del I) og Juridisk bindende arealdel (del II).

Frist for høringsuttalelser er satt til 30.5.2014. Uttalelser sendes: postmottak@byr.oslo.kommune.no

Saksopplysninger

Kommuneplan for Oslo er å anse som en regional plan. Kommuneplanens planstrategi ble derfor oversendt Miljødepartementet 9.10.2012 for godkjenning, men er ennå ikke behandlet. I forståelse med departementet er planen nå lagt ut til offentlig ettersyn. Høringsutkastet er utarbeidet i tråd med bestemmelsene i ny plan- og bygningslov av 8.5.2009 og bygger på bystyrets vedtatte planstrategi og planprogram av 26.9.2012.

I tillegg til kommuneplanens samfunns- og arealdel er følgende dokumenter vedlegg i saken:

Plankart 1 av 2: Hovedkart (juridisk bindende)

Plankart 2 av 2: Sikrings- og faresoner (juridisk bindende).

Temakart T1: Støy (juridisk bindende jfr kartforskriften § 9, 6. ledd siste pkt), § 7.1

TemakartT2/T3: Luftforurensning (retningsgivende), § 7.2

Temakart T4: Naturmiljø (juridisk bindende jfr kartforskriften § 9, 6. ledd siste pkt), § 7.6

Temakart T5: Kulturminnevern (retningsgivende), § 8.1

Temakart T6: Storulykke (juridisk bindende jfr kartforskriften § 9, 6. ledd siste pkt), § 9.2

TemakartT7: Blågrønn struktur i byggesonen (juridisk bindende jfr kartforskriften § 9, 6. ledd siste pkt), §§ 12.3 og 13.3

Høringsutkast: Forslag til justeringer og endringer av markagrensen (egen sak).

Kystverket Sørøst 10.1.2014:Konsekvensutredning for utdyping av farled i Indre Oslofjord – Oslos del

Norconsult 26.6.2013: Transportanalyse for Oslos kommuneplan KP2013.

Bakerst i samfunnsdelen er det lagt inn kart som viser «Arealbruksstrategi mot 2030» og «Arealbruksstrategi mot 2050»

Alle dokumenter i saken er tilgjengelig på <http://www.sak.oslo.kommune.no/sru/default.asp>

Til saken

Planforslaget er den første juridisk bindende arealdel for Oslo innenfor kommunens administrative grenser og vil være et viktig arealpolitisk styringsverktøy for å kunne nå mål og føringer i samfunnsdelen og byutviklingsdelen.

Byrådets visjon for utvikling er «Oslo 2030: Smart, trygg og grønn». Hvert tema av 3 mål:

- Smart: landets kunnskapshovedstad - en attraktiv by nasjonalt og internasjonalt - fremtidens oppgaver skal løses smartere.
- Trygg: trygg, åpen og tilgjengelig by – trygghet for å få kommunale tjenester med kvalitet – alle skal ha mulighet for et godt og aktivt liv
- Grønn: internasjonalt ledende miljøby, styrke Oslos blågrønne preg, vekst gjennom kompakt byutvikling og banebasert fortetting.
-

De tre temaene belyses i høringsdokumentets del 1, Samfunnsdel og byutviklingsstrategi. Kommuneplanens virkninger på miljø og samfunn er utredet (§4) på et overordnet nivå, men slik at utredningene er relevante for beslutninger om arealbruk og planbestemmelser. Byrådet foreslår, med tilslutning fra Miljøverndepartementet, endringer i markaloven etter en gjennomgang av reguleringsplanene i Marka (§8). *Justeringer av markagrensen følger kommuneplanen, men fremmes som egen sak.*

Arealdelen dekker alt areal i kommunen (byggesonen, Marka og sjøarealene). Juridisk arealdel fanger også opp nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging og føringer fra arbeidet i det regionale plansamarbeidet, jfr regional planlegging av areal- og transportplan for Oslo og Akershus.

Høringsdokumenter, innhold og vurdering

Oslo kommunes befolkningsframskriving tilsier at folketallet i 2030 vil kunne være 830 000 personer, og kommuneplanen skal legge til rette for et samfunn som takler befolkningsvekst og nye behov. I følge Statistisk sentralbyrå (SSB) vil en stor andel av befolkningsveksten komme som innvandring fra andre land.

Befolkningsvekst utløser behov for nye tjenester og tilbud; eksempelvis skoler, barnehager, omsorgstilbud i institusjoner og hjem. Det vil også være behov for økt tilbud innen kollektivtrafikk for å bidra til økt bærekraft og redusering av klimautslipp. Til hvert av målene i planen er det laget en rekke satsingsområder, men det vil være for omfattende å gå inn i hvert enkelt punkt.

Bydel Stovner kan gjennom kommuneplanens arealdel se for seg en fortetting i eksisterende boligområder samt utvikling av en ny delbydel på Nedre Rommen. Det er foreslått byutvikling som innebærer en antatt boligtilvekst på 5000* boliger (min- med*-max-utbygging), eller ca 10 000 nye innbyggere, hvorav kommunal tomteutredning beskriver mulig realisering av halvparten 2018 - 2030. Fortetting i området Stovner – Rommen vil kunne utgjøre 500 – 1000 boliger.

En «Smart» befolkningstilvekst utløser behov for ny sosial infrastruktur: Eksempelvis 8 - 10 nye fastlegehjemler (vanlig liste i bydelen i dag er 1200 pasienter)

og 5 - 6 fysioterapihjemler dersom behovet er som i dag, eller sagt på annen måte ett til to nye legesenter og et nytt fysikalsk institutt.

«Landets kunnskapshovedstad (mål 1, s 11)» har seks satsingsområder innen skole og barnehager: Bydel Stovner vil ha behov for 1 – 3 nye skoler (avhengig av størrelse) og 6 barnehager som kan bidra til at målet nås.

Satsingsområdene innen «Fremtidens oppgaver skal løses smartere (mål 3, s 11)» innebærer bl.a at kommunens tjenesteapparat skal gjøres mer tilgjengelig og brukerrettet, men også at det skal søkes nye løsninger for økt effektivitet. Vi ser behov for økt bemanning i bydelens tjenester (hjemmetjenester, sosialtjenester, helsestasjons- og skolehelsetjenester, psykiatri, barnevern samt tilbud til psykisk utviklingshemmede mv).

Sammenlignet med dagens befolkningstall og tjenestetilbud vil dette kunne utløse et gjennomsnittlig økt tjenestebehov på ca 25 -35 % innen det enkelte tjenesteområdet, ut fra dagens drift. Men «smarte» løsninger og fremtidig befolkningssammensetning vil være avgjørende for oppbygging av det fremtidige tjenestebehovet.

En «Trygg» utvikling skal bidra til at samfunnet oppleves trygt å bo og ferdes i, at innbyggerne skal oppleve trygghet for å få kommunale tjenester med kvalitet og at alle skal ha muligheter for et godt og aktivt liv. Tjenestetilbudet skal tilpasses endringer i befolkningens behov, også sosial boligpolitikk skal fange opp de med størst behov.

Oslo skal være i front på kvalitet i eldreomsorg og kommunen skal være ledende på folkehelsearbeid. Bydel Stovner finner at folkehelse bør være et overordnet mål for alle satsingsområder, da gode levekår, utdanning og sysselsetting samt et godt fysisk og sosialt miljø er grunnleggende individets utvikling og helse og kan ha betydning hvilke tjenestebehov som utløses. Dette vil også være i tråd med folkehelseloven.

Areal- og transportplanleggingen skal bidra til å redusere lokal luftforurensning og opprettholde gode nærmiljø. Bydel Stovner imøteser slike tiltak, jfr dagens passering av ca 175 000 biler (ÅDT) over bygrensen. Bydelen imøteser også en avsluttende utredning av Fossumdiagonalen, på en måte som muliggjør og frigjør arealer til byutvikling på Nedre Rommen, slik kommuneplanen foreslår.

Oslo skal være en by uten diskriminering, bidra til sosial mobilitet og reduksjon av dårlige levekår samt sikre alle barn gode oppvekstvilkår, omsorg og muligheter for fysisk utfoldelse. De fire satsingsområdene som er tilknyttet hvert mål for den trygge byen, er ambisiøse. Det skal de være i en overordnet plan, men det er viktig å kunne kvittere ut en viss form for måloppnåelse med konkrete indikatorer.

Oslo er en delt by, med store levekårsforskjeller og stor ulikhet mellom bydelene i sysselsetting, utdanning og inntekt. Bydel Stovner scorer dårlig på denne type parameter, jfr Oslostatistikken.

Bydelens befolkningstilvekst må møtes med nye anlegg for fysisk utfoldelse tilknyttet nye skoler, eksempelvis flerbrukshaller og badeanlegg. Kommunen har i Folkehelseplan 2013 – 2016 vektlagt satsing på barn og unge, og Bydel Stovner ser dette som et viktig valg i forhold til by- og befolkningsutvikling da det også har betydning for etablering av framtidige sosial infrastruktur.

Oslo som «Grønn» by kan bli en blir en utfordring på enkelte områder. Redusert klimagassutslipp samtidig med et økt behov for energi og transport kan i noen grad oppnås gjennom miljøvennlig person- og godstransport, effektiv ressursutnyttelse og banebasert byutvikling. Oslo er godt i gang på områder innen kretsløpsbasert avfallshåndtering og klimavennlig byutvikling, vern av Marka og sikring av blågrønn struktur og stille områder. Utvikling av T-banenettet er under arbeid, men bydelen finner at også Jernbanen burde kunne utvikles videre, sett i et klimaperspektiv. Eksempelvis burde Gjøvikbanen, som i dag går i

Nordmarka, legges gjennom Groruddalens boligsoner for å fange opp nye beboere/brukergrupper.

I forbindelse med byvekst gjennom kompakt byutvikling og banebasert fortetting (mål 3) er hovedprinsippet for byutvikling «innenfra og ut». Nevnte prinsipp bør være ikke være enerådende, da utvikling av stasjonsområder i ytre by vil være et viktig bidrag der det er ledig byggeareal og tilrettelagt kollektivtransport, som i dag ikke utnyttes fullt ut, jfr området Nedre Rommen med nærhet til Rommen T-banestasjon og Haugenstua togstasjon. Utvikling av varierte boligområder blir viktig for å tiltrekke seg ulike beboergrupper.

Kommunens OL-søknad er viet egen plass i høringsdokumentets del 1, og vil tilsynelatende ikke berøre fysisk utvikling i Stovner bydel særlig grad. Bydelen ser likevel at tiltaket, dersom det blir aktuelt, vil kunne bidra til samfunnsutviklingen positivt gjennom utvikling av nye idrettsanlegg og negativt gjennom økte kommunale utgifter og mulig forsinket byutvikling på andre områder.

Juridisk bindende arealdel er basert på byutviklingsstrategi, jfr kap 3 i Samfunnsdelen, samt at den bygger på det regionale plansamarbeidet om en regional areal- og transportplan for Oslo og Akershus. Også Oslopakke 3 var vært retningsgivende for arbeidet sammen med Ruters strategiske kollektivplan K2012.

Byvekst gir signal om at Oslo er en attraktiv og konkurransedyktig by. Det er derfor viktig å ta et overordnet byplangrep som videreutvikler kommunens bymessige, naturgitte og arkitektoniske kvaliteter med mangfold og særpreg. Tabell 3.1 (vedlegg 1) viser sammenheng mellom kommuneplanens overordnede visjoner og mål samt at det er gjort vurdering av mål og satsingsområder.

«Arealpotensial og behov (s 40)» identifiserer områder for tilrettelegging av 100 000 nye boliger og 5 – 6 000 000 m² næringsareal i planperioden til 2030. Groruddalen er ett av fem store byutviklingsområder og skal kunne tilrettelegge for 25 000 boliger og 2,2 mill. m² næringsareal. Ulike byplangrep drøftes opp mot ulike andre tema (s 44); miljø og klima, attraktivitet og kvalitet, verdiskaping og konkurransekraft, regionale sammenhenger, infrastruktur og til sist gjennomførings- og risikoforhold.

Strategi 2030. Strategikart 2030 er kommentert i tabell 3.2 (vedlegg 2), hvor Stovner bydels utviklingsområder synliggjøres i forbindelse med prioriterte stasjonsnære områder og utviklingsområder i ytre by. Områdene langs banenettet er gjennomgått og det er funnet 13 steder langs eksisterende banenett der bymessig fortetting kan være egnet. Rommen og Stovner nevnt som prioriterte stasjonsnære områder og Nedre Rommen som utviklingsområde i ytre by (bebyggelse og anlegg § 11). Tabell 3.3 (vedlegg 3) viser periodisering av bolig- og næringspotensial, og viser nærings- og boligpotensial i Groruddalen for perioden 2011 – 2022 på hhv 390 000m² og 6000 boliger, og perioden 2023 – 2030 på 831 000 m² og 8000 boliger. Tabellen forutsetter tilstrekkelig infrastrukturinvestering. Lørenbanen ferdigstilles i 2016, øvrige store tiltak er ikke sikret finansiering.

Osloregionen mot 2050. I denne perioden fullføres transformasjon og byutvikling på Rommen og Nedre Rommen. Plansamarbeidet for Oslo og Akershus har til hensikt å føre til en felles forståelse av hvordan veksten skal håndteres samt at de tre korridorene til/fra Oslo skal utvikles til sammenhengende bybånd. Ruters K2012 skisserer T-baneforlengelser over bygrensen mens Intercity tog vil utvide regionen ytterligere. Ny T-bane i Groruddalen vil kunne bidra med ny T-banestasjon på Rommen.

Marka oppfattes som særlig verdifull og rekreativ ressurs for byen (§10). Planens intensjon er å unngå tiltak i marka, gjennom fortetting i byggesonen. På grensen mellom kommunens byggesone og Marka, er det i Marka avmerket areal med ny funksjon kalt «aktivitetssone».

Arealdelen angir hovedtrekkene i den fremtidige arealdisponeringen og har som formål å sikre en klimanøytral byutvikling som tar vare på byens kvaliteter. Planen er overordnet og fleksibel og består av planbeskrivelse, bestemmelser og kart. I det juridiske arealkartet markeres også areal som i strategisk kart er prioritert etter 2030, eksempelvis fremtidig infrastruktur og eller areal for bebyggelse og anlegg.

Byggesonen er i all hovedsak vist med reguleringsformålet «bebyggelse og anlegg (hovedformål)». I dette formålet inngår samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur.

Reguleringsplaner vedtatt før kommuneplanen skal fortsatt gjelde med mindre kommuneplanen angir noe annet.

Det benyttes rekkefølgekrav for sikring av teknisk infrastruktur, blågrønn struktur, offentlige rom (gater og plasser), energiforsyning, omlegging av høyspentlinjer, leke- og idrettsområder, samt avsetning av areal til sosial infrastruktur i utviklingsområder.

Kollektivknutepunkt er vist med eget kartsymbol ved stasjonspunkt, men er ikke avgrenset i areal. I indre by oppheves soneplanen og andre eldre uhensiktsmessige planer.

Kommuneplanen åpner for unntak fra plankrav av tomter under en viss størrelse, dersom visse kriterier er oppfylt. Generelle bestemmelser er knyttet til overvannshåndtering, støy og luft, universell utforming, kultur- og naturmiljø, estetikk og byutvikling.

Det er foreslått hensynssoner med tilhørende bestemmelser for sikring og faresoner, som kan gi begrensning i arealbruk. Det er også knyttet bestemmelser og/eller retningslinjer til temakartene til kommuneplanen som gir føringer for hensyn i plan- og byggesaksbehandlingen.

På infrastrukturensiden er det lagt inn enkelte store prosjekt, hvor det er markert både juridiske (planavklarte) og ikke- juridiske traseer (krever nærmere utredning).

Hoveddelen av Marka avsettes som landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF), mens regulerte områder i Marka samt Huken og Grønmo er angitt med formål grønnstruktur.

I Markas randsone mot byggesonen avgrenses en «aktivitetssone» med bestemmelser som åpner for tilrettelegging av utendørs aktiviteter og friluftsliv. Endringer i Markaloven fremmes som egen sak og vises ikke på plankartet.

Sjø, småbåthavner og strandsoner og øyene, samt vern av vassdrag har sin plass i kommuneplanen, bortsett fra vassdrag berøres Stovner bydel i liten grad geografisk, selv om befolkningen kan ha glede av/benytt de aktuelle tilbudene (§13).

Kommuneplanen skal være grunnlag for planprosesser og rammetillatelse, og til arealdelen gjelder plankart 1 av 2: Arealformål for helekommunen samt Plankart 2 av 2: Hensynssoner – sikrings- og faresone. Plankart 1 og 2 viser nåværende og fremtidig arealbruk. Juridisk bindende plankart utgjør sammen med planbestemmelsene arealdelens juridisk bindende dokumenter.

Innholdet er strukturert som følger:

Generelle og tematiske bestemmelser §§ 1 – 9

Bestemmelser knyttet til arealformål §§ 10 – 13

Bestemmelser knyttet til hensynssoner §§ 14 – 17

Kommunen skal i hht § 12-1 alltid kreve reguleringsplan dersom nye tiltak kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Arealdelen åpner for at det kan gis byggetillatelse direkte på grunnlag av arealdelen, ut fra nærmere angitte bestemmelser § 3.2, eksempelvis gjelder dette områder som ikke er definert som utviklingsområder i ytre by, kollektivknutepunkt, transformasjonsområder mv.

For areal merket på Plankart 1 fremgår av kode H 810_2 at det er krav om felles planlegging (§ 17), områderegulering for Stovner sentrum og Nedre Rommen samt tilgrensende område i Grorud bydel ved Bånkall. Arealkartet viser også bydelens del av Gjelleråsmarka har fått status «aktivitetssone», eventuelle nye tiltak må likevel behandles i hht Markaloven.

Andre planverktøy som ikke er hjemlet i plan- og bygningsloven kan inngå i planprosesser, eksempelvis områdeprogram, områdeplan og veiledende planer for offentlig rom.

Kommuneplanens arealdel, som er overordnet juridisk bindende for hele Oslo kommune, er omfattende å sette seg inn i. Det avgis derfor kun bemerkninger til faktorer som er av stor betydning for kommunen som helhet og for Stovner lokalt.

Det er ikke mulig å gå inn i alle bestemmelser som drøftes i arealdelens kap 6. I en overordnet plan med byutvikling som resultat er krav til teknisk og sosial infrastruktur viktig for å lykkes og det stilles krav til skoler, barnehager, universell utforming samt uteområder og utomhusplan til skoler, barnehager og boliger. Det stilles også krav til boligtyper og størrelser. Temakart T 2/T 3 og anbefalte grenseverdier T-1520, jfr § 7.2 med krav til miljø, estetikk, natur, landskap og luftkvalitet.

Et viktig krav er at kabler og ledningsnett i byggesonen skal legges i grunnen, jfr § 7.4. Full utbygging på Nedre Rommen er avhengig av at Statnett og Hafslunds luftspenn legges i jordkabel (§17.2). Det samme gjelder også Temakart storulykke T6, § 9.2, hvor areal på Nedre Rommen må avklares mht «farlig anlegg» før transformasjon og nybygging kan utføres helt eller delvis.

Det er ingen kulturminner avmerket i kommuneplanens byutviklingsområder i bydelen, jfr Temakart 5 om kulturminnevern, § 8.1. Det er likevel avmerket areal av verdi samt automatisk fredede fornminner flere steder i bydelen, men disse ligger utenfor områder som berøres av byutvikling.

Temakart T 4 Naturmiljø, § 7.6 er grovmasket. I bydel Stovner er Tokerudtjern båndlagt for regulering etter plan- og bygningsloven. Området langs Tokerudbekken registrert med naturområder type b og Tangerud har områder type B og C. Langs Svarttjernbekken (Grorud og Stovner bydeler) er det avmerket område etter naturmangfoldsloven/båndlegging for regulering etter plan- og bygningsloven. *Tiltakene er kjente og bydelen har ingen bemerkning til de grovmaskede, avmerkede områdene.*

Temakart T 7 Blågrønn struktur i byggesonen §§ 12.3 og 13.3, gjør i realiteten tidligere «Grøntplan for Oslo – kommunedelplan for den blågrønne strukturen i Oslos byggesone» til en del av kommuneplanen – som vedtas i denne sak. Bydel Stovner har tidligere uttalt seg til planen, og har ingen merknader utover viktigheten av at *krysningspunkt skal legges der befolkningen går og ønsker å benytte slike, her nevnes spesielt kryssning av Trondheimsveien v/Ragnhild Schibbys vei der folk bor i stedet for Bånkall, som ble spilt inn av andre etater i planprosessen (begge er avmerket på temakartet)*. Temakartet har også avmerket behov for parker i bydelens småhusområder. *Bydelen bemerker til dette at Høybråten og Gamle Stovner utvikles gjennom hagefortetting, og at det derfor er lite sannsynlig at det åpner seg for større parkanlegg i småhusområdene.*

Framtidig turdrag/prinsipptrase avmerket mellom Nedre Rommen og Jernkroken er interessant i et fremtidsperspektiv. Området ble i fb med utredning for grøntplanen (Asplan Viak 2.2.2009) markert som stagnasjonssone, og er utsatt for inversjon og kan derfor ha dårlig luftkvalitet. Foreslått trase med krysningspunkt, kom opp i arbeidet med KDP Alna Miljøpark i likhet med krysningspunktet ved Bånkall.

Plankart 2 viser hensynssoner for anlegg (gassanlegg), ras og skredfare, flom i bekker (H 310_2 og H 320_2) og kvikkleire (H 310_1), forurenset grunn (deponi, H 390_2) og anlegg i grunnen (T-banetunneler, H 190_1). *Avmerkede hensynssoner (§14) er av betydning for Stovner bydel i et generelt samfunnsperspektiv og i byutviklingssammenheng.*

Temakart T 1 Støy (§ 7.1) er juridisk bindende og setter fokus på bydelens stille områder, avmerket som bydelens andel av Alna Miljøpark (egen Kommunedelplan), men med grense mot støyutsatte områder langs hovedveier og mye trafikkerte interne veier i bydelen. *Kartets avvikssone, § 7.3 b (blå strek) åpner for at bebyggelse med støyfølsomt bruksformål kan etableres.* I Stovner bydel er området Tokerud – Vestli (grovt anslag) samt området Gamle Stovner lagt utenom avviksområdet, mens resten av bydelen ligger inne i oppmerket avvikssone. Bydel Stovner ser med bekymring på forslag til avvikssone, da dette kan bidra til utvikling av områder med dårlig bokvalitet mht støy- og luftforurensning – i et område hvor det allerede er kartlagt dårlige levekår og med hovedfokus på folkehelse. Tiltaket er i strid med kommunens intensjon om at kommunen skal være ledende på folkehelsearbeid. *Bydel Stovner er i utgangspunktet belastet med støy og luftforurensning fra de mange hovedveiene og ber om at slike avviksgrenser ikke opprettes som del av kommuneplanen utenom på definerte utviklingsknutepunkt, og anbefaler ellers behandling i tråd med gjeldende statlige retningslinjer og regelverk for støy i arealplanleggingen.*

Det stilles i kap. 7 krav til forutsigbarhetsvedtak mht geografisk avgrensing, avgrensing etter type tiltak, boligpolitiske forhold og hovedprinsipp for kostnadsfordeling.

I kap. 8 ligger vurdering av uttalelser i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeidet. Bydel Stovner merker seg 1) at konkrete forslag om byutvikling på Nedre Rommen er tatt til følge,

2) at nye og eksisterende idrettsanlegg inngår i formålet bebyggelse og anlegg, og at det gis bestemmelser om at flerbrukshaller skal vurderes innpasset i større skoleanlegg og at det avsettes areal til idrettshaller /-anlegg i utviklingsområder i ytre by. 3) Aktivitetssone i Markas randsoner, hvor det tilrettelegges for idrett og friluftsmål. 4) Jernbaneterminalen på Alnabru vises som samferdselsanlegg – bane, med blandet arealbruk inkludert logistikkfunksjoner.

Kap. 9, Byggesonen, omhandler bebyggelse og anlegg, sosial infrastruktur, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur herunder samordnet areal- og transportutvikling, gange og sykling, parkering og parkeringsnormer, havn, gods- og godsterminal, annen infrastruktur.

Parkeringsnormene er omtalt i kommuneplanen, men inngår ikke i kommuneplanprosessen da de er gjenstand for ekstern evaluering.

I tillegg omtales grønnstruktur og forsvaret. Til temaene oppgis juridisk forankring, eksempelvis Beredskapssenter på Alnabru/annet § 11.3, skoler og barnehager § 6.3, Utviklingsområder i ytre by, knutepunkt og stasjonsnære områder § 11.2, grønnstruktur og idrettsanlegg § 12.1 osv.

Marka omtales i kap. 10 hvor aktivitetssone og oppfølging av markaloven/hensiktsmessig markagrense er hovedtema. Bruk og vern av sjø og vassdrag, med strandsone er lagt til kap. 11,

og for bydelen er § 13.3 om vassdrag mest aktuelt som tema. Hovedelementene i tidligere forslag til ny Grøntplan er innarbeidet i kommuneplanen – inkludert bekker/bekkeåpning og sikring av byggefelt belter på sidene. Kap. 12, hensynssoner er gitt en lokal gjennomgang, i forbindelse med Plankart 1 og 2, hvor Stovners ønskede byutvikling i noen grad avhenger av eksempelvis jordkabling av høyspentlinjer og fare fra lokal næringsvirksomhet. Det er også avmerket anlegg i grunnen, eksempelvis T-banetunneler og forurensning grunnet gammelt søppeldeponi. Sikring av byutvikling, kap. 13, er gitt en bred juridisk forankring med basis i flere av kommuneplankartene, herunder det nye er forslaget om avvikssone (tidligere omtalt), som bydel Stovner sterkt vil fraråde, selv om den er ment å gi handlingsrom i fb med samordnet areal- og transportplanlegging og fortetting i fremtidige utviklingsområder.

Det er gitt bestemmelser om tillatte støynivåer inndelt i områdene A byggesonen utenfor avvikssonen, B avvikssonen og C småhusområder. Sammendrag konsekvensutredning (KU) og ROS-analyse gjennomgås i kap. 14 og viser til at KU er gjennomført i hht til overordnet nivå og er beslutningsrelevant for konkrete forslag til arealbruk og planbestemmelser. ROS-analyse er gjennomført i hht plan- og bygningsloven og sikkerhetskrav fastsatt i Byggeteknisk forskrift (fare for flom, skredfare, kvikkleire, storulykkevirksomheter). I kap. 15 gjennomgås forhold til

gjeldende planer, eksempelvis KDP 6 Oslos del av Marka, KDP 8 Grøntplan for Oslo, KDP 10 Gravplassarealer, KDP 17 Torg og møteplasser m fl – alle med juridisk bindende arealbruk. Noen foreslås opphevet: 6, 8. KDP, mens noen eksempelvis KDP 10 inngår i forslag til kommuneplan (se fullstendig liste s 77,78). Bystyrevedtak med føringer for plan- og byggesaksbehandling omtales og reguleringsplaner som foreslås opphevet inngår i kapittelet. Kap. 16. Vedlegg 1. Konsekvensutredning hvor virkning av arealdelen; fortetting som mulighet, behov for nytt og forsterket kollektivsystem, klimagassutslipp, konsekvenser for landskap og naturmangfold, støy og luftforurensning samt avbøtende tiltak. Her nevnes nedbygging fra 3 til 2 hovedveier i Groruddalen samt byutviklingstiltaket som innebærer lokk over E 6 ved Furuset. Bydelen har tidligere uttalt til lokk over E 6, at slik installasjon bør legges i støyutsatte boligområder, eksempelvis ved Høybråten eller v/Veitvet/Rv 4. Grunn og vannforurensning, kulturminner og kulturmiljø samt folkehelse, universell utforming, barn og unge er også tema i dette kapittelet.

Bydel Stovner oppfatter at folkehelse (s 89 – 90) er gitt liten plass i kommuneplanen og forslaget om avvikssoner er et tiltak som vil være helseskadelig. I støy- og forurensningsutsatte områder vil avvikssone stå i motsetning til folkehelse. Kommuneplanen tar kun utgangspunkt i konkrete helseover, og tar lite hensyn til at 90 % av forebygging skjer utenfor dette området. Eksempelvis har forurensningsloven forskrifter hvor grenseverdier for støy og krav til luftkvalitet hjemles.

Det er generelt god helse og gode levekår i Oslo, fordi statistisk materiale omfatter hele kommunen i stedet for data for den enkelte bydel. Store levekårsutsatte områder i byen/bydeler med behov for ekstra satsing kamufleres gjennom dette i et kommunalt gjennomsnitt.

Bydelen finner at etablering av nye sykkelveier og aktivitetssoner i Marka er gode folkehelseiltak. Bestemmelser som sikrer areal til nye idrettsanlegg i utviklingsområder i ytre by er også viktig. Bydelens stilleområder er sammenfallende med Alna Miljøpark, og innbyr til rekreasjon og aktivitet. Universell utvikling skal sikres gjennom bestemmelser på reguleringsplannivå og det er foreslått retningslinjer som skal gjelde bevaringsverdige bygg og anlegg med publikumsrettede funksjoner.

Bydel Stovner har ikke vurdert fjord, fiske eller farleder i særlig grad. Bydelen er opptatt av at friområder, badestrender og kyststier langs fjorden og på øyene må være allment tilgjengelig og at det må vurderes flere personferjer mellom nye utviklingsområder langs Oslofjorden.

Kap. 17 Ros-analyse Vedlegg 2. Kommuneplanen har avmerket områder med potensiell fare som hensynssoner på aktsomhetskart. Avmerkede hensynssoner må følges opp i fb med reguleringsplan eller byggesak. Eksempel på avmerket område for kvikkleire i Stovner bydel gjelder et område ved Garver Ytteborgs vei, må følges opp i videre planprosess.

Kap 18 Marka i kommuneplan viser at Oslomarka er 1 460km² og ligger i 19 kommune/5 fylker, Oslo kommunes andel utgjør 307 km² hvorav 40 % er i kommunal eie, resten er privateid.

Markaloven ble vedtatt 1.9.2009. Den tidligere kommunale Markaplanen av 5.6.1991 erstattes i sin helhet av kommuneplanens arealdel, samt at 27 reguleringsplaner forslås helt eller delvis opphevet (liste fra s 110). Områder i Stovner bydel nevnes på s 122.

Uregulerte områder i egen tabell fra s 127, dagens arealbruk i hovedsak Hovedbanen. Men også nye forslag til Bebyggelse anlegg på flg Gnr/bnr 105/602, 102/61, 102/271, 99/107, 99/442, 101/57. Grønnstruktur Gnr/bnr 102/838. Sjø/vassdrag Gnr/bnr 102/1106 , 107/255.

Areal som får nytt forslag gjennom kommuneplanen Gnr/bnr 99/69, 102/692, fra Bolig til Grønnstruktur, fra Vei/fortau mv til Grønnstruktur 105/320.

Kap. 20 gjelder endringer i marka og indre by uten særlig betydning for Bydel Stovner.

Kap 21 Vedtekter/forskrifter/retningslinjer som videreføres som bestemmelse i kommuneplanen om skilt- og reklame i Oslo av 17.6.2009 er også viktig for Bydel Stovner.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Stovner bydelsutvalg legger i sin uttalelse vekt på tema som spesielt avgår bydelen og har følgende bemerkninger til utkast til «Kommuneplan Oslo mot 2030 – Smart, trygg og grønn»:

Smart:

- *Plankart 1, Hovedkartet, angir juridisk bindende arealformål – bydelsutvalget har ingen bemerkninger utover området for Alnabruterminalen; som bør planlegges flyttet på sikt da dette er en plan for langsiktig utvikling (jfr arealbruksstrategi 2030 og 2050).*
- *Stovner er tilfreds med at områder på Stovner og Rommen er kommet inn i kommuneplanen som prioriterte, stasjonsnære byutviklings- og transformasjonsområder i ytre by, i perioden fram mot 2030 (tabell 3.3). Befolkningsvekst utløser behov for teknisk og sosial infrastruktur,*
- *Bydelsutvalget konstaterer at plankartet har hovedformål «bebyggelse og anlegg» og at det skal benyttes rekkefølgekrav for sikring av teknisk infrastruktur, blågrønn struktur, offentlige rom, energiforsyning, leke- og idrettsareal mv.*
- *Bydelsutvalget merker seg at det er krav om felles planlegging, områderegulering av Stovner sentrum og Nedre Rommen, noe bydelsutvalget anser som en fordel ut fra helhetsperspektivet.*
- *Bydelsutvalget finner at folkehelse ikke er gitt tilstrekkelig fokus i kommuneplanen. Hvis byvekst skal signalisere attraktivitet, er det «smart» å signalisere helseaspektet i byutvikling for å skape gode levekår.*

Trygg:

- *Bydelsutvalget vil bemerke til Plankart 2, Sikrings- og faresoner og Temakart T 6, Storulykke, at full transformasjon og byutvikling på Nedre Rommen innebærer at kommunen må ta stilling til Yaras virksomhet og plassering i videre planer.*
- *Bydelsutvalget vil videre bemerke at Statnetts og Hafslunds luftspenn må fjernes eller legges i bakken sammen med annen teknisk infrastruktur i byutviklingsområdet Nedre Rommen.*
- *Bydelsutvalget har merket seg at et mindre areal ved Garver Ytteborgs vei er markert som kvikkleireområde og at dette må hensyntas ved utvikling av arealet.*
- *Trygghet til tjenester med kvalitet, kan bli utfordrende kommunen/bydelene også budsjettmessig, og den kommende delbydelen Rommen vil utløse behov for nye kommunale og private tjenester til 10 000 – 15 000 mennesker, eller tilsvarende en vanlig norsk kommune.*

Grønn:

- *Temakart T 1, Støy, har markert stilleområder som primært ligger i Alna Miljøpark i Stovner bydel. Ingen bemerkninger.*
- *Temakart T2/T3, Luftforurensning er foreslått retningsgivende, og bydelsutvalget oppfatter at dette har sammenheng med avvikssoner markert i T 1. Bydelsutvalget vil bemerke at tilfredsstillende luftkvalitet er vesentlig sett i et folkehelseperspektiv.,*
- *Bydelsutvalget finner at forslag til avvikssone, slik den er utformet, er i strid med planens fokus på folkehelsesatsing og anbefaler generelt at byutvikling skal skje i tråd med statlig gjeldende regelverk/grenseverdier for støy- og luftforurensning. Bydelsutvalget finner likevel å kunne anbefale at avvikssoner kan opprettes på definerte utviklingsknutepunkt.*
- *Bydelsutvalget behandler «Forslag til endring i av Markagrensen» som egen sak. I kommuneplanen innføres «aktivitetssone» i Marka, som markerer mulighet for etablering av tiltak innen idrett og friluftsliv mot byggesonen. Bydelsutvalget anbefaler forslaget.*

- *Temakart T 4, Naturmiljø, viser at Tokerudtjern, Tokerudbekken og Tangerud er områder med spesielle kvaliteter etter naturmangfoldsloven og plan- og bygningsloven. Bydelsutvalget har ingen bemerkninger til de avmerkede områdene.*
- *Temakart T 5, Kulturminnevern – ingen bemerkninger.*
- *Temakart T 7 Blågrønnstruktur i byggesonen anbefales med merknad om at det er ønskelig med krysningspunkt v/Ragnhild Schibbyes vei framfor Bånkall, jfr innspill ved høring av Grønnplanen. Bydelsutvalget er tilfreds med at «Grøntplan for Oslo» nå inngår i kommuneplanen.*
- *T 7 markerer videre behov for parkanlegg i småhusområdene, og bydelsutvalget anser dette vanskelig da byutvikling i disse områdene innebærer hagefortetting og nedbygging av private grønne områder.*
- *Bydelsutvalget vil bemerke at all byutvikling må innebære forsterket kollektivsatsing. Spesielt må det satses på skinnegående trafikk, og det må vurderes om Gjøvikbanen kan flyttes fra sin trase i Nordmarka til befolkningstette områder i Groruddalen.*

Det vises for øvrig til saksfremlegget i sin helhet.

Maria Brattebakke
bydelsdirektør

Johan Torper
bydelsoverlege

VEDLEGG

Sak 30/14 Nøkkeltall OKK pr april

Arkivsak: 201400042

Arkivkode: 026.9

Saksbehandler: Stolpe Madelene

Saksgang

Oppvekst- og kulturkomitéen

Møtedato

06.05.14

Saknr

30/14

NØKKELTALL OKK PR APRIL

Nøkkeltall til Oppvekst- og kulturkomiteen vil legges frem i møtet.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Oppvekst- og kulturkomiteen tar nøkkeltallene til orientering.

Madelene Stolpe
spesialkonsulent

Sak 31/14 Orienteringssaker

Arkivsak: 201400014

Arkivkode: 026.9

Saksbehandler: Stolpe Madelene

Saksgang

Oppvekst- og kulturkomitéen

Møtedato

06.05.14

Saknr

31/14

ORIENTERINGSSAKER

- Orientering fra råd og utvalg
- Øvrige orienteringssaker

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Oppvekst- og kulturkomiteen tar informasjonen til orientering.

Madelene Stolpe
spesialkonsulent

Sak 32/14 Eventuelt

Arkivsak: 201400015

Arkivkode: 026.9

Saksbehandler: Stolpe Madelene

Saksgang

Oppvekst- og kulturkomitéen

Møtedato

06.05.14

Saknr

32/14

EVENTUELT

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

X

Madelene Stolpe
spesialkonsulent

Oslo kommune
Bydel Stovner
Oppvekst- og kulturkomiteen

Protokoll 4/14

Møte: Oppvekst- og kulturkomiteen
Møtested: Cafeen, Haugenstua torg, Ole Brumms vei 1
Møtetid: Tirsdag 8.april 2014 kl. 18.00
Sekretariat: Administrasjonen

Møteleder: Brit Axelsen (A)

Tilstede: Rana Tariq (H), Sigrun Torbo Benbow (A),
Elisabeth Myrhol (SV), Ombir Upadhyay
(F), Anne Bjerke (V)

Forfall: Rashid Nawaz (A)

Som vara møtte: Eva Semmerud (A)

I tillegg møtte: Avdelingssjef Stine Fritz Hals, Ali Hussin
Jafar Al.jabri (UR), administrativ leder
Linda Stoller, programleder Andreas M
Behring, kulturkonsulent Bjørn Holm og
daglig leder Verdenshuset Haugenstua
Bente Fedreheim.

Møtesekretær: avdelingssjef Ingebjørg Mjåland

Åpen halvtime: Det var ingen personer til stede
Innkalling godkjent
Sakskart godkjent

Saker behandlet under møte

Sak 22 /14 Protokoll fra OKK-møte 11.03.14
Sak 23/14 Orientering om Verdenshuset Haugenstua
Sak 24 /14 Kultur og frivillighetsmidler 2014 - forslag til fordeling
Sak 25 /14 Orienteringssaker
Sak 26 /14 Eventuelt

Møtet ble innledet med en forestilling av Forum teater i regi av Stovner frivilligsentral. Ungdom fra bydelens ungdomsskoler fremførte egenprodusert teaterforestilling etter modell fra forum teater, et interaktivt teater som involverer tilskuere i aktuelle problemløsnings situasjoner.

Sak 22 /14 Protokoll fra OKK-møte 11.03.14

Vedtak (enstemmig)

Protokoll fra OKK-møte 11.02.2014 godkjennes.

Sak 23 /14 Orientering om verdenshuset Haugenstua

Bente Fedreheim orienterte om aktiviteten på verdenshuset Haugenstua. Det er totalt 22 organisasjoner som bruker huset regelmessig, i tillegg kommer organisasjoner som bruker lokalene mer sporadisk. Det foregår aktiviteter alle ukens dager og det er mange tilbud til barn og unge.

Vedtak (enstemmig)

Redegjørelsen tas til orientering.

Sak 24 /14 Kultur- og frivillighetsmidler 2014 – forslag til fordeling

Vedtak (enstemmig)

- 1. Oppvekst- og kulturkomiteen slutter seg til bydelsdirektørens forslag til fordeling av kultur- og frivillighetsmidler slik det fremgår av vedlegg 1.*
- 2. Oppvekst- og kulturkomiteen slutter seg til bydelsdirektørens forslag om å be administrasjonen innarbeide at studieturer og liknende, samt foreldreutvalg ikke faller innenfor ordningen i retningslinjene for senere tildeling.*

Sak 19 /14 Orienteringssaker

- Orientering fra råd og utvalg
Ingen aktuelle møter. Komiteen ber administrasjonen undersøke om medlemstallene i bydelens idrettslag er synkende
- Ingen øvrige orienteringssaker.

Vedtak (enstemmig)

Oppvekst- og kulturkomiteen tar informasjonen til orientering.

Sak 20 /14 Eventuelt

- 1) Sigrun Torbo Benbow (A) reiste spørsmål om det er mulig å påvirke tidspunktene for når gaterenhold foretas i nærheten av bydelen skoler. Det oppleves utrygt når dette skjer i det barna kommer til skolen.
Administrasjonen opplyste at dette arbeidet settes ut til private entreprenører og at oversikt over tidspunkt for gaterenhold på aktuelle adresser er tilgjengelig på Bymiljøetatens nettsider.
- 2) Eva Semmerud (A) refererte til oppslag i Aftenposten om barn av innvandrere som sendes til hjemlandet for lengre perioder. Hun tok opp bekymring rundt dette og omfanget av dette ved bydelens skoler.

3) NØKKELTALL

Nøkkeltall for barnehager og barnevern ble lagt frem. Ingebjørg Mjåland opplyste om at det fra neste vil møte bli laget et saksfremlegg med kommentar til nøkkeltallene.

Vedtak (enstemmig)

Administrasjonen følger opp sakene.

Møtet ble avsluttet kl.20.30

Oppvekst- og kulturkomiteen, 08.04.14

Brit Axelsen
leder

Ingebjørg Mjåland
avdelingssjef

Oslo kommune
Bydel Stovner
Administrasjonen

Folkehelseplan 2014-2018

Bydel Stovner

Madelene Stolpe
Stovner bydelsutvalg
15.05.2014

Innhold

1 Innledning.....	3
1.1 Organisering av arbeidet	3
1.2 Oppbygging av planen	4
2 Lovverk, prinsipper og definisjoner.....	5
2.1 Lovverk	5
2.2 Grunnprinsipper for helsefremming og forebygging, påvirkningsfaktorer og definisjoner....	6
3 Folkehelse – utfordringsbildet gjennom determinantene	9
3.1 Ulikhet i helse: Nasjonale og lokale utfordringer.....	
3.2.....	9
Demografiske forhold.....	9
3.3 Sosiale ulikheter i helse	10
3.4 Arbeid, utdanning og deltagelse	11
3.5 Migrasjon.....	14
3.6 Ytre miljøfaktorer og møteplasser	15
3.6.1 Bebyggelsesstruktur	16
3.6.2 Tilgang til grøntområder/friområder	16
3.6.3 Samferdsel.....	16
3.6.4 Luftforurensning og støy	16
3.6.5 Boligutbygging.....	17
3.7 Barn og ungdom	17
3.8.....	19
Livsstilssykdommer.....	19
3.8.1 Hjerte,-karlidelser og diabetes	19
3.8.2 Kroniske smerter	20
3.8.3 Psykisk helse	21
3.8.4 Rus	21
3.8.5 Helseatferd og forebygging av livstilssykdommer.....	22
4 Folkehelseplanen for Oslo 2013-2016; føringer og konsekvenser for Bydel Stovner.....	23
4.1 Mål og prinsipper	24
4.2 Oslo kommunes strategier for folkehelsearbeid.....	24

4.3 Budsjett	25
4.4 Satsningsområder for Bydel Stovner	26
5 Handlingsplan	27
5.1.....	27
<i>Satsingsområde barn og unge</i>	27
5.1.1 Oslo kommunes mål 1:.....	27
5.1.2 Oslo kommunes mål 2.....	29
5.1.3 Oslo kommunes mål 3.....	30
5.1.4 Oslo kommunes mål 4.....	31
5.1.5 Oslo kommunes mål 5.....	32
5.1.6 Oslo kommunes mål 6.....	33
5.1.7 Oslo kommunes mål 7.....	34
5.2 Satsningsområde arbeid og utdanning.....	34
5.2.1.....	34
Bydelens mål	34
5.3 Ytre miljø og møteplasser	37
5.3.1 Bydelens mål	37
5.4 Luftforurensning og støy	39
5.4.1 Bydelens mål	39
6 Vedlegg.....	40

1 Innledning

Oslo bystyre vedtok en ny folkehelseplan for perioden 2013-2016 30. januar 2013, sak 8.

Med dette som utgangspunkt har bydelen valgt å utarbeide en ny folkehelseplan med virkeområde 2014-2018. Planen vil bli rullert i forhold til endrede behov eller endringer i Oslo kommunes folkehelseplan i virkningsperioden.

Det fastslås i Oslos Folkehelseplan at folkehelsen i Oslo er bedre enn noen gang med høyere forventet levealder og flere leveår med god helse.

Samtidig er det store, og stadig økende, forskjeller i helse ut i fra inntekt utdanning, yrke og etnisitet. Stovner bydel gjenspeiler forskjellene med delbydeler med meget gode levekår og helse, og samtidig delbydeler med store utfordringer sammenlignet både med Oslo for øvrig og nasjonalt.

Bydelens nye folkehelseplan tar utgangspunkt i nasjonale mål, Folkehelseloven, Oslos folkehelseplan, kunnskap om de viktigste utfordringene og hva som er de viktigste determinantene (bakenforliggende faktorer som påvirker helse) for god folkehelse, samtidig som den søker å møte det spesifikke lokale utfordringsbildet.

Bydel Stovner har gjennom mange år hatt store ambisjoner og gjennomført ambisiøse tiltak for å bedre folkehelsen for alle og utjevne ulikheter i helse i vår befolkning og vedtok som første bydel i Oslo sin folkehelseplan i 2006. I 2009 fikk bydelen Oslo kommunes folkehelsepris for dette arbeidet.

Med denne planen ønsker bydelen fortsatt å prioritere arbeidet med god folkehelse for innbyggerne, også i en periode der bydelen har betydelige økonomiske utfordringer.

1.1 Organisering av arbeidet

Arbeidet har vært initiert av bydelsdirektøren og har involvert hele ledergruppa. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe ledet av bydelsoverlegen som har gjort et omfattende arbeid med fremskaffing av bakgrunnsmateriale.

Planen er godt forankret i bydelens ledergruppe, og aktuelle enheter har deltatt i ulike medvirkningsprosesser for å sikre god implementering av satsningsområdene og overordnede målsettinger.

1.2 Oppbygging av planen

Planen beskriver i første del folkehelseloven. Deretter omtales grunnprinsipper for folkehelse, påvirkningsfaktorer og definisjoner.

Innenfor de viktigste områdene gis et sammendrag av kunnskapsoppsummeringer nasjonalt og internasjonalt, samt tilgjengelig kunnskap om levekår og helse i bydelen. I tillegg til tilgjengelig statistikk inkluderer dette ulike rapporter som bydelen har fått utarbeidet, blant annet gjennom planverk for øvrig i bydelen som kan lenkes mot området. I planen er det utelatt en del kildehenvisninger for å gjøre den lettere tilgjengelig. For interesserte henvises det til vedlegg 2, som er en lenke til bydelens utdypende kunnskapsoppsummering. Her fremkommer også flere kildehenvisninger.

Deretter presenteres Oslo kommunes folkehelseplan med føringer og strategier; både internasjonale, statlige og kommunale.

Med dette som bakgrunn er bydelens hovedsatsingsområder valgt.

Til slutt kommer bydelens handlingsplan.

Det er tradisjon for å rapportere folkehelsetiltak i henhold til Oslo kommunes folkehelseplan til helseetaten.

Bydel Stovner valgte derfor å lage en handlingsplan som beskriver tiltak ut i fra målene i Oslo kommunes folkehelseplan. Det legges spesiell vekt på tiltak som svarer ut de 7 målene for hovedsatsingsområdet barn og unge, i tillegg til bydelens eget satsingsområde arbeid og utdanning.

Bydel Stovner har også en rekke tiltak som allerede er etablert, og som møter målene som er satt, både for det sentrale satsingsområdet og bydelens tilleggsatsning på arbeid og utdanning. Handlingsplanen beskriver derfor både nye og eksisterende tiltak for å tydeliggjøre helheten i bydelens folkehelsearbeid og synliggjøre hvordan kravene satt i Oslo folkehelseplan svares ut. Det skjer mange folkehelsetiltak også i tillegg til hovedsatsingsområdene. Derfor vedlegges rapporterte folkehelsetiltak fra 2013. Hovedmålene i folkehelseplanen er forøvrig godt integrert i bydelens tjenester og det skjer mye arbeid som er i tråd med satsingen som ikke beskrives i folkehelseplanen eller tilhørende vedlegg.

Administrasjonen utarbeider i tillegg til planen et internt dokument som fordeler ansvar for gjennomføring av tiltak.

2 Lovverk, prinsipper og definisjoner

2.1 Lovverk

Folkehelseloven

Loven om folkehelse trådte i kraft 01.01.2012.

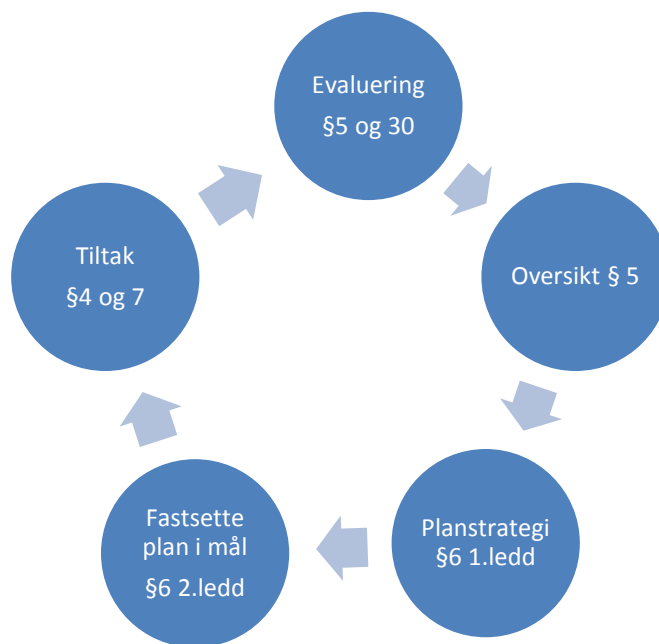
Folkehelseloven bygger på fem prinsipper for folkehelsearbeidet:

- 1) utjevning
- 2) helse i alt vi gjør
- 3) bærekraftig utvikling
- 4) føre-var
- 5) medvirkning

Formålet med loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Den vektlegger langsiktig og systematisk folkehelsearbeid.

Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplaner etter plan- og bygningsloven kapittel 11 fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor.

Figur 1: Planprosessen med henvisning til paragrafer i folkehelseloven

Andre aktuelle lover som har innflytelse på folkehelsearbeidet er plan og bygningsloven, lov om kommunal helse og omsorgstjenester, smittevernloven, lov om psykisk helsevern med flere.

2.2 Grunnprinsipper for helsefremming og forebygging, påvirkningsfaktorer og definisjoner

Folkehelsearbeid

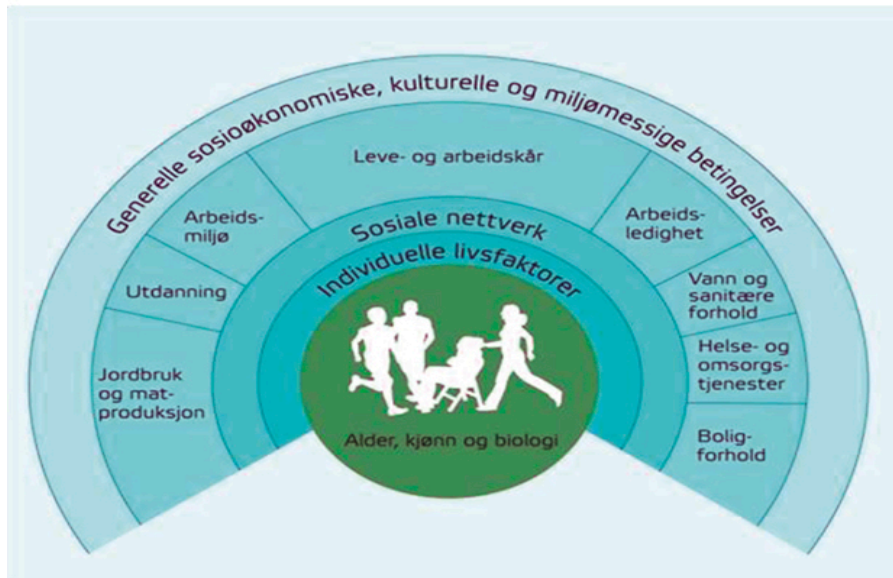
Folkehelsearbeid defineres som samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Forebygging i et folkehelseperspektiv

Det er mange årsaker til helseforskjeller, fra bakenforliggende faktorer som økonomi og oppvekstvilkår, via risikofaktorer som arbeids- og bomiljø, til mer umiddelbare påvirkningsfaktorer av individet som helseatferd og bruk av helsetjenester.

Det er økende forståelse for at folkehelsepolitikken må ta utgangspunkt i bakenforliggende faktorer som påvirker helsen (hersedeterminanter). Eksempler på hersedeterminanter er

utdanning, arbeid, inntekt, bo- og nærmiljø, sosial inkludering, tilgang til tjenester, samt tilgang til «friskfaktorer» som ren luft, naturområder, gang- og sykkelveier og fravær av støy. Helse-determinantene påvirkes primært på andre arenaer enn i helse og omsorgssektoren.

Figur 2: Påvirkningsfaktorer for helse (Dahlgren, G., Whitehead, M. (1991). Policies and strategies to promote social equity in health. Stockholm: Institute of Futures Studies)

Helsefremmende og forebyggende tiltak tidlig i livet er mer effektivt, rettferdig og samfunnsøkonomisk bedre enn å «reparere» etablerte ulikheter.

Folkehelsefremmende tiltak

Universelle (= befolkningsrettede) tiltak

- Retter seg mot hele befolkningen eller store grupper.
- Mange av de universelle tiltakene er knyttet til lovgiving eller annen myndighetsutøvelse; alkoholpolitikk, restriksjoner på røyking og salg av tobakk, prispolitikk, samt påbud om bruk av motorsykelhjelmer og bilbelte.
- Et eksempel er det anbefalte vaksinasjonsprogrammet til barn og unge.

Selektive (= grupperettede) tiltak

- Retter seg mot undergrupper av befolkningen som har særlige kjennetegn.
- Et eksempel er påvirkning av livsstil (kosthold og fysisk aktivitet) hos grupper med særlig høy risiko for utvikling av Type 2 diabetes: Diabetes kurs for ulike innvandrere på morsmål gjennom Stovner Frisklivs og Mestringssenter. Stork Groruddalen intervensjoner mot gravide.

Indikative (= individrettede) tiltak

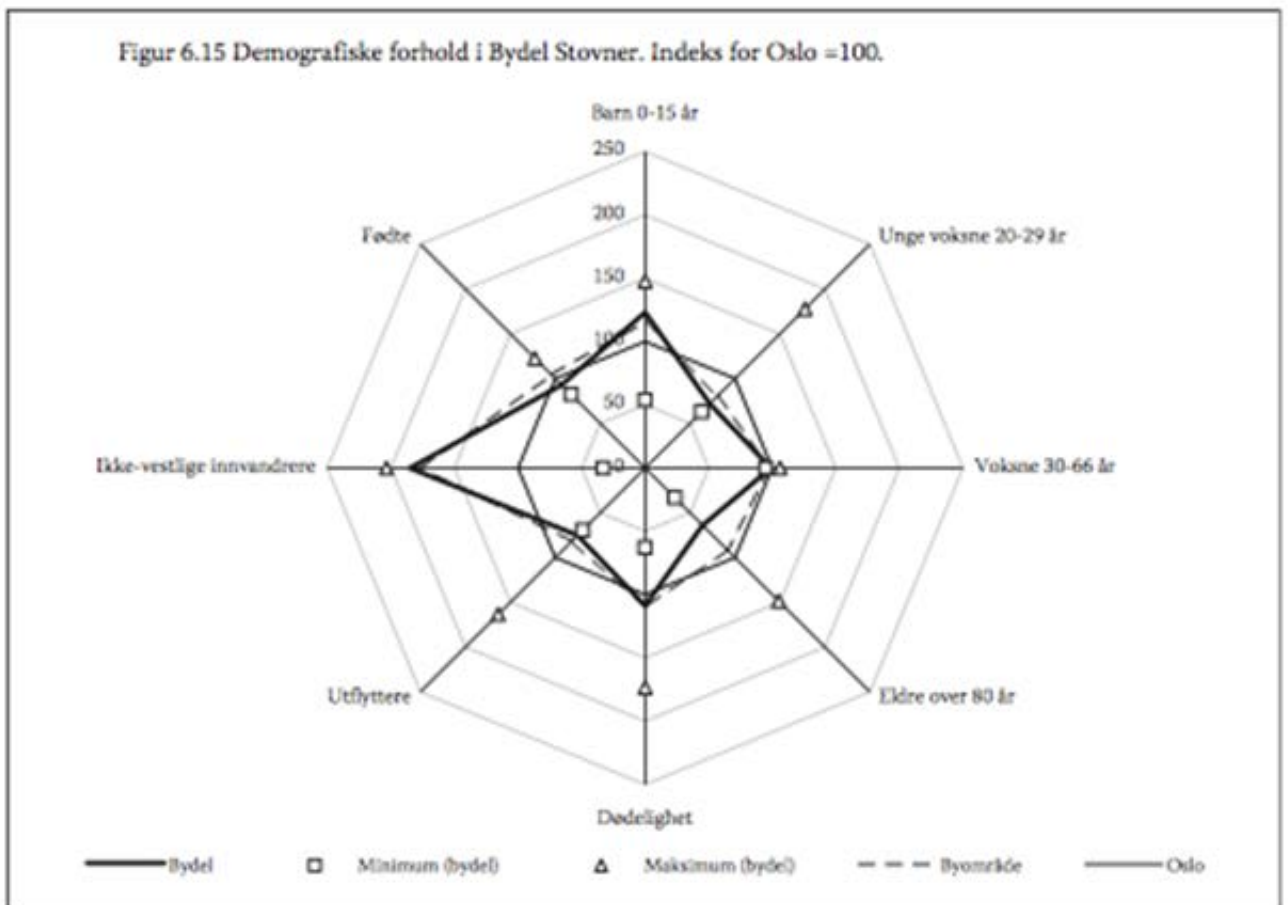
- Retter seg mot enkeltpersoner med særlige helsemessige kjennetegn.
- Eksempler kan være råd om livsstil til personer som har fått påvist høyt kolesterol eller rådgivning og støtte til reduksjon av alkoholkonsum hos en person med høyt forbruk: frisklivsrecepter Stovner Frisklivs- og Mestringssenter.

Universelle tiltak vil nesten alltid være initiert av nasjonal myndighet. Selektive og indikative tiltak har bydelen derimot mange egeninitierte eksempler på.

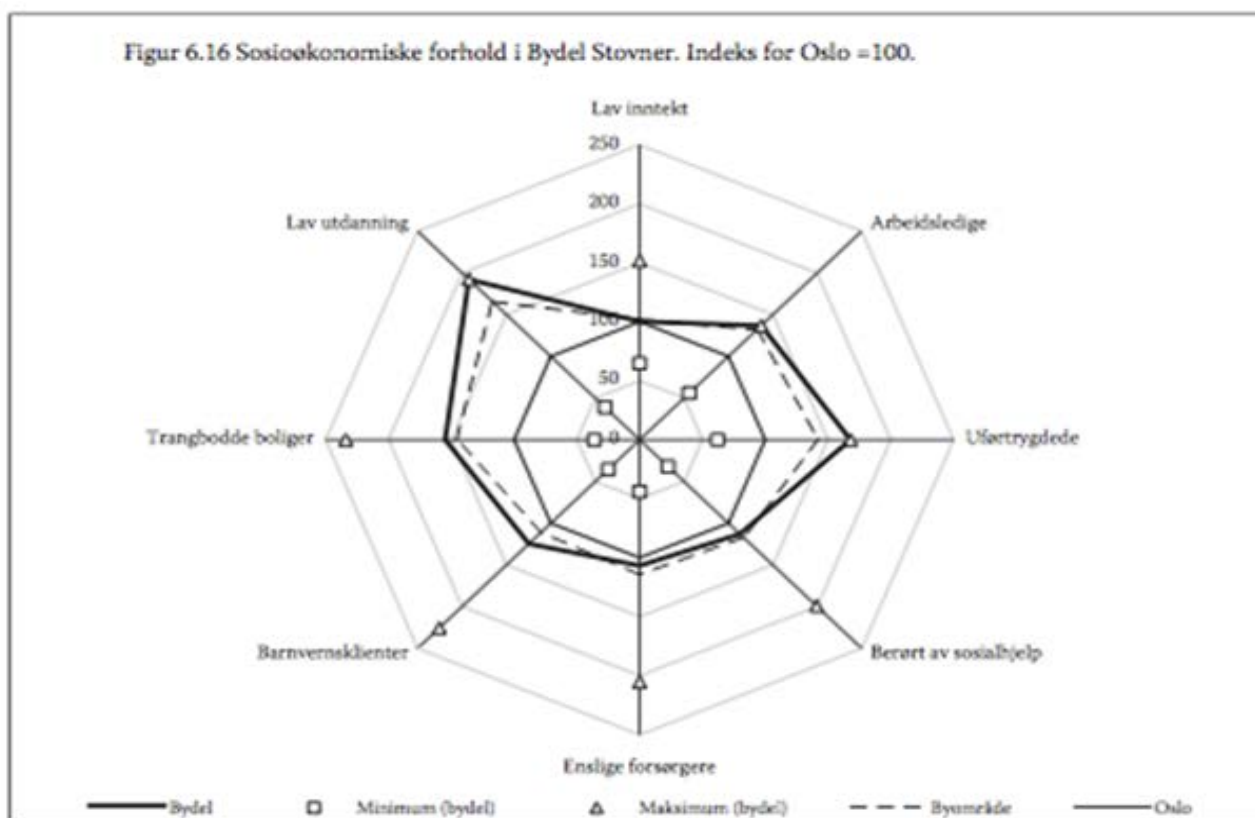
3 Folkehelse – Påvirkningsfaktorer og utfordringer nasjonalt og lokalt

Nasjonalt tar planen i vesentlig grad utgangspunkt i Folkehelse rapporten fra 2010 fra Folkehelseinstituttet. For Oslo og bydelen brukes Oslo folkehelseplan, samt ulike kilder beskrevet i innledningen. Data om innbyggernes helse og levekår fremkommer også i forskningsprosjekter som gjennomføres i samarbeid med universitet, høyskoler og forskningsmiljø som Folkehelseinstituttet og Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten. Et eksempel på et slikt prosjekt er Stork Groruddalen som omhandler mor og barns helse og intervensjoner rettet mot gravide i Groruddalen. Prosjektet ble initiert og ledet av helsestasjonen i Bydel Stovner. Helsetilstanden hos gravide i Groruddalen ble bredt kartlagt og funnene er i ettertid publisert i mange nasjonale og internasjonale vitenskapelige tidsskrift. Med utgangspunkt i funnene utviklet bydelene i Groruddalen tilpassede tiltak og tilbud for å møte utfordringene som var blitt avdekket.

3.2 Demografiske forhold

Figur 3: Demografiske forhold i Bydel Stovner

Figur 4: Sosioøkonomiske forhold i Bydel Stovner

Stjernediagrammet over viser at bydelen har store utfordringer i forhold til utdanning og velferdsavhengighet, samt at det er store sosiodemografiske forskjeller mellom de ulike delbydelene (se maksimum og minimum på hvert område).

Bydel Stovner har den laveste andelen av barn 1-5 år med barnehageplass i Oslo, og den høyeste andelen av barn 1-2 år som mottar kontantstøtte (Statistisk årbok 2012).

3.3 Sosiale ulikheter i helse

Sosiale forhold knyttet til bolig og boforhold, oppvekst, utdanning, jobb, funksjonsevne, etnisitet, hva vi spiser, røyking, rusbruk og mulighetene til trening og fysisk aktivitet er alle faktorer som er avgjørende for helsen. Hjerte- og karsykdommer, kroniske lungelidelser, lettere psykiske lidelser, muskel og skjelettlidelser og kreft har blitt de nye folkesykdommene. Røyking er den enkeltfaktoren som har sterkest negativ innvirkning på flere store folkesykdommer. De sosiale helseforskjellene forbundet med røyking har økt da det er flere med høy utdanning og høy inntekt som slutter å røyke.

Utjevning av sosiale ulikheter vil være et viktig bidrag til bedre folkehelse i alle samfunn.

3.4 Bolig, boforhold og trygge nærmiljø

Bolig er et grunnleggende velferdsgode, og en trygg, stabil og egnet bolig er en forutsetning for den norske velferden og for å kunne stå i et utdanningsløp, danne familie, ha en stabil tilknytning til arbeidslivet og ta vare på sin helse. Boligen er en ramme for et sosialt liv og gir en tilhørighet til et nærmiljø og lokalsamfunn, og er et utgangspunkt for å kunne ivareta, og nyttiggjøre seg tilbud knyttet til utdanning, sysselsetting, aktivisering og helse.

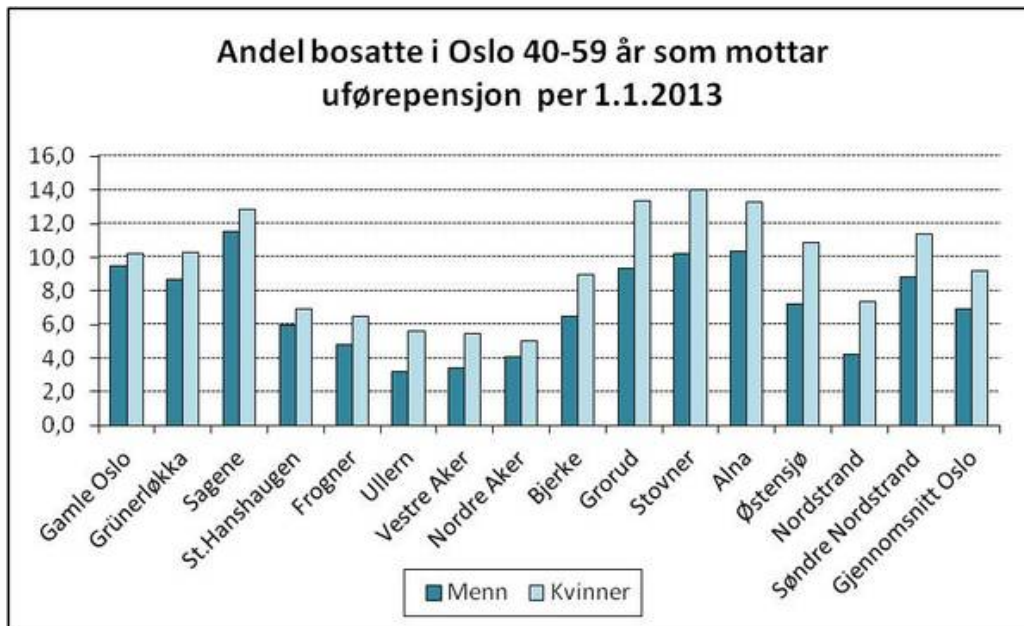
De aller fleste bor svært godt i Norge i dag. Men å bo dårlig eller å være bostedsløs kan ha store negative konsekvenser for livskvaliteten og det blir vanskeligere å ta imot og ha nytte av helse-, omsorgs- og velferdstjenester, gjennomføre utdanning og delta i arbeidslivet. En utrygg bosituasjon kan vanskeliggjøre integrering, og veien til kriminalitet, rusproblemer og psykiske vansker kan bli kortere. Særlig alvorlig er det når boligen og bomiljøet ikke bidrar til trygge oppvekstvilkår for barn og unge.

Barnefamilier som bor i kommunale utleieboliger, har i gjennomsnitt en betraktelig dårligere bostandard enn andre lavinntektsfamilier som bor i en bolig de selv eier.

For mer informasjon om bydelens arbeid knyttet til dette, henvises det til Boligsosialt utviklingsprogram (BOSO) handlingsplan for 2013, samt Ny nasjonalstrategi for boligsosialt arbeid, 2014-2020

3.5 Arbeid, utdanning og deltagelse

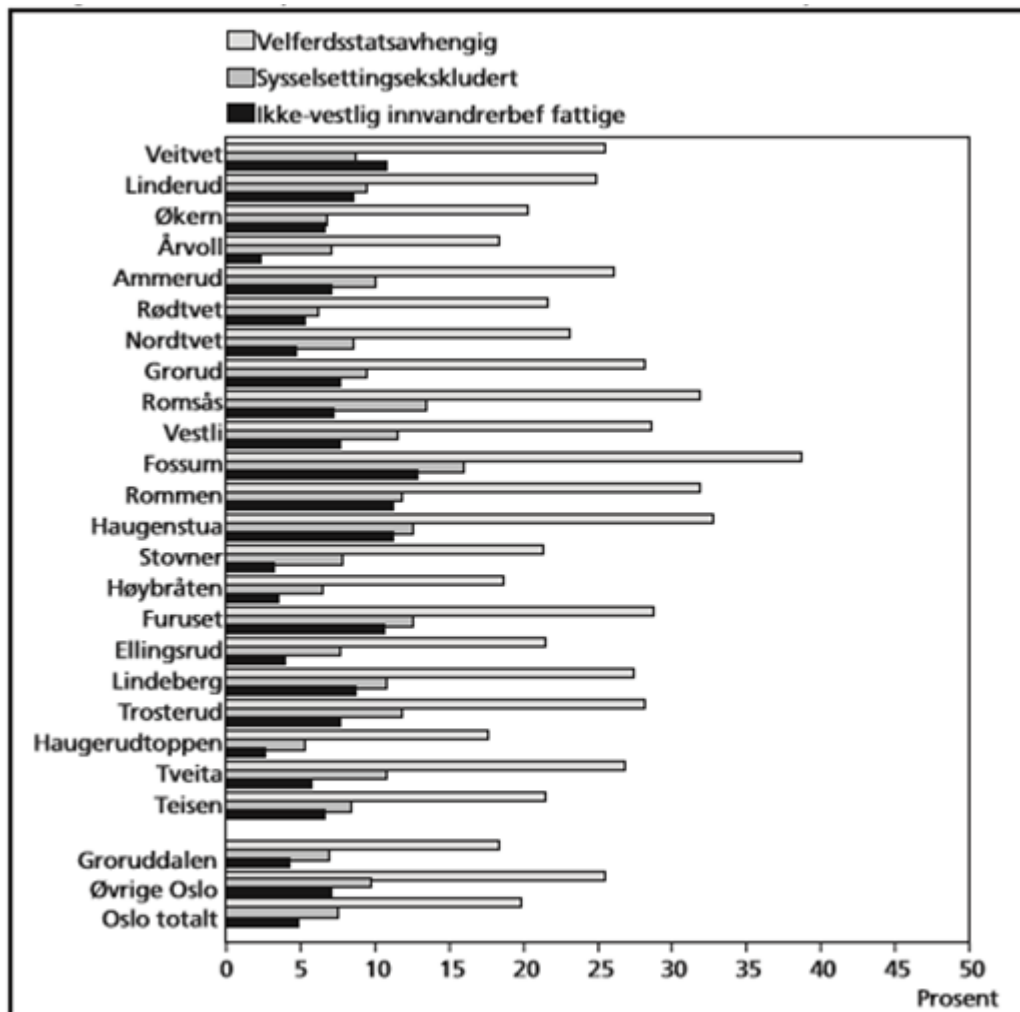
Mye tyder på at ulikhet i helse også øker mellom de som er innenfor og de som er utenfor arbeidslivet.

Figur 5: Uføre i Oslo og bydelene 40-59 år.

Bydel Stovner har sammen med bydel Sagene høyest andel uføre i aldersgruppen 40-59 år, med i underkant av 10 prosent (1.1.2013). Antall med uførepensjon i alt var 1976, herav 1108 kvinner og 868 menn. 1142 mottok arbeidsavklaringspenger. Bydel Stovner har lavest andel sysselsatte i aldersgruppen 15-74 år med 59,4 prosent som er vesentlig under Oslogjennomsnittet på 69,4 prosent. Stovner har også høyest andel med kontantstøttemottakere med 48,8 prosent, mens Oslogjennomsnittet her er på 23,6 prosent.

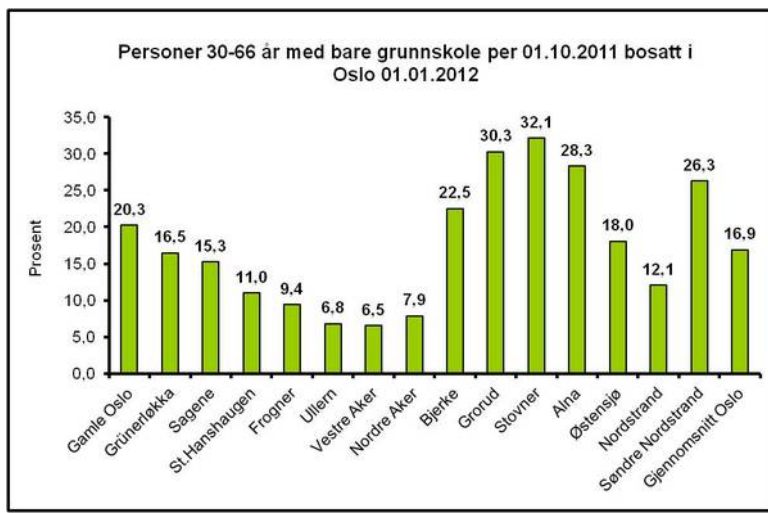
Generelt er sysselsettingsgraden lavere i Groruddalen enn i Oslo for øvrig. Dersom man ser på gruppen med ikke-vestlig bakgrunn i Groruddalen, er det samtidig en større andel ikke-vestlige som er sysselsatt i Groruddalen sammenliknet med samme gruppe andre steder i Oslo.

Av de velferdsstatsavhengige er 33,4 prosent samtidig sysselsettingsekskludert, og 31,9 prosent er personer med ikke-vestlig bakgrunn under fattigdomsgrensen.

Figur 6: Andel personer som har mer enn halvparten av sin inntekt fra offentlige overføringer (velferdsstatsavhengige), andel personer som ikke har vært sysselsatt i noen av årene 2000-2005 (syssestettingsekskluderte) og andel personer med ikke-vestlig bakgrunn som er under fattigdomsgrensen. Etter delbydel. Personer 16-67 år (Kilde: Statistisk sentralbyrå)

Det er påvist sammenheng mellom lavt utdanningsnivå og dårlige levekår. Høy utdanning er sammenfallende med høy arbeidsdeltagelse, god helse og lengre levealder. I 2005 kunne en mann med universitetsutdanning forvente å leve mer enn sju år lenger enn en mann med grunnskole. For kvinner var forskjellen fem år. Disse forskjellene i levealder har steget de siste 40 årene, men flere tar høyere utdanning i dag enn tidligere. Den samme utviklingen gjelder også i de andre nordeuropeiske landene. Bydel Stovner har høyest andel lavt utdannede i Oslo.

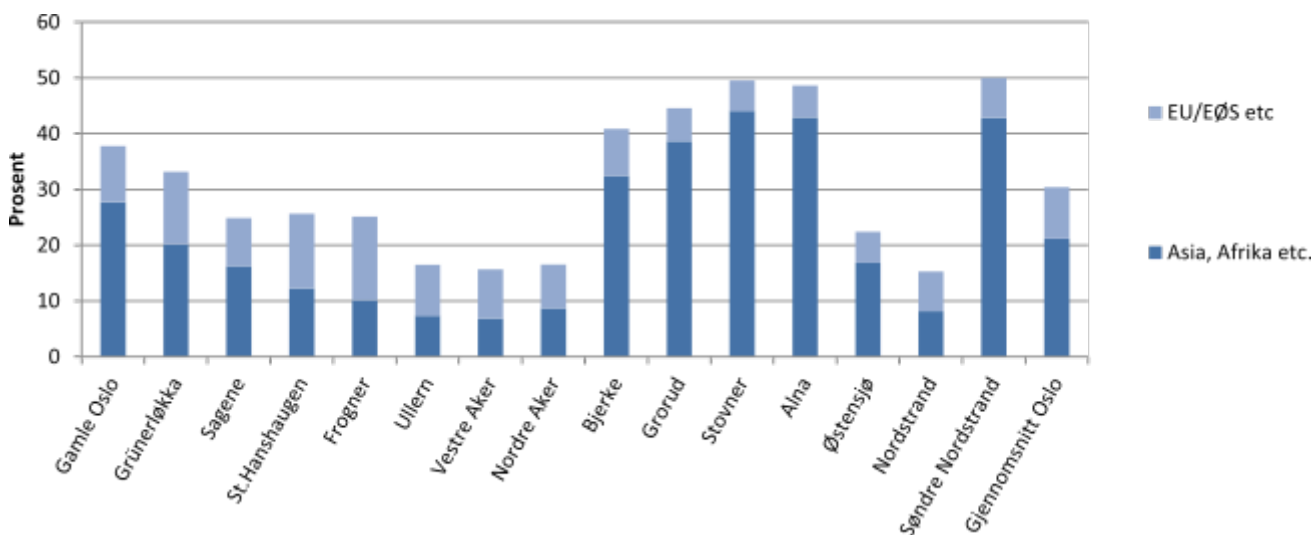

Figur 7: Personer 30-66 år med bare grunnskole per 01.10.2011 bosatt i Oslo 01.01.2012

Det viktigste tiltaket for å sikre god helse og god fordeling av helse i et generasjonsperspektiv er i enda større grad å *forhindre at mennesker faller ut av skolen og arbeidslivet.*

3.6 Migrasjon

En stadig større andel av Oslos befolkning har innvandrerbakgrunn.

Figur 8: Innvandrerbefolkningen i bydelene per 1.1.2013. Prosent av befolkningen (Kilde: Statistisk årbok Oslo 2013)

Migrasjon medfører betydelig økt risiko for helseproblemer både i forhold til psykisk og fysisk helse. 67 prosent i innvandrerbefolkningen mot 86 prosent i hele befolkningen vurderte sin helse som god eller svært god.

Høy forekomst av type 2 diabetes blant noen grupper innvandrere kan delvis knyttes til at mange har overvekt eller fedme, og mange er inaktive. Rundt halvparten av pakistanske og tyrkiske kvinner har fedme med KMI (kroppsmasseindeks) over 30 kg/m. I tillegg kan det være en medfødt lavere tålegrense for fedme.

Helseforskjeller mellom sosioøkonomiske grupper i Norge er betydelige. Et mindretall i innvandrerbefolkningen har dårligere levekår (manglende utdanning, lavere sysselsetting, lavere inntekt, mindre deltakelse, usikre boforhold med mer) med risiko for at barna arver levekårsulempene til foreldrene.

Ulikheter i helse og levekår for deler av innvandrerbefolkningen representerer en betydelig utfordring i Stovner bydel både med hensyn til å påvirke deres helsedeterminanter positivt og for å yte likeverdige helse og omsorgstjenester med behov for kultursensitiv tilnærming. For eksempel er det, gjennom forskning gjort av Anh Thi Tran, fastlege Stovner/forsker UiO, påvist at innvandrerbefolkningen med påvist diabetes er dårligere regulert enn den vestlige befolkningen

Mer enn halvparten av verdens befolkning lever i kulturer der ekteskap mellom foreldre som står i nært slektskap er vanlig. Det er kjent at slike ekteskap medfører overhyppighet av dødfødsler, nedsatt funksjonsevne og barnedødelighet. Det kan være konflikt mellom kulturelle hensyn og de negative konsekvensene disse ekteskapene kan få for barna og deres familier. Bydelens befolkning gjør at problemstillingen er aktuell.

3.7 Ytre miljøfaktorer og møteplasser

Helse skapes der folk lever og bor. Det ytre miljøet skal ivareta et godt, tilgjengelig, miljøvennlig og trygt transportsystem, et nærmiljø tilrettelagt for helsefremmende aktivitet og sosial kontakt for forskjellige innbyggergrupper med akseptabelt støynivå og god luftkvalitet. Luftforurensning, inneklima, stråling, støy og kjemikalier er sentrale miljøfaktorer som i ulik grad kan påvirke befolkningens helse.

Gode møteplassers betydning for å styrke tilhørighet og fellesskap har fått økt oppmerksomhet i senere år. Særlig er det viktig å styrke møteplasser i områder med stort kulturelt mangfold, levekårsutfordringer og trangbodde leiligheter. To av tre innbyggere i delbydel Rommen og Fossum opplever at området har gode steder å møte andre mennesker (Rambøll, 2013). Møteplasser gir også mulighet for deltakelse i frivillige aktiviteter og organisasjonsliv. Eksempler på viktige innendørs møteplasser i levekårsutsatte områder er Stovner bibliotek, Rockefeller, Motorsenteret og skatehallen, Verdenshuset Haugenstua, Rommen scene og kultursenter, en rekke skoler og barnehager og sist, men ikke minst, Stovner senter som er en viktig møteplass i lokalsamfunnet. Bydelen har også en rekke parker, idrettsanlegg og to torg som fungerer som møteplasser.

3.7.1 Bebyggelsesstruktur

Rekkehusene og blokkbebyggelse fra 1970-tallet i bydelen er i stor grad bygget i tun, slik at boligområdene har uteareal med lekeplasser, lokale skulpturer samt skole og barnehage i nærmiljøet. Mange bor i eldre områder med eneboliger som på Gamle Stovner og Høybråten.

Bydelen har et lavt antall enkeltpersonhusholdninger på 17 prosent mot gjennomsnittlig 28 prosent i Oslo. Bydelen har høy andel store husholdninger (fire personer eller mer) med 45 prosent motgjennomsnittet i Oslo 31 prosent. Bydelen forventer å ta del i Oslos befolkningsvekst gjennom transformasjon av næringsområder og bygging på tidligere ubebygde areal. Bydelen har et nært samarbeid med Plan- og bygningsetaten som har startet planprosessen for de aktuelle områdene

3.7.2 Tilgang til grøntområder/friområder

Bydel Stovner er den bydelen i Oslo med det største grønne området sett ut fra prosent av totalt areal med en andel på 24,2 prosent. Bydelen preges av Alna miljøpark, som strekker seg fra Gjelleråsen til Haugenporten langs Tokerudbekken. I grenseområdet mot Skedsmo kommune ligger Gjelleråsmarka. Markaområdet har lysløypetrase med universell utforming og kan benyttes av alle uansett årstid. På tvers i bydelen er det regulert grønne korridorer og turveier med folkehelseløyper.

3.7.3 Samferdsel

Bydel Stovner trafikkeres av T-banelinje 5 Vestli fra stasjonene Rommen, Stovner og Vestli med hyppige avganger. Fra 2014 vil Hovedbanen øke antall avganger til 15 minutters rute fra stasjonene Haugenstua, Høybråten og Lørenskog. Busstilbudet mellom Stovner og Furuset, som dekker Stovnerskogen sykehjem og Høybråten samt regionbuss til Ahus, er så langt ikke i tråd med befolkningens ønsker.

Bydelen har et godt utbygget gang-, sykkel- og turveinett. I bydelens områder er det langs Rv 4 etablert sykkelvei, langs Rv 163 er sykkeltrase påbegynt og langs E 6 er det delvis bygget sykkeltrase. Når siste fase er fullført vil bydelen ha sammenhengende gang- og sykkelvei langs Fossumveien mellom Rv 4 og Rv 163.

3.7.4 Luftforurensning og støy

Bydel Stovner har med sin beliggenhet på bygrensen mot Akershuskommunene Lørenskog, Skedsmo og Nittedal felles arbeids og boligområde med inn- og utpendling. For riksveiene Rv

4, Rv 163 og E 6 utgjør samlet årsdøgntrafikk 175 000. I tillegg preges områder av bydelen i noen grad av innflygning til Oslo lufthavn Gardermoen. Hovedbanen har transport på døgnbasis fordelt på gods og kollektivtrafikk, mens bane 5 Vestli kjører 16 ruter i timen med nattpause. Trafikkbildet tilsier at bydelen er utsatt for luftforurensning og støy, og arealene nærmest de mest trafikkerte områdene mer enn andre.

3.7.5 Boligutbygging

Det er forventet at Bydel Stovner skal ta sin andel av befolkningsvekst i regionen frem mot 2030. Bydelen har tomtareal til dette, men det forutsetter at det tas hensyn til støysoner ved etablering av støyfølsomme formål som boliger, barnehager og skoler.

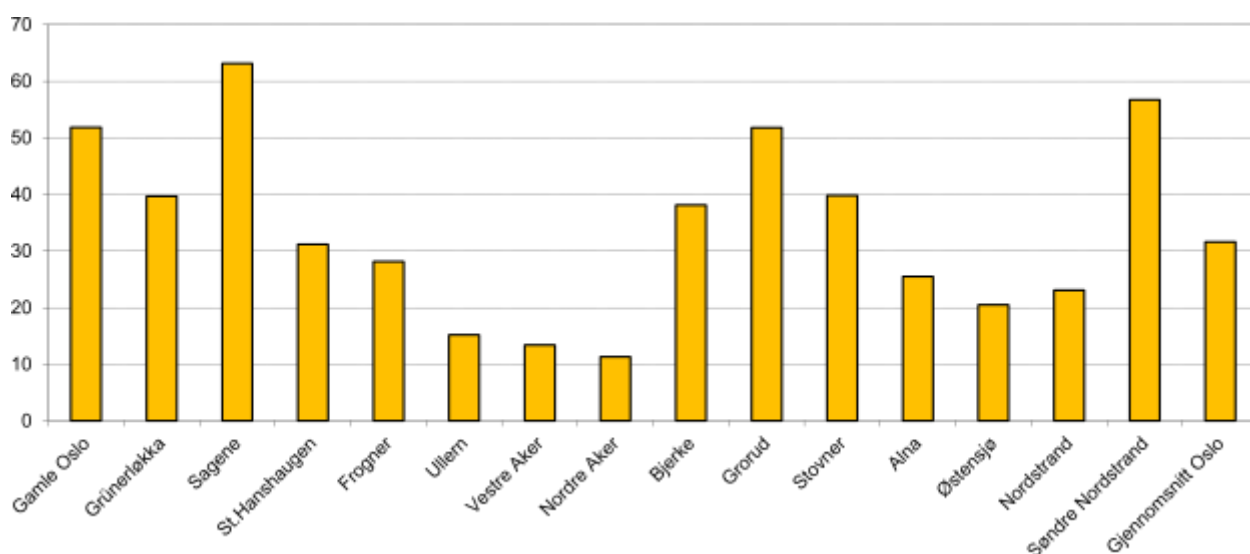
I enkelte byer, bydeler eller boligområder er levekårs- utfordringene store, vedvarende og sammensatte. I slike områder kan en felles innsats fra både stat og kommune være hensiktsmessig for å motvirke negativ utvikling. En forutsetning for at arbeidet lykkes, er at satsingene strekker seg over flere år. I evalueringen av Groruddalssatsingen, som er den største av områdesatsingene, trekkes satsingens brede og tverrsektorielle tilnærming fram som positiv. Satsingen har skapt entusiasme blant innbyggerne, gitt økt deltakelse og økt aktivitet i nærmiljøet. Fysiske og sosiale tiltak har gitt synlige resultater i bo- og nærmiljø.

3.8 Barn og ungdom

Fafo rapporten 2012 «Rurbane møter» fra Bydel Stovner fant i en kvalitativ undersøkelse at mange barn og unge oppfatter det flerkulturelle oppvekstmiljøet i bydelen som en selvfølge. Ungdom uttrykte i stor grad at de trives på Stovner, og de syntes ikke at det var noen stor sak å vokse opp som en av mange etniske minoriteter i området. Det fremkom av undersøkelsen at ungdom som deltar i aktivitetstilbud på fritiden i større grad trives med å bo i Bydel Stovner enn de som ikke er aktive.

Samtidig er det mange barn i bydelen som vokser opp i familier med inntekt under fattigdomsgrensen.

I underkant av 8 prosent av befolkningen var berørt av sosialhjelp (mottaker, ektefelle/samboer eller barn). 01.01.2013 hadde 3,8 prosent av barna (0-17 år) i Bydel Stovner tiltak i barnevernet mens gjennomsnitt for Oslo var 2,8 prosent. Det er store bydelsvise forskjeller i antall barn 0–17 år i barnevernet. Bydel Sagene topper med 63 barn per 1 000 bosatte barn, i Bydel Søndre Nordstrand er tallet 57 barn. Bydelene Nordre Aker og Vestre Aker ligger lavest med henholdsvis 11 og 13 barn per 1 000 bosatte.

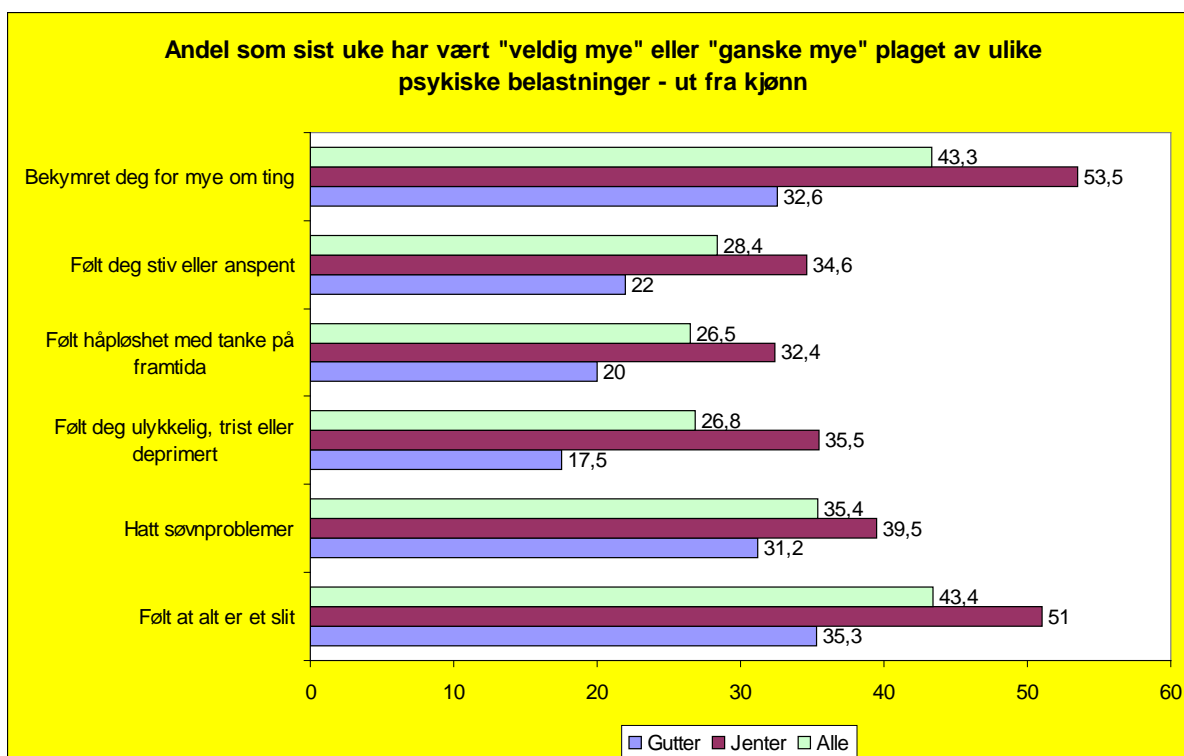
Figur 9: Barn 0–17 år med tiltak i barnevernet per 31.12.2012 per 1 000 bosatte barn per 1.1.2013

For barn og ungdom er det av avgjørende betydning at foreldrene er delaktige i arbeidslivet både i forhold til barnas egen trivsel, deltagelse og helseutfordringer.

Flere undersøkelser viser at det er en sammenheng mellom sosioøkonomisk posisjon og overvekt. Det gjelder både voksne, unge og barn. Ungdommer fra familier med dårlig familieøkonomi har høyere forekomst av overvekt og fedme sammenliknet med barn som kommer fra familier med god familieøkonomi. I vestlige bydeler er 15–19 prosent av barna i alderen 8–12 år overvektige, mens 26–29 prosent er overvektige i østlige bydeler.

22 prosent av husholdninger med barn i delbydelen Fossum er under fattigdomsgrensen, noe som er høyest i Groruddalen, der snittet er 10,8 prosent. I bydel Stovner kommer dernest Rommen (15,7 prosent), Haugenstua og Vestli. Ser en på barn under 17 år, er det 33,3 prosent av barna på Fossum som er under fattigdomsgrensen, 21,8 prosent på Rommen, 20,7 prosent på Haugenstua og 18,8 prosent på Vestli. Dersom en ser på barn med ikke-vestlig bakgrunn, er det 37 prosent på Fossum som er under fattigdomsgrensen, 30,5 prosent på Vestli, over 26 prosent på Stovner, Haugenstua og Høybråten og i underkant av 26 prosent på Rommen Disse barna er mer avhengig av gode og tilgjengelige tjenestetilbud og aktiviteter.

Mange unge har psykiske plager. Nivåene er til dels svært høye og stigende fra 1996 til 2012. Jenter rapporterer flere plager enn gutter.

Figur 10: Andel (15-17år) i Oslo plaget av psykiske belastninger i løpet av sist uke – tall fra 2012 (Kilde: Tormod Øie, personlig meddelelse)

3.9 Livsstilssykdommer

Forventet levealder ved fødsel i Stovner bydel er cirka to år under Oslogjennomsnittet. For kvinner i bydelen er forventet levealder ved fødsel i dag 80 år, og for menn 76 år. Det er grunn til å anta at dette i vesentlig grad skyldes livsstilssykdommer.

3.9.1 Hjerte-, karlidelser og diabetes

Selv om dødsårsaksstatistikken viser at forholdsvis få dør av hjerte- og karsykdommer før 60–70 års alder, er likevel hjerte- og karsykdommene fortsatt et folkehelseproblem i den voksne delen av Norges befolkning. Flere overlever den akutte fasen, og dette forklarer trolig at andelen som lever med en hjerte- og karsykdom holder seg høy. Hver femte middelaldrende har en hjerte- og karsykdom.

I tillegg til økt diagnostisering kan økt forekomst av overvekt og fedme forklare økningen av diabetes type 2. På slutten av 1960-tallet hadde kun om lag fem prosent av norske middelaldrende menn fedme. I dag er andelen rundt 20 prosent for menn og vestlige kvinner i 40–45-årsalderen, mens halvparten av kvinner fra det subindiske kontinent er rammet.

Økningen i overvekt og fedme blant barn og unge ser ut til å flate ut og økningen blant voksne er ikke like sterk som før. Overvekt og fedme er allikevel en viktig utfordring i fremtidens folkehelsearbeid. Dette gjelder særlig i sosiodemografisk utsatte grupper.

Hjerte- og lungesykdommer er den sykdomsgruppen som skaper de største helseforskjellene. Ulikhet i røykemønster er den viktigste enkeltforklaring på dette. Men også forekomsten av type 2-diabetes er høyere i grupper med lav sosioøkonomisk status. Forskjellene i dødelighet av hjerte- og karsykdommer har økt de senere årene fordi dødeligheten har gått mer ned blant personer med høy sosioøkonomisk status enn blant de med lav sosioøkonomisk status.

Prosjekt STORK Groruddalen viste en forekomst av svangerskapsutløst diabetes som var 10 ganger høyere enn tilsvarende nasjonale tall fra medisinsk fødselsregister. Bydelene som deltar, Bjerke, Grorud og Stovner, er preget av stor andel lavt utdannede og lav familieinntekt.

3.9.2 Kreft

Årsakene til kreft er uklare. Den mest kjente identifiserbare årsaken er røyking. Fedme og kosthold er andre årsaker, i tillegg til radioaktiv stråling og en del kjemikalier. Kreftfrisikoen er høyere blant personer med lav utdanning og inntekt. Dette har primært sin årsak i røykevaner, men også annen helseatferd som kosthold og fysisk aktivitet. Unntaket er brystkreft som rammer flest med høy utdanning og inntekt.

3.9.3 Kroniske smerter

Anslagsvis 30 prosent av voksne har kroniske smerter i Norge i dag. De viktigste årsakene er muskel- og skjelettplager, revmatiske sykdommer, ryggplager og ulike smertetilstander. Forekomsten av kroniske smerter er høyere i Norge enn i andre europeiske land. Årsakene til dette er ikke kjente. Flere kvinner enn menn oppgir slike plager. Det er også nær sammenheng mellom kroniske smerter og angst, depresjon, søvnplager og selvmord.

Smertefulle muskel- og skjelettlidelser er sykdommer som i størst grad påvirker kvinners hverdag, og medfører høyere sykefravær og uførhet blant kvinner.

Samlet sett er kroniske smerter et stort folkehelseproblem. Det er anslått at kroniske smerter er årsak til over halvparten av uførhetstilfellene i Norge. I 2012 var muskel- og skjelettlidelser alene hoveddiagnose i 46 prosent av sykefraværsdager hos menn og 35 prosent hos kvinner.

3.9.4 Psykisk helse

Psykiske lidelser er svært utbredt. Nesten en fjerdedel av den voksne norske befolkningen har en psykisk lidelse, og mellom en tredjedel og halvparten av befolkningen vil bli rammet en eller flere ganger i løpet av livet.

Opptrappingsplanen for psykisk helse har styrket behandlingstilbudet for pasienter med alvorlige psykiske lidelser i kommunene. En utfordring fremover vil være å styrke forebygging av psykiske helseplager og utvikle lett tilgjengelige behandlingstilbud for de med mindre alvorlige psykiske lidelser.

Risikoen for å utvikle psykiske lidelser er sammensatt og den øker med antall risikofaktorer den enkelte utsettes for. Noen av de viktigste risikofaktorene er omsorgssvikt og overgrep i barneårene, samlivsproblemer og -brudd, ensomhet, sosial isolasjon og manglende sosial støtte, dårlig økonomi, mangel på bolig og lav sosial status. På den andre siden vil sosial støtte og utvikling av egenmestringsteknikker, for eksempel gjennom kurs i mestring av depresjon eller belastninger i livet, kunne øke motstandsdyktigheten og redusere risikoen for å utvikle psykiske lidelser på et senere tidspunkt.

En tidel av alle konsultasjoner hos fastlegene har psykiske lidelser som hovedårsak og opptil 40 prosent av pasientene har psykiske symptomer. Det betyr at Bydel Stovner har cirka 8000 fastlegekonsultasjoner per år hvor psykiske plager er hovedproblem..

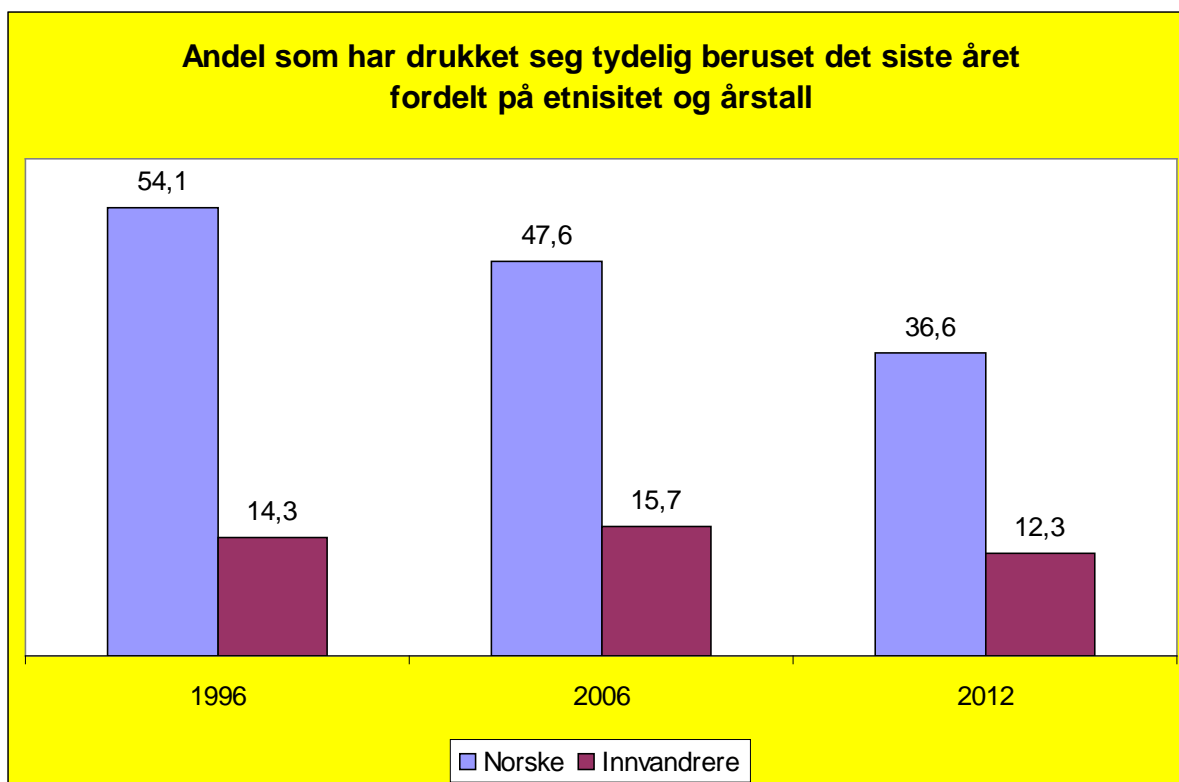
Prosjektet STORK Groruddalen fant betydelig forhøyet risiko for depresjon i svangerskapet, særlig for kvinner med minoritetsbakgrunn (Nilam Shakeel). Dette representerer en meget stor risiko for den videre utviklingen av mor og barns helse. Grunnlaget for god psykisk helse hos barn legges tidlig. Barn av deprimerte mødre løper en helseisiko for nedsatt oppmerksomhet fra mor med tilknytningsvansker og psykiske lidelser senere i livet som mulig resultat.

3.9.5 Rus

Misbruk av rusmidler kan få store helsemessige og sosiale konsekvenser.

Hele befolkningen sett under ett har bydelen et relativt lavt rusmisbruk. Samtidig har vi en høy andel bosatte personer med store rusplager, ofte kombinert med psykiske lidelser. Personer med innvandrerbakgrunn fra Asia og Afrika har lavere rusmiddelbruk enn etnisk norske og innvandrere fra Europa. Bruk av alkohol, hasj og snus er lavere både blant voksne og ungdom med bakgrunn fra Asia og Afrika, spesielt blant kvinner fra disse områdene (Vedøy og Amundsen 2008). Selv om ungdom med innvandrerbakgrunn i all hovedsak

bruker mindre rusmidler enn ungdom med norsk bakgrunn, er det likevel mye som tyder på at dette er i forandring (Helsedirektoratet 2009). Bruk av khat er pekt ut som et særskilt problem, spesielt i utvalgte etniske miljøer. Flere somaliere anser khatbruk som et stort problem, både medisinsk, økonomisk og sosialt (Arbeids- og inkluderingsdepartementet 2009)

Figur 11: Andel unge (15-17år) i Oslo som har drukket seg tydelig beruset siste år – tall fra 2012 (Kilde: Tormod Øie, personlig meddelelse)

3.9.6 Helseatferd og forebygging av livstilssykdommer

Verdens helseorganisasjon har anslått at opptil 80 prosent av type 2 diabetes, hjerteinfarkt og hjerneslag kan forebygges med endringer i kosthold og alkoholbruk, mer fysisk aktivitet og røykestopp. Røyking er en uavhengig risikofaktor også for type 2 diabetes.

Å bekjempe tobakksrøyking er det viktigste tiltaket for å få ned kreftforekomsten.

Kun én av fem voksne i Stovner bydel er i dag fysisk aktive tilsvarende anbefalingen om minst 30 minutters moderat intens fysisk aktivitet hver dag.

Folkehelse rapporten fra 2010 konkluderer med at uførepensjonering også kan forebygges. Eksempelvis vil en økning i overvekt trolig medføre en belastning også på trygdesystemet over tid. Tiltak som reduserer den økende overvekten og fedmen, kan derfor være en mulighet for forebygging. Riktigere ernæring og økt fysisk aktivitet kan gi stor helsegevinst. Bedre behandlingstilbud for lettere og moderate psykiske lidelser som angstlidelser og depressive lidelser, samt kroniske smertetilstander, kan også være effektive. Tiltak som kan få flere til å mosjonere, øke forbruket av frukt og grønnsaker og unngå overvekt og overdreven soling, er også viktig. Det samme er tiltak i arbeidslivet for å beskytte ansatte mot kreftfremkallende stoffer som for eksempel asbest.⁴

4 Folkehelseplanen for Oslo 2013-2016; føringer og konsekvenser for Bydel Stovner

Planen er en overordnet, strategisk plan som tar sikte på at folkehelseiltak integreres i de enkelte virksomhetenes daglige arbeid. Den gir føringer for folkehelsearbeidet i alle virksomheter i Oslo kommune.

4.1 Mål og prinsipper

Hovedmålet for Oslos folkehelsearbeid er «at alle skal ha mulighet for god helse og trivsel, uavhengig av hvem du er og hvor du bor i Oslo. For å oppnå dette skal kommunen tilrettelegge slik at den enkelte kan foreta valg som bidrar til bedre helse».

Grunnprinsippene i Folkehelseplanen er:

1. Utjevning
2. Bærekraftig utvikling
3. Medvirkning
4. "Føre var"
5. "Helse i alt vi gjør"

4.2 Oslo kommunes strategier for folkehelsearbeid

1. *Forankring* av folkehelsearbeidet er en vedvarende strategi for måloppnåelse, forståelse og godt samarbeidsklima.
2. *Helseovervåkning* er en vedvarende strategi for å holde oversikt, følge loven, sette inn tiltak og nå fastsatte mål.
3. *Kommunikasjon* er en vedvarende strategi for å oppnå samarbeid, formidle kunnskap og skape forståelse rundt muligheter og utfordringer knyttet til innbyggernes helse og levekår.
4. *Satsningsgruppe* er en vedvarende strategi for å konsentrere innsatsen på et prioritert område i folkehelsearbeidet.

Det påpekes at bydelenes strategiske planer skal inneholde strategier for folkehelsearbeidet. Bydelene må tilby lokalt tilpassede folkehelseiltak eller folkehelseiltak som imøtekommer definerte utfordringer.

Det vises til at det fra nasjonalt hold er gjort flere vurderinger og evalueringer av folkehelsestrategier de siste årene. Noen av de viktigste funnene som er kommet frem er:

- Sterkere innsats overfor det lokale utfordringsbildet
- Større oppmerksomhet rundt folkehelse i policy- og politikktutforming.
- Samfunnsplanlegging og planloven i gjennomføringen av Samhandlingsreformen skal brukes i tråd med folkehelseoven og helse- og omsorgstjenesteloven
- Videreutvikle verktøy for tverrsektorielt samarbeid om folkehelse
- Kommuner og aktører på regionalt nivå må tilføres god fagkompetanse om fremming og betydning av god folkehelse i kommunen
- Utjevning av sosiale helseforskjeller bør drøftes. Det må legges tydelige og klare mål og aktiviteter for utjevning av sosiale helseforskjeller i planarbeidet

4.3 Budsjett

Oslo Folkehelseplan peker på at lokale hovedprioriteringene i folkehelsearbeidet skal vektlegges i virksomhetenes budsjetter. Kriteriesystemet er et viktig verktøy i kommunens arbeid for å utjevne ulikhet i helse og levekår. Med bakgrunn i ulike fastlagte levekårsfaktorer mottar bydelene økonomiske tilskudd fra Oslo kommunes sentrale budsjetter for å utjevne forskjeller og tilstrebe en større likhet mellom bydelene.

Groruddalssatsingen har pågått siden 2007. Satsningen kan også sees som et uttrykk for å forsøke å legge til rette å påvirke helsedeterminanter i gunstig retning. Bærekraftig byutvikling, synlig miljøopprustning, bedre livskvalitet og samlet sett bedre levekår i Groruddalen har vært satsningens hovedmål. Ses prosjektet i lys av den nye folkehelseoven, er det et eksempel på hvordan kommunen gjennom et områdeløft kan ivareta forventningene som ligger til kommunens ansvar for folkehelsearbeidet. Groruddalssatsingen er forankret i kunnskap om status og tilstand i de involverte bydelene og i overordnede planer og budsjetter.

En følge av bydelens folkehelseplan er at de enkelte tiltak som skisseres innarbeides i bydelens årlige budsjetter og planer

4.4 Satsningsområder for Bydel Stovner

Oslo kommune har vedtatt at barn og unge skal være hovedsatsningsområde i perioden 2013-2016. Arbeid og utdanning og bedre levekår for utsatte familier er viktige premisser for en trygg og god barndom og ungdomstid.

Beskrivelsene under 3.5 viser at Bydel Stovner har utfordringer i forhold til velferdsavhengighet og utdanning. Sysselsetting er viktig for fysisk og psykisk helse, og det er viktig fordi forskjeller i inntekt og utdanning er en av de viktigste enkeltfaktorene som forklarer ulikheter i helse. Høy sysselsetting kan være med på å sikre ikke bare individet, men også familiers levekår og helse.

Bydelen velger derfor to hovedsatsningsområder:

1. Barn og unge
2. Arbeid og utdanning

5 Handlingsplan

5.1 Satsingsområde barn og unge

5.1.1 Oslo kommunes mål 1:

Alle barn og unge opplever at de har voksne som de har tillit til og kan snakke med.

Bydelens delmål 1:

Foreldre er i stand til å yte best mulig omsorg for sine barn

Begrunnelse for valg av mål:

Foreldre ønsker det beste for sine barn. Bydelens tjenester erfarer at mange av bydelens foreldre trenger mer kunnskap om hva som hemmer og hva som fremmer god fysisk og psykisk helse for barna. Kloke hoder sier «en god barndom varer livet ut». God tilknytning mellom barn og foreldre tidlig i livet legger grunnlag for god psykisk og fysisk helse, og forebygger utvikling av psykiske lidelser senere i livet. Tiltak som styrker foreldrerollen, vil således være viktig i det helsefremmende arbeidet med barn og unge i bydelen.

Bydelens tjenester har de siste årene hatt økt fokus på helhetlig tenkning rundt barn, unge og deres familier.

Nye tiltak:

- Nye Mødre er et pilotprosjekt i bydelen i samarbeid med Universitetet i Oslo der helsesøster skal arbeide meget tett med mor og familier i løpet av svangerskap og etter fødsel. Pilotprosjektet tar sikte på å bedre mors og barns helse og deltagelse i arbeid, utdanning, barnehage, skole og fritid. Pilotprosjektet starter våren 2014.
- Rask psykisk helsehjelp er et pilotprosjekt som har som mål å etablere et kommunalt behandlingstilbud til bydelens voksne befolkning som har lettere psykiske problemer. Dette etableres 2014.
- Foreldrerollen og utfordringer knyttet til den implementeres i barnehagens foreldresamtaler
- Helsefremmende møteplass: Etablere et treffsted for gravide og småbarnsforeldre
- Circle of security (COS) er et tilknytningsfremmende program, som har grunnlag i tilknytningsteori, objektrelasjonsteori og moderne spedbarnsforskning. Tilbudet skal gjøres tilgjengelig for alle foreldre med behov for dette.

Eksisterende tiltak:

Bydelen har flere verktøy til disposisjon som skal utnyttes bedre og mer systematisk enn i dag.

- International Child Development Program (ICDP) er et enkelt, helsefremmende og forebyggende program foreldreveiledningsprogram som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten. Bydelen har utdannende ICDP veiledere på flere tjenestesteder. ICDP grupper skal implementeres fast.
- Edinburgh postnatal depresjonsskår (EPDS) er et kartleggingsverktøy for å avdekke depresjon hos kvinner etter fødselen. Implementeres 2014 på helsestasjonen.
- Kurs i mestring av depresjon (KID-kurs) er et forskningsbasert forebyggende og behandlende tiltak. Årlig tilbud fra 2013.
- Kurs i mestring av belastning (KIB-kurs) er lagt opp som undervisning hvor deltakerne lærer en kognitiv forståelsesmodell og tilhørende teknikker og metoder rettet mot å mestre belastninger knyttet til både arbeid og privatliv. Årlig tilbud.
- Hovedmålsetningen for barnevernets arbeid er at foreldre skal være i stand til å gi god omsorg til sine barn

Bydelens delmål 2

Barn og unge opplever gode og trygge møter med ansatte i bydelen

Begrunnelse for valg av mål:

Trygghet, tilhørighet og fellesskap med andre er avgjørende for å utvikle en god helse. Barn, unge og deres foresatte møter bydelens ansatte på mange arenaer. Disse møtene skal være preget av trygghet og kompetanse. Barn og unge ønsker lavterskeltilbud der de kan møte opp når de er i behov for hjelp og veiledning. Til tross for at bydelen har mange gode ungdomstiltak, viser en del tilbakemeldinger at befolkningen ikke er klar over de tiltak som finnes.

Nye tiltak:

- Etablere undervisningsopplegg om psykisk helse og uhelse i samarbeid med bydelens skoler
- Gruppetilbud for barn som opplever eller er vitne til vold i nære relasjoner.
- Utarbeide strategi for informasjon om lavterskeltilbud som møter behov til barn, unge og deres foreldre

Eksisterende tiltak

- Aggression Replacement Training (ART) tilbys grupper i barne- og ungdomsskolen. ART er et program for innlæring av adferd og strategier som kan fungere som alternativer til uønsket adferd.
- Styrket mestring i livet (SMIL) er et gruppebasert lærings- og mestringstilbud for barn og unge i alderen 8-12 år som har foreldre med psykisk sykdom og/eller rusproblemer. Årlig tilbud.
- Systematisk opplæring i profesjonelle barnesamtaler for ansatte i barneverntjenesten. Profesjonelle barnesamtaler er en strukturert samtalemotodikk basert på kommunikasjonsteori der formålet er å få barnet i fri fortelling, det vil si at barnets egne erfaringer og perspektiver skal være sentrale.
- Familielos: Et prosjekt som utvikler nye metoder og arbeidsmåter for å bistå store barnefamilier som er avhengige av velferdstjenester og bedre familiens mestringsevne. Nav implementerer erfaring og kompetanse fra prosjekt «familielos» i egne tjenester for å ivareta barns situasjon i velferdsavhengige barnefamilier

5.1.2 Oslo kommunes mål 2

Alle arenaer der barn og unge oppholder seg er tilrettelagt for utvikling av helse og trivsel

Bydelens delmål:

Barn og unge har kunnskap om sunt kosthold og viktigheten av fysisk aktivitet.

Begrunnelse for valg av mål:

Barn og unge i dag er mindre fysisk aktive enn tidligere. Høyde/vektmålinger av bydelens elever på 8. trinn viser en klar økning i vekt. Inaktivitet og overvekt påvirker barn og unges helse og kan senere i livet medvirke til utvikling av diabetes 2 og andre livsstilssykdommer. Bydelen ønsker å satse på formidling av sunt kosthold og fysisk aktivitets betydning for utvikling av god helse.

Bydelen har flere samlingssteder for ungdom som er aktuelle for formidling av kunnskap, og for aktivt å bruke kroppen. Mange idrettslag er lokalisert i bydelen. Flere av disse samarbeider med bydelen om tiltak til ulike grupper, og potensialet er til stede for ytterligere samarbeid.

Nye tiltak:

- Utvikle tiltak og informasjon om kosthold og fysisk aktivitet på de ulike arenaene.
- Utvikle tiltak til førskolebarn og elever som trenger oppfølging i forhold til overvekt i tråd med de statlige retningslinjene for høyde/vektmåling i helsestasjon og skolehelsetjenesten.
- Alle bydelens barnehager skal i planperioden delta i «Stork Groruddalen prosjektet». Prosjektet skal gi barna en sunnere hverdag med bedre kosthold, mer fysisk aktivitet gjennom kvalifisering og aktivisering av foreldre og ansatte.

Eksisterende tiltak

- Videreutvikle og kvalitetssikre matkurs som en del av tiltakene til ungdom
- I samarbeid med ungdommen og idrettslag utvikle og etablere tilbud om fysiske aktiviteter som har appell til ungdom.
- Det er i 2013 utviklet verktøy som rettes mot godt kosthold og fysisk aktivitet som benyttes overfor barn og skoleungdom.

5.1.3 Oslo kommunes mål 3

90 prosent av elever ved videregående skole fullfører sitt utdanningsløp

Bydelens delmål:

Bidra til å øke andelen av ungdom som fullfører videregående skole

Begrunnelse for valg av mål:

Forskning viser at ungdom som ikke fullfører videregående skole i større grad enn andre ikke kommer inn på arbeidsmarkedet og får reduserte muligheter til å delta i samfunnslivet. Skolefravall har høyt fokus både på lokalt og nasjonalt nivå.

Nye tiltak:

- Gjennomføre prosjektet «Nav-veileder i videregående skole», i samarbeid med Stovner videregående skole og øvrige aktører på feltet.
- Samarbeide med skolen om tilrettelegging av alternativ undervisning for umotiverte elever på ungdomsarenaene i bydelen.(eks. «Leven» på Stovner rockefabrikk)

- Det er inngått partnerskapsavtale mellom bydelen og Stovner videregående skole med fokus på lærlingeplasser.
- Berørte instanser i bydelen skal koordinere og systematisk samordne sine tiltak rettet mot ungdom som står i fare for å falle ut av videregående skole.

Eksisterende tiltak

- Videreføre koordineringsfunksjonen omkring ”Oslo-standard” for samarbeid om gjennomføring av videregående opplæring. Dette er en samarbeidsavtale mellom skolene, bydelene og Nav-kontorene i Oslo mot ungdom som har falt ut/står i fare for å falle ut av videregående skole.
- Følge opp partnerskapsavtalen med Stovner videregående skole ved å tilrettelegge for flere lærlingeplasser i bydelens tjenester
- Videreføre prosjekt « utviklingsfremmende samtaler» med BUP Ahus, Stovner VGS og skolehelsetjenesten
- Bydelens barne- og ungdomsarbeidere er til stede ved skolene, med ART-undervisning for å bidra et bedre klasse-/skolemiljø

5.1.4 Oslo kommunes mål 4

Satsning på barn og unge fører til utjevning av sosial ulikhet i helse

Bydelens delmål 1:

Fritidstilbud til barn og unge er tilgjengelige for familier med trange økonomiske kår

Begrunnelse for valg av mål:

Mange barn i bydelen vokser opp i familier med inntekter under fattigdomsgrensen. Det er viktig at barna kan delta i fritidsaktiviteter som andre barn. For mange barn er det uaktuelt å reise på ferie grunnet familiens økonomi, og de har også små muligheter for å benytte seg av tilbud som kino og eller teater.

Nye tiltak:

- Styrke samarbeidet med idrettslag og frivillige for å få flere åpne lavterskeltilbud til barn og unge som ikke ønsker / har mulighet til å delta i organiserte idrettsaktiviteter
- Utvide ikke- konkurransepreget treningstilbud.
- Vurdere utlånsentral for diverse sportsutstyr

Eksisterende tiltak

- Bydel Stovner har et variert tilbud til barn og unge med ingen eller en symbolsk egenandel for at alle som ønsker skal ha mulighet til å delta. Tiltakene er geografisk spredd, noe er lokalisert på skoler andre i egne lokaler.
- Bydel Stovner samarbeider med skolesektoren om bedre tilrettelagt obligatorisk svømmeopplæring og det tilbys utvidet svømmeopplæring til barn på 4.trinn slik at alle barn på Stovner lærer å svømme.
- Det samarbeides med lag og organisasjoner for å utvikle lavterskeltilbud til ungdom som ikke deltar i ordinære aktiviteter i bydelen.
- I ferier kan barn og ungdom gjennom prosjektet «Aktiv ferie og fritid» få gode og varierte opplevelser.

5.1.5 Oslo kommunes mål 5

Forekomst av selvmordsatferd blant barn og unge skal reduseres

Bydelens delmål:

Bydelens ansatte har økt kunnskap om selvmordsforebyggende arbeid og ansatte er mer kompetente og trygge i å håndtere selvmordsrisiko

Begrunnelse for valg av mål:

Selvmordsforebyggende arbeid har et vidt spenn, god og riktig oppfølging og behandling av barn og ungdom anses som det viktigste tiltaket. Men det er også viktig å ha kunnskap om de som er selvmordstruet, til forebygging av kjente risikofaktorer som blant annet tilgang på selvmordsmetoder. Mange instanser og enkeltpersoner blir involvert ved selvmord, blant annet leger, psykiatriske sykepleiere, helsesøstre, sosionomer, pedagoger, politi, skole, kamerater med fler.

Det foreligger ingen lokale data om selvmordfrekvens eller forsøk på selvmord på bydelsnivå og et konkret mål er derfor ikke mulig.

Nye tiltak:

- Etablere samarbeidsformer/struktur mellom bydelen og aktuelle berørte instanser.
- Sørge for felles kompetanseheving for ansatte når det gjelder å observere faresignaler og i å intervensjonere
- Utvikle gode melderutiner ved fare for suicid

- Arrangere temadager om selvmord i planperioden
- Bidra til at «psykisk helse» er et fast tema i skolene
- Tilby Kurs i mestring av depresjon til ungdom (DU)

Eksisterende tiltak:

- Helsestasjonen for ungdom er et lavterskeltilbud uten forutgående timebestilling. Mange henvendelser handler om psykiske plager.
- Fastlegene: 10 prosent av alle konsultasjoner er primært knyttet til psykiske plager.
- Psykologer er tilgjengelig på noen skoler

5.1.6 Oslo kommunes mål 6

Antall aborter i aldersgruppen under 24 år skal reduseres

Bydelens delmål:

Antall aborter i aldersgruppen 20-24 år er på nivå med gjennomsnittet for Oslo

Begrunnelse for valg av mål:

Bydel Stovner har høye aborttall i aldersgruppen 20 – 24 år. I Oslo ble det i 2011 utført 37 aborter pr. 1000 kvinner og i bydel Stovner 48 aborter pr. 1000 kvinner.

Instanser som kommer i kontakt med abortsøkende kvinner er særlig fastleger, helsesøster ved videregående skole, og helsestasjon for ungdom. Bydelens innsats må rettes mot abortsøkende kvinner før de kommer i en situasjon hvor de er blitt abortsøkende. Både fastleger og helsesøstre gir prevensjonsveiledning til sine pasienter og brukere.

Nye tiltak:

- Tilrettelegge for prevensjonsveiledning og familieplanlegging i større grad enn i dag ved å tilby samtale hos jordmor etter fødsel

Eksisterende tiltak

- Gratis prevensjon ved helsestasjon for ungdom
- Helsepersonell samarbeider om informasjon til ungdom som benytter seg av bydelens fritidstilbud om temaet seksualitet og prevensjon.

5.1.7 Oslo kommunes mål 7

Forekomsten av karies blant barn ved 5 års alder skal reduseres

Bydelens delmål:

Foreldre skal ha god kunnskap om tannhelse

Begrunnelse for valg av mål:

Undersøkelser viser at kunnskapen om karies er lav hos småbarnsforeldre i innvandrerbefolkningen. Forskning viser at tannr te kan være et symptom på dårlige levekår. Forebygging av karies er et viktig område i levek rsforbedring og for   kunne beholde egne tenner inn i alderdommen. Dårlig tannhelse reduserer livskvaliteten.

Nye tiltak:

- Utvikle og pilotere «Bra mat for bedre helse til hele familien» kurs inkludert samarbeid med tannhelsetjenesten.
- Barnehagene skal ha tannhelse som tema
- Skolehelsetjenesten skal ha tannhelse som tema ved skolestartunders kelsen.

Eksisterende tiltak

- Oslo kommunes tannhelseklinikker ivaretar barnas tenner og gir gratis behandling til fylte 18 år.
- Bydelens ansatte ved Helsestasjon har regelmessig oppfølging av barna de første leveårene, og årlige møter med tannhelseklinikken i henhold til samarbeidsavtale.

5.2 Satsningsområde arbeid og utdanning

5.2.1 Bydelens mål

Sysselsettingsgraden i Bydel Stovner øker i samsvar med målsettingen som rammeprogrammet for økt sysselsetting i Groruddalen setter

Som nevnt i kapitlet om arbeid og utdanning har bydelen lavest sysselsettingsandel i Oslo for den voksne befolkningen med 10 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet i Oslo.

Sammenhengen mellom voksnes mulighet til sysselsetting og levekår for familien er vesentlig og viktig og henger nøye sammen. Arbeid og utdanning er antagelig den viktigste faktoren for å utjevne sosiale helseforskjeller.

Sysselsetting har avgjørende betydning for å ha tilstrekkelig inntekt, anskaffe egen bolig og delta i meningsfulle fritidsaktiviteter for både barn og voksne, og er viktig for inkludering og integrering og for å delta på sosiale arenaer.

Det er særlig deler av bydelens innvandrerbefolkning som har lav sysselsetting. Mange har utilstrekkelige norskerferdigheter til å komme i arbeid. I velferdsavhengige familier ser en også et betydelig innslag av helseproblematikk hos foreldrene.

Målsetning for all virksomhet i Nav er at arbeidsføre personer skal komme i lønnet arbeid.

Delmål 1:

Arbeidsledige som ikke står langt fra arbeidslivet er i arbeid

Begrunnelse for valg av mål:

En prioritering av tiltak mot denne gruppen vil gi størst effekt for å få flere i arbeid og motvirke fattigdom.

Nye tiltak:

- Utarbeide plan for bekjempelse av fattigdom
- Delta i samarbeidsprogrammet for økt sysselsetting i Groruddalen
- Tilby KIB (kurs i mestring av belastning) for personer som er nær sysselsetting
- Utføre systematisk helse og funksjonsvurdering for sosialhjelpsmottakere samt deltakere i introduksjonsprogrammet, kvalifiseringsprogrammet og Jobbsjansen, i samarbeid med fastlegene.
- Vurdere, utvikle og systematisere helsefremmende tiltak for personer som bør inn i sysselsetting

Eksisterende tiltak:

- Deltakelse i rammeprogram for økt sysselsetting i Groruddalen med øvrige bydeler, utdanningsetaten, IMDI lokale NAV-kontor og NAV Oslo

- Lokalt basert yrkesrettet norskopplæring, statlige arbeidsmarkedstiltak med språkstøtte, samarbeid med arbeidsgivere, målrettet bruk av og samarbeid med Voksenopplæringen
- Løpende tiltak i Nav som retter seg mot arbeidsmarkedet, og mot arbeidsledige som trenger kurs, opplæring eller annen bistand for å komme i arbeid

Delmål 2

Sosialhjelpsmottakere med helseproblematikk er tilstrekkelig utredet og behandlet

Begrunnelse for valg av mål:

Resultatet av utredning og behandling viser om klientene er i stand til å gjennomføre tiltak med tanke på senere sysselsetting, eller om de må over på varig trygdeytelse. Dette kan gi mer målrettede og effektive tiltak.

Nye tiltak:

- Tilby behandling og mestringstrening i samarbeid med bl.a. Nav, fastlegene, fysioterapeuter, psykolog lav terskeltilbud og Frisklivs- og mestringssenteret

Eksisterende tiltak:

- Helse- og arbeidsavklaringskonsulent i Nav sosialtjenesten bistår sosialhjelpsmottakere for å få gjennomført tilstrekkelig helseutredning og funksjonsvurdering, i samarbeid med fastlegene, rådgivende lege og samarbeidende spesialister i NAV

Delmål 3

Nyankomne flyktninger er tilstrekkelig helseundersøkt og nødvendige helserettede tiltak er gjennomført

Begrunnelse for valg av mål:

Migrasjonssenteret på Aker tilbyr førstegangsundersøkelse. Byrådsavdelingen for eldre og sosiale tjenester har uttrykt at oppgaven skal overføres til bydelene når nødvendig kompetanse er tilført fastlegene og bydelene. Dette skal være med på å sikre kontinuitet i oppfølging for nyankomne flyktninger. Bydelen har mange fastleger med ulik innvandrerbakgrunn. Disse kan være en ressurs i forhold til nyankomne flyktninger hvor språk representerer en stor utfordring med tanke på å gjennomføre gode kartlegginger.

Nye tiltak:

- Etablere forpliktende samarbeidsavtale med fastlegene
- Etablere tverrfaglig team for å følge opp målgruppen i forhold til somatiske og psykososiale problemstillinger
- I større grad bistå flyktninger til å gjøre seg kjent med det norske helsetilbudet og til å ta imot tilbud om helsehjelp

Eksisterende tiltak:

- Individuell oppfølging av flyktninger som bosettes og deltakerne i introduksjonsprogrammet med fokus på bistand ved helseproblematikk
- Lokalbasert norskopplæring med samfunnskunnskap for deltakere i introduksjonsprogrammet for flyktninger, ved klasseromsundervisning og på praksisplasser

5.3 Ytre miljø og møteplasser

5.3.1 Bydelens mål

Bydelens ytre miljø skal bidra til å fremme folkehelsen og være tilrettelagt for fysisk aktivitet med gode møteplasser for innbyggerne.

I planen er det tidligere gjort rede for at det ytre miljøet representerer viktige helsedeterminanter. Groruddalsatsingen har i senere år bidratt til et nødvendig fokus og satsing på ytre miljøfaktorer.

Delmål 1

Bydelen skal medvirke i utforming av mange gode møteplasser

Begrunnelse for valg av mål:

Gode møteplasser bidrar til å styrke sosial tilhørighet, deltagelse og fellesskap.

Nye tiltak:

- Bydelen skal søke samarbeid med frivillige organisasjoner, privat næringsliv og andre offentlige etater for å styrke og utvikle møteplasser spesielt i de mest levekårsutsatte områdene.
- Frivilligsentralen flyttes til nytt flerbrukslokale i underetasjen på Fossum kirke som ligger sentralt plassert i forhold til det nye områdeløftet..

Eksisterende tiltak:

- Se vedlegg 1.

Delmål 2

Uteområdene i bydelen skal være lett tilgjengelige for befolkningen og bidra til økt fysisk aktivitet.

Begrunnelse for valg av mål:

Nærhet fra bolig til uteområder som fremmer aktivitet og god helse er viktig for å øke befolkningens aktive bruk av uteområder. Fysisk aktivitet og sosiale ulikheter med konsekvens for helsen er en utfordring i bydelen. Bydelens innbyggere i alle aldre skal øke bruk av tilgjengelig grøntareal/friområder for å fremme egen helse og fysisk aktivitet.

Eksisterende tiltak:

- Bydelen skal bidra til planlegging og gjennomføring av prosjekter i områder hvor det er underdekning på gode uteareal
- Bydelen skal bidra til å opprettholde medvirkning for beboerne i forbindelse med etablering av Linjeparken og ombygging av Fossumveien.

Nye tiltak:

- Gjennomføre aktiviteter som øker kjennskap og bruk av Folkehelseløypene og bydelens godt utbygde gang-, sykkel og turveinett.

- Bydelen skal sammen med ansvarlige etater og virksomheter medvirke til holdningsskapende arbeid for å hindre uønsket trafikk på gang- og sykkelveier.
- Samarbeide med frivillige organisasjoner om utvikling av nye tilbud i tilknytning til Liastua
- Bydelen skal aktivt bidra til å fremme folkehelse i planlegging av nye uteområder eksempelvis «Jesperudjordet for alle».

Eksisterende tiltak:

- Se vedlegg 1 eksisterende tiltak.

5.4 Luftforurensning og støy

5.4.1 Bydelens mål

Bydelen skal arbeide aktivt for å redusere luft og støybelastning.

Begrunnelse for valg av mål:

Bydelen har flere store trafikkårer, spesielt riksvei 163, E 6 og Fossumveien. Disse ligger tett inntil etablerte og planlagte boligområder. En eventuell Fossumdiagonal vil øke forurensningsproblematikken og bidra negativt i nye byutviklingsområder.

Trafikkbildet tilsier at bydelen er utsatt for luftforurensning og støy, og arealene nærmest de mest trafikkerte områdene er mest utsatt. Luftforurensning og støy kan forebygges gjennom økt andel miljøvennlige transport, og gjennom planer som fremmer, tilrettelegger og sikrer miljøvennlige transportløsninger og sikrer miljøhensyn ved ny bebyggelse.

Nye tiltak:

- Bydelen skal arbeide aktivt for å fremme miljøvennlig transport som begrep ved alle planer for ny infrastruktur for å forebygge luftforurensning og støy

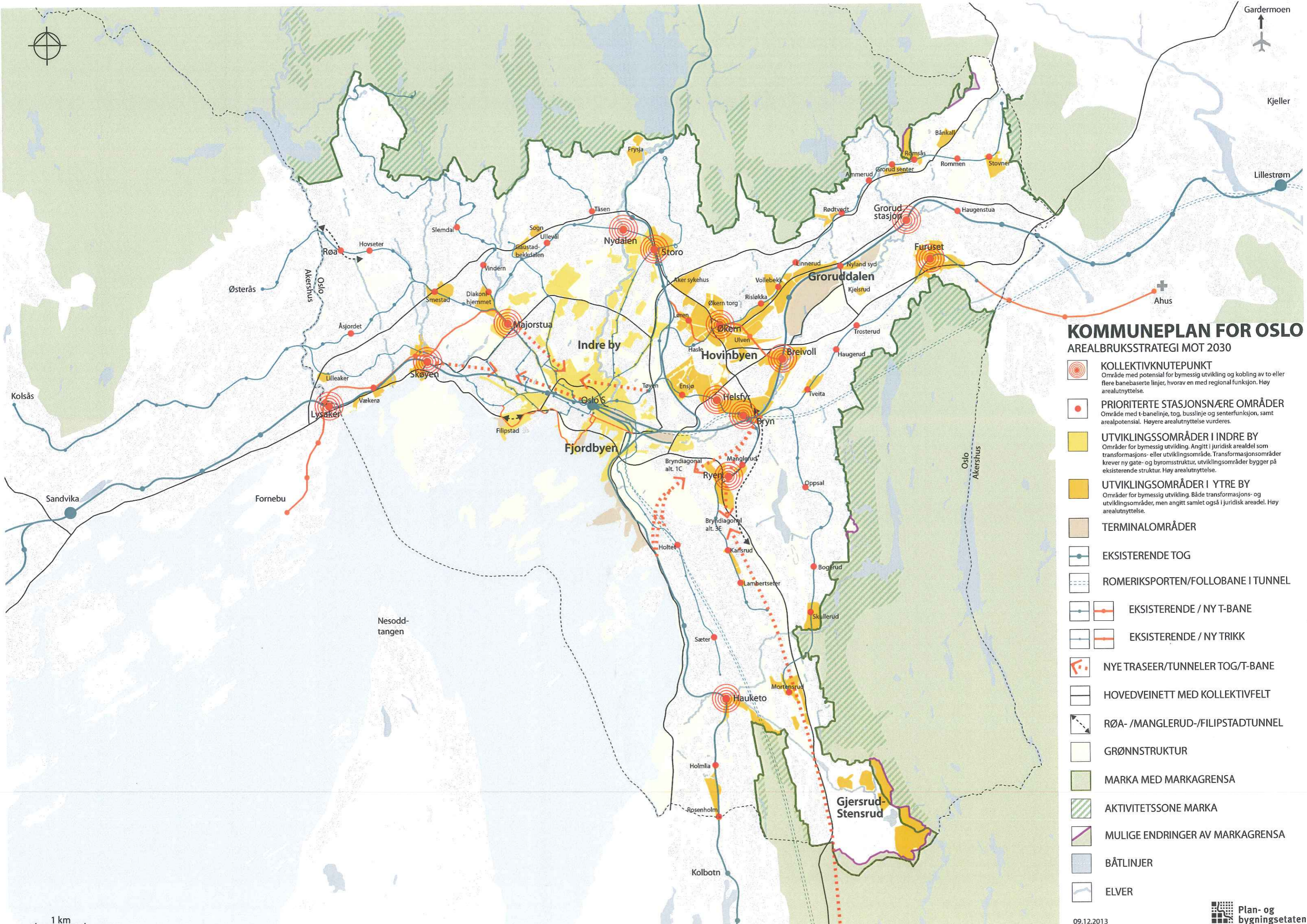
Eksisterende tiltak:

- Bydelen er høringsinstans i plansaker og gir innspill til ansvarlige myndigheter på et tidlig tidspunkt i saksbehandlingen med spesielt fokus på plassering av støyfølsomme formål.
- I Områdeløftet Stovner sentrum, har bydelen tatt en aktiv pådriverrolle for å få fram planer som skal sikre en attraktiv bymessig utvikling med miljøvennlig transport og gode bo- og oppvekstforhold.
- Bydelens behandling av bygge- og anleggsstøy skjer i tråd med gjeldende forskrifter.

6 Vedlegg

Vedlegg 1: Rapporterte folkehelseiltak i 2013

Vedlegg 2: Kunnskapsoversikt folkehelse for bydel Stovner (lenke)

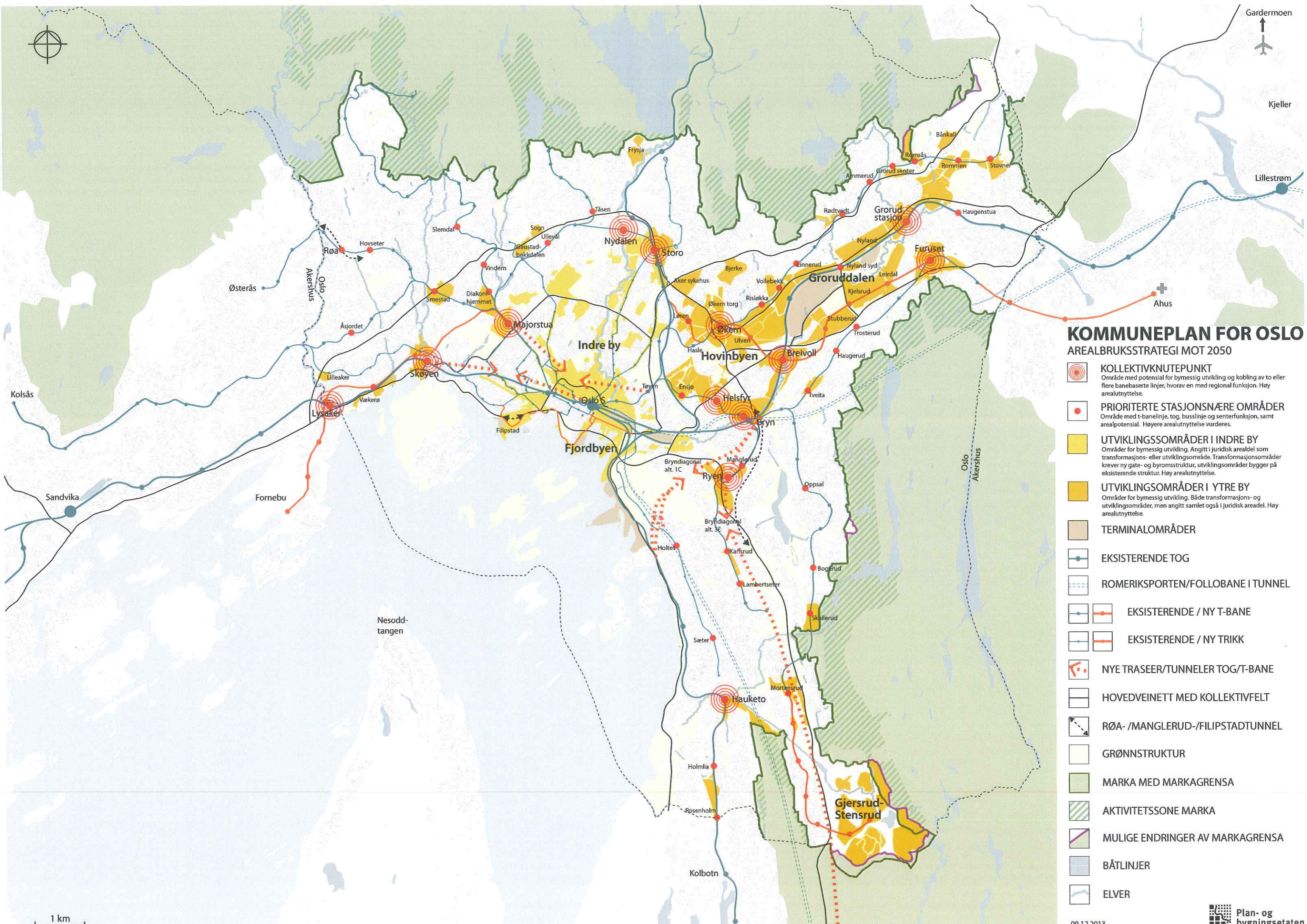
KOMMUNEPLAN FOR OSLO

AREALBRUKSSTRATEGI MOT 2030

- **KOLLEKTIVKNUTEPUNKT**
Område med potensial for bymessig utvikling og kobling av to eller flere banebaserte linjer, hvorav en med regional funksjon. Høy arealutnyttelse.
- **PRIORITERTE STASJONSNÆRE OMRÅDER**
Område med t-banelinje, tog, busslinje og senterfunksjon, samt arealpotensial. Høyere arealutnyttelse vurderes.
- **UTVIKLINGSSOMRÅDER I INDRE BY**
Områder for bymessig utvikling. Angitt i juridisk arealdel som transformasjons- eller utviklingsområde. Transformasjonsområder krever ny gate- og byromsstruktur, utviklingsområder bygger på eksisterende struktur. Høy arealutnyttelse.
- **UTVIKLINGSSOMRÅDER I YTRE BY**
Områder for bymessig utvikling. Både transformasjons- og utviklingsområder, men angitt samlet også i juridisk arealdel. Høy arealutnyttelse.
- **TERMINALOMRÅDER**
- **EKSISTERENDE TOG**
- **ROMERIKSPORTEN/FOLLOBANE I TUNNEL**
- **EKSISTERENDE / NY T-BANE**
- **EKSISTERENDE / NY TRIKK**
- **NYE TRASEER/TUNNELER TOG/T-BANE**
- **HOVEDVEINETT MED KOLLEKTIVFELT**
- **RØA- /MANGLERUD-/FILIPSTADTUNNEL**
- **GRØNNSTRUKTUR**
- **MARKA MED MARKAGRENSA**
- **AKTIVITETSSONE MARKA**
- **MULIGE ENDRINGER AV MARKAGRENSA**
- **BÅTLINJER**
- **ELVER**

1 km

09.12.2013

KOMMUNEPLAN FOR OSLO

AREALBRUKSSTRATEGI MOT 2050

- **KOLLEKTIVKNUTEPUNKT**
Område med potensial for bymessig utvikling og kobling av to eller flere banebaserte linjer, hvorav en med regional funksjon. Høy arealutnyttelse.
- **PRIORITERTE STASJONSNÆRE OMRÅDER**
Område med t-banelinje, tog, busslinje og senterfunksjon, samt arealpotensial. Høyere arealutnyttelse vurderes.
- **UTVIKLINGSOMRÅDER I INDRE BY**
Områder for bymessig utvikling. Angitt i juridisk arealdel som transformasjons- eller utviklingsområde. Transformasjonsområder krever ny gate- og byromsstruktur, utviklingsområder bygger på eksisterende struktur. Høy arealutnyttelse.
- **UTVIKLINGSOMRÅDER I YTRE BY**
Områder for bymessig utvikling. Både transformasjons- og utviklingsområder, men angitt samlet også i juridisk arealdel. Høy arealutnyttelse.
- **TERMINALOMRÅDER**
- **EKSISTERENDE TOG**
- **ROMERIKSPORTEN/FOLLOBANE I TUNNEL**
-   **EKSISTERENDE / NY T-BANE**
-   **EKSISTERENDE / NY TRIKK**
- **NYE TRASEER/TUNNELER TOG/T-BANE**
- **HOVEDVEINETT MED KOLLEKTIVFELT**
- **RØA- /MANGLERUD-/FILIPSTADTUNNEL**
- **GRØNNSTRUKTUR**
- **MARKA MED MARKAGRENSA**
- **AKTIVITETSSONE MARKA**
- **MULIGE ENDRINGER AV MARKAGRENSA**
- **BÅTLINJER**
- **ELVER**

1 km

09.12.2013

Vedlegg 1

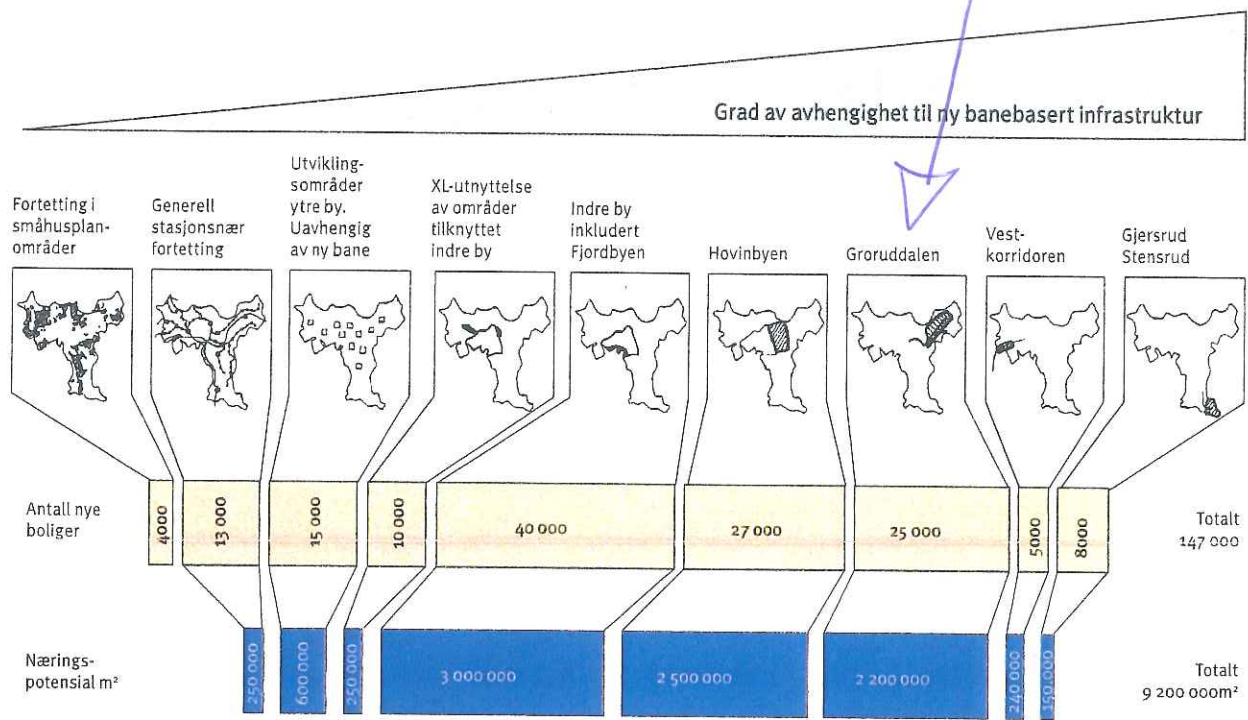

Fig 3.1: Totalt bolig- og næringspotensial og grad av avhengighet til ny banebasert infrastruktur

delvis basert på foreliggende plan- og byggesaksportefølje og delvis en teoretisk-teknisk beregning ut fra ulike parametre. Potensialtallene for Gjersrud-Stensrud er basert på det pågående planarbeidet i området.

Oslo kommune har gjennomført et arealbehovsprosjekt som angir kommunens eget arealbehov fremover. Dette gjelder for eksempel sosial infrastruktur, kollektivtransport, idrettsanlegg og renovasjon. I en vekstpreget byutvikling er det viktig å tilrettelegge for både fleksibilitet og forutsigbarhet i møte med byens dynamikk, samtidig som arealbehov sikres på en hensiktsmessig måte. Den konkrete håndteringen av arealbehovet beskrives i den juridiske arealdelen.

Alternative plangrep innenfor rammen av en banebasert strategi

Videreføring av banebasert strategi – to alternative rekkefølgeprioriteringer

To mulige byplangrep er utviklet for å drøfte mulige retninger for fremtidig byutvikling. Disse kan karakteriseres som «innenfra og ut» og «desentrali-

sert utbygging». Hovedprinsippet i «innenfra og ut» er å bruke veksten til å utvide den tette byen i vest, nord og øst. Dette kan karakteriseres som en utvidelse av «indre by» til dens nåværende randsoner. Hovedintensjonen er å skape nye bymessige kvaliteter, samt sikre bærekraft gjennom å utvikle byen over korte avstander som muliggjør gange og sykling. «Desentralisert utbygging» sprer utbygging på større områder, følgelig med en lavere tetthet i indre by og dens randsoner. Alternativet muliggjør større variasjon i utbyggingen og fordeler innsatsen ytterligere utover hele byen.

Tab 3.2: Områder i strategikart 2030 sortert etter fortettingskategori

FORTETTINGSKATEGORI	KOMMENTAR	OMRÅDER SOM INNGÅR I KATEGORIEN Områder markert med * overlapper ulike kategorier
Kollektivknutepunkt for bymessig utvikling	Knutepunkt avgrenses til områder med potensial for bymessig utvikling; kobling av to eller flere banebaserte linjer, hvorav en med regional funksjon. Det ønskes høy utnyttelse. Knutepunktene markeres på juridisk arealkart og avgrenses gjennom påfølgende planarbeid. Ved knutepunktutvikling skal det tilrettelegges for arbeidsplassintensiv næringsutvikling.	Lysaker, Skøyen*, Majorstuen, Nydalen, Storo*, Økern*, Breivoll*, Helsfyr, Bryn, Furuset*, Grorud stasjon*, Hauketo* og Ryen*
Prioriterte stasjonsnære områder	Ved stasjonsnære områder langs banenettet som er egnet for stedsutvikling med et betydelig antall boliger skal høyere arealutnyttelse vurderes. Strategikartet viser prioriterte områder, valgt ut på bakgrunn av potensial og rolle.	Røa, Hovseter, Vækerø*, Slemdal, Vinderen, Smestad*, Diakonhjemmet*, Åsjordet, Ullevål, Tåsen, Løren*, Ensjø*, Manglerud*, Oppsal, Holtet, Sæter, Karlsrud*, Lambertseter, Bogerud, Skullerud*, Mortensrud*, Rosenholm*, Holmlia, Tveita*, Haugerud, Trosterud, Linderud, Vollebekk*, Rødtvedt*, Ammerud, Grorud senter*, Rommen, Stovner*, Romsås*
Utviklingsområder i ytre by	Innenfor avgrensningen av det enkelte utviklingsområde foreslås blant annet høy utnyttelse, høy bymessig/arkitektonisk kvalitet, variert arealbruk, utadrettede funksjoner i 1. etg i sentrale gater, grønnstruktur, gode gate- og byrom, integrering av viktige eksisterende stedskvaliteter, god tilgjengelighet, og tilfredsstillende skjerming mot luft- og støyforurensning. I den juridisk bindende arealdelen foreslås krav om felles planlegging	Lilleaker, Skøyen stasjon,* Skøyen nord, Vækerø*, Sogn, Gaustadbekkdalen, Diakonhjemmet*, Smestad*, Frysja, Veitvet, Rødtvet*, Grorud senter*, Grorud stasjon* (påbegynnes), Tveita*, Furuset*, Kjelsrud (påbegynnes), Stubberud (påbegynnes), Aker sykehus, Hasle/Løren*, Økern*, Ulven, Valle/Hovin, Bryn*, Ensjø*, Breivoll vest*, Breivoll Øst*, Vollebekk*, Romsås*, Stovner*, Lambertseter/Karlsrud*, Rosenholm*, Ryen/Manglerud* (påbegynnes), Skullerud*, Hauketo*, Mortensrud, Gjersrud-Stensrud (påbegynnes), Nedre Rommen (påbegynnes)
Utviklingsområder i indre by	I juridisk bindende arealdel er Fjordbyen og Nydalen markert som transformasjonsområder. Her vil utnyttelse avklares i påfølgende reguleringsprosesser. Områdene som er markert som utviklingsområder i indre by i juridisk arealkart skal vurderes med høy tetthet og sikres høy bymessig/arkitektonisk kvalitet, grønnstruktur og gode gate- og byrom. Områdene skal videreføre omkringliggende nettverk av offentlige rom og forbindelser.	Fjordbyen, Nydalen (T-områder i juridisk kart). Se for øvrig strategisk og juridisk arealkart

Tab 3.3: Periodisering av bolig- og næringspotensial forutsatt tilstrekkelig infrastrukturinvesteringer

PERIODISERING AV BOLIG- OG NÆRINGSPOTENSIAL						
OMRÅDE	2014-2022		2023-2030		2031-2050	
	NÆRING, inkl. sosial infrastruktur (m2)	BOLIG (antall)	NÆRING, inkl. sosial infrastruktur (m2)	BOLIG (antall)	NÆRING, inkl. sosial infrastruktur (m2)	BOLIG (antall)
A. Indre by inkl. Fjordbyen	1 800 000	24 000	1 200 000	16 000	1 228 400	15 300
B. Transformasjons- og utviklingsområder ytre by	2 436 500	29 000	2 181 400	29 000		
Fest	160 000	3300	171 000	4000	39 700	200
Hovinbyen	1 420 000	15 200	966 000	9 000	112 000	2800
Grønuddalen	390 000	6000	831 000	8 000	980 000	10 600
Syd	166 500	4500	213 400	8 000	96 700	1 700
C. Generell stasjonsnær fortetting i ytre by	126 000	6 300	126 000	6 300		
D. Fortetting i områder hvor småhusplanen gjelder		3 500		500		
E. Gjersrud-Stensrud	81 500	3500	37 500	2 000	112 500	6 000
F. XL-utnyttelse av områder i tilknytning til indre by			81 500	4000	81500	2000
Majorstuen-Diakonhjemmet-Smestad	54 000	2200	54 000	2800	54 000	1000
Storn	27 500	1300	27 500	1200	27 500	1000
SUM HELE BYEN	4 144 000	66 300	3 626 400	57 800	1422400	23 300
INFRASTRUKTUR-FORUTSETNINGER • Sikret = planmessig sikret • Gjennomført = Ferdig utbygd * Tiltaket har ikke direkte betydning for arealpotensial	Oslopakke 3		Oslopakke 3		Oslopakke 3	
	Lørenbanen gjennomført		Ahus-banen gjennomført*			
	Ring 3 Økern-Sinsen i tunnel gjennomført		Manglerdunnelen sikret		Manglerdunnel gjennomført	
	Filipstad: Løkk E18 gjennomført					
	Førnebubanen sikret og påbegynt		Førnebubanen gjennomført			
	Tiltak langs E18 Oslo vest sikret		Tiltak E18 Oslo vest gjennomført			
	Andre tiltak		Andre tiltak		Andre tiltak	
			Sentrumstunnel T-bane gjennomført*			
	T-bane Økern-Breivoll sikret		T-bane Økern-Breivoll gjennomført		T-bane Breivoll-Furuset sikret og gjennomført	
	Fjordbytrikken* gjennomført					
	Løkk E6 Furuset sikret		Løkk E6 Furuset gjennomført		T-bane Gjersrud-Stensrud sikret og gjennomført	
	Jernbane		Jernbane		Jernbane	
	Togstasjon Breivoll + bussbetjening					
Follobanen gjennomført						
Sentrumstunnel jernbane sikret*		Sentrumstunnel jernbane gjennomført*				

6 Bestemmelser

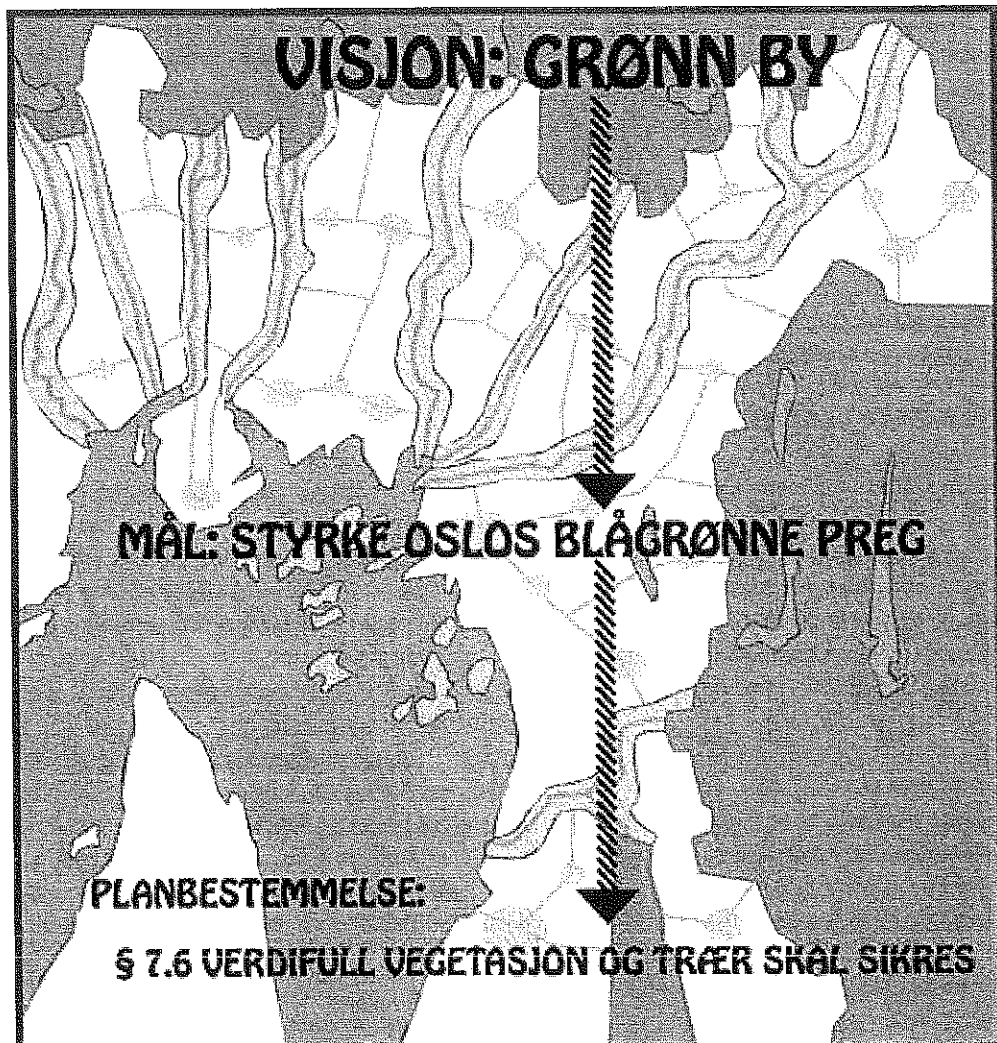
Ovennevnte juridisk bindende plankart utgjør sammen med planbestemmelsene arealdelens juridisk bindende dokumenter. Til sammen skal disse angi hovedtrekkene i den fremtidige arealdisponeringen og sette rammer og betingelser både for nye reguleringsplaner og for byggesaksbehandlingen, samt gi forutsigbarhet overfor innbyggere, grunneiere og utbyggere.

Planbestemmelsene er generelle og tematiske bestemmelser, bestemmelser til arealformål og bestemmelser knyttet til hensynssoner/temakart. Det er bestemmelser både til hele og deler av planområdet, og der annet ikke er angitt gjelder de både for byggesak og regulering. Lovhjemmel er oppgitt i hvert punkt og refererer til plan- og bygningsloven 2008 (pbl) der annet ikke er oppgitt.

Der det er behov for å konkretisere ulike fagtemaer ved å gi overordnede føringer, men ikke juridisk bindende bestemmelser, er retningslinjer benyttet. Retningslinjer er også benyttet for å utdype og gi tolkningsgrunnlag for bestemmelsenes innhold. Retningslinjene er ikke selvstendig hjemmelsgrunnlag for vedtak, men retningsgivende som vurderingsgrunnlag for kommunens plan- og byggesaksbehandling.

Av praktiske grunner er innholdet strukturert etter inndeling i pbl:

- Generelle og tematiske bestemmelser §§ 1-9 (gir definisjoner, rammer, informasjon og kvalitetskrav av generell og overordnet karakter, jf. pbl § 11-9)

- Bestemmelser knyttet til arealformål §§ 10-13 (gir tilsvarende føringer for planens ulike arealformål, jf. pbl §§ 11-10 og 11-11)
- Bestemmelser knyttet til hensynssoner §§ 14-17 (gir tilsvarende føringer for ulike hensynssoner, jf. pbl § 11-8)

Retningslinjene følger etter den enkelte planbestemmelse og er skrevet i kursiv.

Kommuneplanens bestemmelser og retningslinjer:

§ 1 Virkninger av planen

§ 1.1 Planens virkeområde

Planen gir rammer for planlegging, forvaltning og utbygging i Oslo kommune, som vist på hovedkart 1-2, hensynssonekart 2-2 samt temakart T1, T2/T3, T4, T5, T6 og T7 (alle datert 04.12.2013).

Følgende temakart er juridisk bindende:

T1 (støy), T4 (naturmiljø), T6 (storulykke) og T7 (blågrønn struktur i byggesonen).

§ 1.2 Forholdet mellom kommuneplanen og eldre kommunedelplaner

Kommunedelplaner vedtatt før kommuneplanens arealdel gjelder så langt de ikke er i strid med denne planen. Kommuneplanens bestemmelser og retningslinjer skal i tillegg supplere gjeldende kommunedelplaner.

§ 1.3 Forholdet mellom kommuneplanen og eldre reguleringsplaner

Reguleringsplaner vedtatt før kommuneplanens arealdel gjelder så langt de ikke er i strid med denne planen. Kommuneplanens bestemmelser og retningslinjer skal i tillegg supplere gjeldende reguleringsplaner.

Når arealformål til samferdsel og teknisk infrastruktur ikke fremgår av plankartet, er de eksisterende reguleringer av slike anlegg ikke i motstrid med denne planen og gjelder foran plankartet.

§ 2 Formålet med planen

§ 2.1 Formålet med planen

1. Kommuneplanens arealdel skal sikre en bærekraftig og klimanøytral byutvikling som ivaretar og videreutvikler byens bymessige, naturgitte og historiske kvaliteter, som byens landskap, blågrønn struktur og byområder med ulike byplangrep, arkitektur- og kulturminnekvaliteter.

2. Arealdelen skal sikre og videreutvikle areal for nødvendig vekst i bolig- og næringsutvikling og sosial, blågrønn og teknisk infrastruktur.
3. Det tilrettelegges for et utbyggingsmønster innenfor byggesonen basert på prinsipper for samordnet areal- og transport og videreutvikling av et effektivt og miljøvennlig transportsystem for gods- og persontransport.
4. Hensynet til bokvalitet, uterommenes kvalitet og barns oppvekstvilkår skal ivaretas i plan- og byggesaksbehandlingen.

Retningslinjer:

- *Byens fellesarealer, -anlegg og -bygninger bør gis høy arkitektonisk og miljømessig kvalitet og være allment tilgjengelig.*
- *Oslo skal gjennom innovativ arkitektur tilstrebe å være et fremtidsrettet forbilde på livskvalitet, åpenhet og bærekraft.*

§ 3 Plankrav

§ 3.1 Plankrav (jf. pbl §§ 11-9 og 12-1)

Innenfor område markert som H810-1 (Stubberud, Furuset, Vækerø, Skøyen og Gjersrud-Stensrud) skal det foreligge godkjent områderegulering før utbygging tillates.

§ 3.2 Presisering av plankrav (jf. pbl §§ 11-10 nr.1 og § 12-1)

1. Krav om reguleringsplan på grunn av tiltakets konsekvenser – Etablering eller bruksendring som medfører økt miljøbelastning for omgivelsene i form av trafikk, støy og forurensning eller medfører andre vesentlige negative virkninger for nærmiljøet krever reguleringsplan.
2. Områder avsatt til bebyggelse og anlegg, unntatt utviklingsområder i ytre by, kollektivknutepunkter, transformasjonsområder, hensynssone/båndleggingssone for kulturmiljø/naturmiljø eller regulert til bevaring: Kommunen kan gi unntak fra krav om detaljregulering for oppføring av nybygg/tilbygg/påbygg og bruksendring på tomteareal under 1500 m², dersom følgende kriterier oppfylles:

Generelt:

- a. Tiltak skal opprettholde området gate- og byroms-

struktur, bebyggelsesstruktur samt dominerende volum og høyder på eksisterende bebyggelse, dersom annet ikke fremgår av godkjent plan. For u-områder i indre by kan det vurderes høyere gesimshøyder i henhold til § 11.1.2.

- b. Tiltaket ivaretar bestemmelser og retningslinjer i denne planen.
- c. Forholdet til annet lovverk er ivare tatt.
- d. For prosjekter med mer enn 60 prosent boliger kan det gis unntak for tomter inntil 2 500 m².

Indre by:

- e. Boligandelen utgjør følgende prosentandel av enkeltprosjekters bruksareal (BRA): minimum 20 prosent i Sentrum (U1), minimum 50 prosent i Kvadraturen, sentrumsranden og knutepunkter (U2), Akerselva og andre områder (U3) og strøkgater (U4), maksimum 10 prosent i institusjonelle utviklingsområder (U5) og minimum 80 prosent i øvrige områder.
- f. Det etableres publikumsrettede funksjoner mot strøkgater (U4) og gater/byrom i Kvadraturen.

Ytre by:

- g. Områdets dominerende arealformål opprettholdes.

Retningslinjer:

- For mindre tiltak som ikke faller inn under pbl § 12-1 kan plankravet fravikes selv om tomtestørrelsen overstiger 1500 m².
- I områder med i hovedsak boligformål bør boligformålet søkes opprettholdt.
- Med «område» menes det aktuelle kvartal/husrekke samt tilgrensende kvartaler.

§ 4 Vei (jf. pbl § 11-9 nr.3)

§ 4.1 Vei/gate

Ved regulering av nye gate- og veianlegg skal god og trafikksikker fremkommelighet for gående og syklende ivaretas. Anlegg i lokalsentra og sentrum innenfor Ring 1 eller langs strøkgater skal ha høy estetisk og materialmessig kvalitet.

Retningslinjer:

- Offentlig teknisk infrastruktur skal søkes utformet i samsvar med de til enhver tids gjeldende tekniske standarder/normaler for Oslo kommune og anlagt slik at det sikres tilgang for nødvendig drift og vedlikehold.
- Gate- og veianlegg utenfor Ring 1, som omfattes av plan for hovedsykkelveinettet, skal søkes anlagt med sykkeltrasé, eller anvist med alternativ rute som utbygges sammen med gate- og veianlegget.

§ 4.2 Vannforsyning, avløp og overvann (jf. pbl § 11-9 nr.3)

1. Overvann skal fortrinnsvis tas hånd om lokalt og åpent, dvs. gjennom infiltrasjon og fordroyning i grunnen og åpne vannveier, utslipp til resipient, eller på annen måte utnyttet som ressurs, slik at vannets naturlige kretsløp overholdes og naturens selvrensingsevne utnyttes.
2. Bygninger og anlegg skal utformes slik at naturlige flomveier bevares og tilstrekkelig sikkerhet mot oversvømmelse oppnås.

Retningslinjer:

- Overvannshåndtering bør også planlegges som et bruks- og opplevelseselement i utearealer.
- Oslo kommunes veileder for overvannshåndtering er retningsgivende for overvannshåndteringen.
- Naturlige flomveier fremkommer på kommunes kart over urbane dreneringslinjer.
- Oslo kommunes til enhver tid gjeldende norm for Blågrønn faktor (BGF), Grønn arealfaktor (GAF) eller tilsvarende metode, er retningsgivende for å sikre tilstrekkelige arealer og opparbeiding av disse for vannhåndtering og vegetasjon.

§ 4.3 Fjernvarme (jf. pbl § 11-9 nr.3)

1. Byggverk som ligger innenfor område hvor det etter energiloven av 29.06.1990 er gitt konsesjon for fjernvarme skal tilknyttes fjernvarmeanlegget og tilrettelegges for forsyning av vannbåren varme i henhold til de enhver tid gjeldende retningslinjer vedtatt av bystyret.

Retningslinjer – Alternativ 1:

- *Krav om tilknytning til fjernvarme kan fravikes:*
 - *For søknadspliktige hovedombygginger som oppfyller kriterier til netto oppvarmingsbehov for lavenergiklasse 1 i NS3700 for boligbygg eller lavenergigrav i NS3701 for næringsbygg.*
 - *For nybygg som oppfyller kriterier til netto oppvarmingsbehov for passivhus i NS3700 for boligbygg eller NS3701 for næringsbygg. Den til enhver tid gjeldende versjon av standardene skal legges til grunn for beregningen.*
 - *Når varmebehovet dekkes i sin helhet av annen energiforsyning enn direktevirkende elektrisitet eller fossile brensler, eller netto varmebehov er mindre enn 15 000 kWh/år.*
 - *Når det er tvilsomt om fjernvarme vil bli ført frem til tomten i løpet av de nærmeste 5 år.*

Retningslinjer – Alternativ 2:

- *Krav om tilknytning til fjernvarme kan fravikes:*
 - *Når Hafslund ikke ønsker å tilby tilknytning*
 - *Når det er tvilsomt om fjernvarme vil bli ført frem til tomten i løpet av de nærmeste 5 år.*
- *I vurderingen av om det skal gjøres unntak fra tilknytningsplikten etter § 27-5, bør det tillegges særlig vekt dersom den alternative løsningen er innovativ og prøver ut ny teknologi som gir miljømessige og klimamessige bedre løsninger enn fjernvarme.*

§ 5 Rekkefølgekrav

§ 5.1 Rekkefølgekrav (jf. pbl § 11-9 nr.4)

1. I reguleringsplan skal det vurderes å stille rekkefølgekrav for nødvendig teknisk infrastruktur, blågrønn struktur, offentlige rom (gater og plasser), energiforsyning, omlegging/kabling av høyspentlinjer, uteoppholdsareal, samt leke- og idrettsområder og kulturelle funksjoner.
2. Blågrønn struktur, herunder overflatevann, vegetasjon og utearealer, skal være opparbeidet før brukstillatelse gis.

§ 6 Funksjonskrav

§ 6.1 Universell utforming (jf. pbl § 11-9 nr.5)

1. Ved utarbeidelse av reguleringsplaner skal det redegjøres for hvordan universell utforming sikres, både internt i planområdet og i forhold til tilstøtende eiendommer.

Retningslinjer:

- *Viktige bevaringsverdige bygg og anlegg, med publikumsrettede funksjoner, skal søkes utformet etter prinsippet om universell utforming innenfor rammen av byggets arkitektonisk strukturerende elementer.*

§6.2 Vann- og vegetasjonskvaliteter ved tiltak (jf. pbl §§ 11-9 nr. 3, nr.5 og nr. 6)

1. Ved regulering og søknad om tiltak skal det, i tillegg til leke- og oppholdsarealer, sikres tilstrekkelig areal for lokal åpen overvannshåndtering, infiltrasjon til grunnen og vegetasjon.

Retningslinjer:

- *Oslo kommunes til enhver tid gjeldende norm for Blågrønn faktor (BGF), Grønn arealfaktor (GAF) eller tilsvarende metode, er retningsgivende for å sikre tilstrekkelige arealer og opparbeiding av disse for vannhåndtering og vegetasjon.*
- *Arealer benyttet til BGF/GAF kan også benyttes til andre formål som ikke er i konflikt med BGF/GAF (for eksempel leke- og oppholdsareal eller uteareal).*
- *Følgende minimumsfaktorer iht. norm for BGF anbefales sikret:*

1. *Prosjekter i indre by (jf. bestemmelsesgrense)/ kollektivknutepunkter (som vist på plankartet): 0,7*
2. *Prosjekter i ytre by: 0,8*
3. *Allment tilgjengelige gater og plasser: 0,3.*

§6.3 Skoler og barnehager (jf. pbl §§ 11-9 nr.5 og 11-10 nr.2)

1. Skoleanlegg og større barnehager skal tilrettelegges som lokal møteplass, for eksempel for kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter i nærmiljøet. Ved større utbygginger av skoleanlegg skal flerbrukshall vurderes innpasset i anlegget.

2. Skoleanlegg og barnehager skal gis høy arkitektonisk kvalitet i utformingen.

§ 6.4 Utearealer for boliger, skoler og barnehager (jf. pbl § 11-9 nr.5)

1. Ved regulering og søknad om tiltak skal det sikres og dokumenteres tilstrekkelig, gode og solfylte leke- og oppholdsareal egnet for variert fysisk aktivitet for aktuelle alders- og brukergrupper. Terreng og vegetasjon som skaper identitet og/eller tilfører kvaliteter og variasjon i leke- og oppholdsarealene skal søkes bevart. Arealene skal opparbeides samtidig med bebyggelsen eller nærmeste etterfølgende sommerperiode.

Retningslinjer:

- Ved regulering og søknad om tillatelse bør det dokumenteres i hvilken grad utearealer sikres i henhold til de enhver tids gjeldende normer/retningslinjer.

§ 6.5 Utomhusplan (jf. pbl § 11-9 nr.5)

1. Ved regulering eller søknad om tillatelse kan kommunen kreve utomhusplan for disponering av byggetomta i fastsatt målestokk. Denne skal vise både eksisterende og planert terreng for eiendommen og terrengtilpasning til naboeiendommene, samt bruk og opparbeidelse av utearealene.

Retningslinjer:

Utomhusplan bør vise:

- omsøkt tiltak og eventuell eksisterende bebyggelse på eiendommen
- eksisterende og planlagt terreng samt terrengtilpassing mot naboeiendommene
- gangareal, uteoppholdsareal, lekearealer og annen disponering av ubebygde arealer
- parkeringsareal og snuplass for bil på egen grunn
- eksisterende trær som skal bevares/felles og ny vegetasjon
- gjerder, støttemurer, levegger/støyskjermer og andre konstruksjoner
- returpunkt, avfallsbrønner og avfallsbeholdere, samt tilgang til disse med renovasjonskjøretøy
- håndtering av overvann og snø

Der kommunen finner det nødvendig vil det kunne kreves ytterligere dokumentasjon.

§ 6.6 Skilt og reklame (jf. pbl § 11-9 nr.5)

1. Innholdet i forskrift for skilt og reklame vedtatt av Oslo bystyre 17.06.2009, revidert 20.11.2013, skal legges til grunn for plan- og byggesaksbehandlingen, og følger som vedlegg til kommuneplanens arealdel.

§ 6.7 Parkering (jf. pbl § 11-9 nr.5)

1. Nødvendig arealer for varelevering og oppstillingsplass for bil og sykkel skal sikres i plan- og byggesaker.

Retningslinjer:

- De til enhver tid gjeldende parkeringsnormer for bolig og næring skal være retningsgivende for plan- og byggesaksbehandlingen.
- Ved allment tilgjengelige parkeringsanlegg bør det etableres ladestasjoner for elbiler.
- Ved regulering av stasjoner og holdeplasser på banenettet bør det avsettes overdekket areal til sykkelparkering med tilstrekkelig kapasitet.

§ 6.8 Boligtyper og leilighetsstørrelser (jf. pbl § 11-9 nr.5)

1. I reguleringsplaner kan boligtyper og -størrelser fastsettes for å kunne tilby et bredt spekter av boligtyper og -størrelser i de ulike byområdene.

Retningslinjer:

- Den til enhver tid gjeldende norm for leilighetsfordeling skal være retningsgivende ved plan- og byggesaksbehandlingen, i de bydeler den gjelder for. For å oppnå en mer balansert leilighetssammensetning i større byområder med ensidig leilighets-sammensetning bør normen kunne fravikes.

§ 7 Miljøkvalitet, estetikk, natur og landskap

§ 7.1. Støy (jf. pbl § 11-9 nr.6)

1. Temakart for støy T1, datert 04.12. 2013, skal legges til grunn i plan- og byggesaksbehandlingen.
2. Dokumentasjonskrav:
 - a. Ved regulering, der støyforholdene overskrider anbefalt grense i de til enhver tid gjeldende statlige retningslinjer for støy i arealplanleggingen, skal støyforholdene dokumenteres.
 - b. For byggesaker med støyfølsomt bruksformål i små-

husområder i område C, angitt på temakart T1 for støy (deriblant områder innenfor Småhusplanen, S-4220), må plan for tiltak som dokumenterer støynivå foreligge sammen med søknad om tillatelse til tiltak.

3. For støyfølsomt bruksformål gjelder, iht. temakart for støy:
 - a. Utenfor avvikssonen, område A, gjelder de anbefalte støygrensene i de til enhver tid gjeldende statlige retningslinjer for støy i arealplanleggingen.
 - b. I avvikssonen, område B, kan bebyggelse med støyfølsomt bruksformål etableres i gul og rød sone (deriblant områder innenfor Småhusplanen, S-4220). Boliger skal ha minimum en fasade som vender mot stille side. Halvparten av oppholdsrom og minimum et soverom skal vende mot stille side. Det skal tilbys bruksmessig egnede private eller felles private uteoppholdsareal med soner med støynivå under anbefalt grense, iht. tabell 1 i T-1442/12.
4. Stille områder (områder med særlig hensyn til fri-luftsliv i lite støypåvirkede omgivelser), angitt på temakart for støy: Ny og vesentlig utvidelse av støyende virksomhet i henhold til de til enhver tid gjeldende statlige retningslinjer for støy i arealplanleggingen, skal søkes lokalisert og utformet slik at støypåvirkningen i stille områder forblir uendret eller dempes.

§ 7.2 Luftkvalitet (jf. pbl § 11-9 nr.6)

1. Ved regulering og søknad om tiltak som er følsomme for luftforurensning skal det vurderes gjennomført tiltak for å sikre tilfredsstillende luftkvalitet.

Retningslinjer:

- Temakart luftsoner T2 og T3, datert 04.12. 2013, skal være retningsgivende for plan- og byggesaksbehandlingen. Ved regulering av og søknad om tiltak som er følsomme for luftforurensning, skal anbefalte grenser for luftkvalitet i T-1520 (i de til enhver tid gjeldende statlige retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanleggingen) være retningsgivende.

§ 7.3 Estetikk, byforming og landskapstilpasning (jf. pbl § 11-9 nr.6)

1. Bebyggelse og anlegg skal lokaliseres slik at viktige stier/banetråkk (stier fra boligområder til offentlige funksjoner som skole, barnehage og kollektivholdplasser), landskaps- og vegetasjonselementer sikres.
2. Tiltak skal utformes bevisst i forhold til viktige siktlinjer i byen, betydningsfulle byggverk, viktige kulturminner og landskapstrekk og slik at material- og volummessige gode overganger til eksisterende bebyggelse og terreng ivaretas.
3. Særlig høy arkitektonisk kvalitet på allment tilgjengelige bygg og anlegg skal sikres i plan- og byggesaksbehandlingen.
4. Innholdet i Juridisk bindende retningslinjer for endringsarbeider på tak, for Torshovkvar탈ene, fastsatt 17.10. 2001, gjelder for plan- og byggesaksbehandlingen og følger som vedlegg til kommuneplanens arealdel.
5. Nye gater og byrom skal i størst mulig grad følge eksisterende terreng. Viktige historiske spor skal ivaretas.
6. For gater og byrom i Indre by:
 - a. Overbygging av gater og byrom tillates bare i forbindelse med betydelige barrierer som jernbanespor, trafikerte gater/veier og lignende.
 - b. Eksisterende gater og byroms avgrensning og linjeføring skal være førende for utforming av nye prosjekter. Sammenslåing av eksisterende kvartaler og gjenbygging av gater tillates ikke.

§ 7.4 Kabler og ledninger (jf. pbl § 11-9 nr.6)

1. Nye og større utvidelser av kabel- og ledningsanlegg i byggesonen skal legges i grunnen.

§ 7.5 Antennemaster og anlegg for mobilt kommunikasjonsnett (jf. pbl § 11-9 nr.6 og 7)

1. Plassering av antennemaster i friområder, strandsonen, vernede naturområder eller på bevaringsverdige bygninger tillates ikke.

§ 7.6 Naturmiljø (jf. pbl § 11-9 nr.6)

1. Temakart naturmiljø T4, datert 04.12.2013, skal legges til grunn for plan- og byggesaksbehandlingen.

2. For områder med registrerte naturverdier vist på temakart for naturmiljø gjelder følgende bestemmelser: I områder hvor det er registrert naturverdier med nasjonal verdi (A-områder) tillates ikke tiltak som kan forringe naturverdiene. I områder hvor det er registrert naturverdier med regional verdi (B-områder) skal det foreligge særlige grunner for å tillate tiltak som kan forringe naturverdier. I områder hvor det er registrert naturverdier med lokal verdi (C-områder) skal tiltak som kan forringe naturverdiene søkes unngått. For verneverdige kulturminner og kulturmiljøer angitt på Byantikvarens Gule liste, som helt eller delvis faller sammen med overnevnte lokaliteter, skal hensynet til naturverdiene balanseres mot hensynet til skjøtsel, vedlikehold og annen ivaretagelse av kulturminneverdiene.
3. Ved regulering skal verdifull vegetasjon og trær sikres.

Retningslinjer:

- *I byggesonen skal større trær søkes bevart. Større trær defineres som trær med stammeomkrets over 150 centimeter, målt 1 meter over terreng.*
- *Det bør ikke gjennomføres tiltak som skader større trærts røtter og krone eller reduserer trærnes vekstvilkår (foruten felling av døde eller dokumentert syke trær).*
- *Før tiltak eventuelt tillates i områder hvor det er registrert naturverdier med regional og lokal verdi, skal naturverdiene være grundig utredet og vurdert.*
- *I områder hvor det er registrert naturverdier med regional verdi skal tiltak som hovedregel underordnes naturverdiene. Det skal gjennomføres avbøtende tiltak for å forebygge skade på naturforekomsten av tiltaket.*
- *I områder hvor det er registrert naturverdier med lokal verdi skal tiltak avveies i forhold til naturverdiene. Avbøting av skade og ulempe for naturverdiene skal vurderes.*
- *For alle typer fredede kulturminner gjelder kulturminneloven og fredningsbestemmelsene for de enkelte lokalitetene foran kommuneplanens bestemmelser.*

§ 7.7 Midlertidige og transportable konstruksjoner og anlegg (jf. pbl § 11-9 nr.6, jfr. § 30-5)

1. Midlertidige paviljonger og brakker skal plasseres og utformes slik at hensynet til miljøkvalitet, estetikk, natur, landskap og grønnstruktur ivaretas.
2. Søknad om midlertidig rigg og anleggsområder skal redegjøre for plassering, utforming, omfang og varighet, uteoppholdsareal, vei/parkering og støy.

Retningslinjer:

- *De til enhver tid gjeldende retningslinjer for midlertidige boligbrakker skal være retningsgivende for plan- og byggesaksbehandlingen.*

§ 8 Kulturmiljø

§ 8.1 Kulturmiljø – generelt (jf. pbl § 11-9 nr.7)

1. I plan- og byggesaksbehandlingen (for tiltak etter loven) skal kulturminner og kulturmiljøer dokumenteres, og det skal vises hvordan viktige kulturminneverdier ivaretas.
2. Ved søknad om rammetillatelse for tiltak som kan berøre automatisk fredede kulturminner etter kulturminneloven, skal det fremlegges dokumentasjon fra antikvarisk myndighet som viser at tiltaket ikke kommer i konflikt med kulturminnene eller dokumentasjon på at forholdet tidligere er avklart.

Retningslinjer:

- *Temakart kulturminnevern T5, datert 04.12.2013, skal være retningsgivende for plan- og byggesaksbehandlingen*
- *I kategori I-områder, angitt på temakart for kulturminnevern skal bevaringsverdier søkes ivaretatt. Nye tiltak bør lokaliseres og utformes slik at viktige elementer i eksisterende gate-, byroms-, og bebyggelsesstruktur videreføres.*
- *I kategori II-områder, angitt på temakart for kulturminnevern, skal bevaringsverdier søkes ivaretatt i områdets videreutvikling. Hensynet til bevaring skal vurderes og avveies mot andre hensyn i plan- og byggesaksbehandlingen.*
- *Byantikvaren skal gis anledning til å avgi uttalelse i plan- og byggesaker for ytre endringer for eiendommer, bygninger og anlegg angitt på Gul liste og NB-registeret.*

§ 9 Miljøoppfølging og overvåking

§ 9.1 Kvalitetsprogram for miljø og energi (jf. pbl § 11-9 nr.8)

1. Ved regulering av utbyggingsprosjekter med mer enn 15 000 m² BRA skal det utarbeides et retningsgivende kvalitetsprogram for miljø og energi for godkjenning av Oslo kommune ved plan- og bygningsmyndighet.

Retningslinjer:

- Kvalitetsprogrammet bør redegjøre for prosjektets miljøprofil mht transport, energibruk, utslipp, materialvalg og massehåndtering, samt oppfølging gjennom alle ledd frem til gjennomføring.

§ 9.2 Områder som kan være utsatt for brann og eksplosjonsfare (jf. pbl § 11-9 nr.8)

1. Temakart storulykke T6, datert 04.12. 2013, skal legges til grunn for plan- og byggesaksbehandlingen.
2. Innenfor aktsomhetssonen, som viser område som kan være utsatt for brann og eksplosjonsfare, angitt på temakart for storulykke, skal det sammen med søknad om tiltak som innebærer permanent opphold av personer, slik som etablering av boliger, skoler, barnehager, andre institusjoner og lignende, foreligge en kartlegging og vurdering av den påvirkning det farlige anlegg utgjør for tiltaket. Tillatelse kan ikke gis med mindre tiltaket kan sikres tilfredsstillende med eventuelle avbøtende tiltak.

§ 10 Marka

§ 10.1 Marka (jf. pbl §§ 11-10 nr.1 og 2, 11-11 nr.1 og 2)

1. Innenfor områder avsatt til LNF tillates ikke bygge- og anleggstiltak (jf. pbl § 1-6). Etter en konkret vurdering og Fylkesmannens samtykke etter Markaloven, vil følgende tiltak kunne godkjennes: gjenoppbygging etter brann for godkjent spredt bolig- og fritidsbebyggelse, fasadeendring, oppgradering og mindre utvidelser av eksisterende bolig- og fritidsbebyggelse, oppføring av kårboliger, etablering av miljøvennlige anlegg for vannforsyning og avløpshåndtering samt riving av ikke verneverdige bygninger, konstruksjoner eller anlegg.
2. Innenfor LNF – areal for spredt boligbebyggelse (Sørkedalen), angitt på plankart 1-2, tillates oppført inntil 40 boliger i grupper på 3–6 boliger. Felt-

størrelse for den enkelte boliggruppe skal være 5–10 daa. Maksimal utnyttelse for den enkelte tomt innenfor boliggruppen skal være 300 m² BRA inkludert garasje og boder. Ved søknad om tiltak for boliger, skal det fremlegges samlet tomtedelings- og utomhusplaner for boliggruppen som viser atkomst, felles uteoppholdsareal og parkeringsplasser for bil og sykkel. Boligene skal grupperes i tun rundt felles uteoppholdsareal, og gode terreng- og landskapstilpasninger sikres og dokumenteres. Viktige eksisterende turstier og løyper skal opprettholdes. Avgrensning av arealene kan justeres i forbindelse med byggesaksbehandlingen.

3. For områder langs vassdrag inntil 100 m fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved gjennomsnittlig flomvannstand, er det forbudt å sette i verk bygge- og anleggstiltak som er nevnt i pbl. §§ 20-1 og 20-2, dersom annet ikke er angitt i plan.
4. Skar leir, avsatt til LNF:
 - a. For å sikre bygningsmassens vern og vedlikehold, kan eksisterende bebyggelse benyttes til bolig/næring/undervisning/kultur innenfor tillatte utslippsrammer.
 - b. Alternative lokale vann- og avløpsløsninger kan tiltales forutsatt at drikkevannskilden etter gjeldende sektorlovgivning ikke forurenes.
5. Aktivitetssone, avgrenset med bestemmelsesgrense:
 - a. Området kan benyttes som tilrettelagt friluftsområde med tiltak for fysisk aktivitet og friluftsliv/idrett for ulike alders- og brukergrupper. Dette forutsetter at tiltakene lokaliseres og utformes slik at viktige landskapselementer og naturverdier ivaretas. Mindre tekniske bygg i tilknytning til anlegget kan tillates med en øvre begrensning på 50 m² BYA.
 - b. I aktivitetssonen kan det tillates en større grad av tilrettelegging, herunder landskapsbearbeiding og skjøtsel, for å forebygge slitasje på grunn av intensiv bruk.
6. Turdrag/turvei: Traseer for nye eller utdannede helårstraseer og skiløyper tillates som vist på plankartet og kan justeres ved byggesaksbehandlingen. Traseer skal ha god tilpassing til landskapet og ta hensyn til viktige natur- og verneverdier.
7. Huken, avsatt til grønnstruktur: Området tillates brukt til funksjoner knyttet til kultur, idrett og

friluftsliv. Tekniske konstruksjoner og tilhørende bygninger som er nødvendig for angitte formål tiltales. Området må gis en naturlig landskapsform og tilføres nødvendige masser og beplantes.

8. Grønmo, avsatt til grønnstruktur: Området avsettes til grønnstruktur med flerbrukspark og med mulighet for innpassing av anlegg for kommunalteknisk virksomhet – gjenvinningsanlegg, kompostering og ombruk med mer, nærmere fastsatt i detaljreguleringsplan.

Retningslinjer for aktivitetssone:

- Med tiltak menes utendørs anlegg som for eksempel anlegg for ski/skileik, ballfelt, sykkeltraseer, lysløyper, klatreanlegg og skateboardanlegg.
- I plan- og byggesaksbehandlingen skal det legges vekt på landskapstilpasning, allmennhetens tilgjengelighet og støy. Viktige bekkedrag og turstier bør ivaretas.
- Ved utforming av anlegg bør det i størst mulig grad benyttes naturmaterialer og avdempet belysning og farger.

§ 11 Bebyggelse og anlegg

§ 11.1 Indre by: utviklingsområder og transformasjonsområder (jf. pbl § 11-9 nr.5)

1. Utviklingsområder og transformasjonsområder i indre by skal vurderes med høy tetthet og sikre høy bymessig/arkitektonisk kvalitet, grønnstruktur og gode gate- og byrom. Området skal videreføre omkringliggende nettverk av offentlige rom og forbindelser.
2. For områder avsatt som utviklingsområder i plankart 1-2, kan det vurderes høyere gesimshøyde enn områdets dominerende høyder, dersom etasjer avtrappes for å innordne seg gatestrekingens høyeste dominerende fasadegesims. Avtrapping skal hensynta best mulig solforhold mot syd og vest for tilliggende byrom, strøkgater og gårdsrom.

Retningslinjer:

- Det kan vurderes tillatt inntil 30 meter gesimshøyde (inntil 42 meter langs ring 1).
- I strøkgater (angitt på plankart 1-2 som U4) bør det ikke tillates mønehøyder på mer enn 7 meter over

kvartalets/gatestrekingens høyeste dominerende gesimshøyde.

§ 11.2 Ytre by: utviklingsområder, kollektivknutepunkter og stasjonsnære områder (jf. pbl § 11-9 nr.5)

1. I utviklingsområder i ytre by angitt på plankart 1-2 skal følgende sikres gjennom felles planlegging:
 - a. Avsetting av nødvendig areal til teknisk, sosial (skole, barnehage, sykehjem mv.), blågrønn og kulturell infrastruktur, samt idrettshaller/-anlegg.
 - b. Bymessig utforming av området, gjennom høy tetthet og arkitektonisk kvalitet, finmasket gate- og byromsstruktur, variert arealbruk, utadrettede funksjoner i 1. etasje i sentrale gater/byrom, gode solfylte byrom og integrering av viktige eksisterende stedskvaliteter.
 - c. Stasjonsområde for skinnegående trafikk skal gis en sentral rolle som sted, med offentlige byrom og sosiale/kulturelle og andre publikumsrettede funksjoner.
 - d. God tilgjengelighet, med prioritering av gang- og sykkeltrafikk, sammenhengende grønnstruktur og gate- og byromsstruktur, både internt og til tilstøtende områder skal sikres.
 - e. God gang- og sykkeltilgjengelighet til kollektivmidler og effektive bytter mellom kollektivmidler skal sikres.
 - f. Vei- og gatesystemet skal prioritere lokalsamfunnet fremfor gjennomgangstrafikk.
 - g. Tilfredsstillende skjerming mot støy- og luftforurensning gjennom lokalisering og utforming av bebyggelse skal inngå.
2. Områder ved kollektivknutepunkter skal vurderes utviklet med høy tetthet, og sikres høy bymessig/arkitektonisk kvalitet og gode gate- og byrom.
3. For andre stasjonsnære områder skal det vurderes økt tetthet, med god bymessig/arkitektonisk kvalitet og gode gate- og byrom.
4. Pkt. 1 a-g skal være retningsgivende for områder ved kollektivknutepunkter og stasjonsnære områder som vurderes egnet for bymessig utvikling.

Retningslinjer:

- For utviklingsområder i ytre by uten kollektivknutepunkt bør det være en samlet områdeutnyttelse på 100 prosent.

- For utviklingsområder i ytre by med kollektivknutepunkt bør det være en samlet områdeutnyttelse på 125 prosent, med høyest utnyttelse rundt kollektivknutepunktet.
- Innenfor områder der det er registrert særlig viktig kulturminneverdier, naturverdier eller andre funksjoner viktige for områdets identitet bør disse bevares og videreutvikles som kvaliteter for fremtidig byutvikling.

§ 11.3 Beredskapssenter på Alnabru/annet bygg og anlegg (jf. pbl § 11-9 nr.5)

Virksomheten skal i minst mulig grad gi miljøbelastninger for omkringliggende områder, særlig for støyømfintlige områder. Anlegget skal gis en utforming som styrker Alna Miljøparks rolle og bruk. Endelig program og innhold avklares i detaljreguleringsprosessen.

§ 12 Grønnstruktur

§ 12.1 Grønnstruktur generelt (jf. pbl §§ 11-9 nr.6 og 11-10 nr.2)

1. Områder avsatt til grønnstruktur skal utvikles og tilrettelegges for opplevelse, rekreasjon, lek og fysisk aktivitet for allmennheten. Områder med nasjonalt og regionalt viktige natur- eller kulturminneverdier skal forvaltes på en måte som ivaretar verdiene.

Retningslinjer:

- Tilrettelagte lekeområder mot gater og veier nær trafikkkårer bør sikres mot trafikk ved hel eller delvis inngjerding/beplantning eller lignende.

§ 12.2 Grønnstruktur – idrettsanlegg (jf. pbl § 11-10 nr.1)

1. På eksisterende idrettsanlegg som ligger innenfor areal avsatt til grønnstruktur kan det gjennomføres tiltak som nevnt i pbl. § 20-1 første ledd bokstav b, c, e, f og i (vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av tiltak, fasadeendring/riving/oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner/plassering av skilt- og reklameinnretninger) uten detaljregulering.

§ 12.3 Ivaretagelse av grønnstruktur for øvrig (jf. pbl § 11-9 nr. 6)

1. Temakart blågrønn struktur T7, datert 04.12.2013, skal legges til grunn for plan- og byggesaksbehandlingen.
2. Langs viktige kommunikasjonsårer angitt på tema-kartet, skal tiltak plasseres og utformes slik at eksisterende alleer, trekker og store enkelttrær kan bevares. Langs strekninger hvor det i dag ikke er trær, eller hvor det er behov for supplering, skal det i forbindelse med større tiltak så langt det er mulig plantes trær i allé, trekker, grupper eller enkeltvis. Det forutsettes at viktige bevaringshensyn samtidig ivaretas. Treplantingsprinsipp og artsvalg skal vurderes og begrunnes ut fra landskaps-, byrom og kulturmiljøhensyn. For gater og veier på Byantikvarens Gule liste, skal tiltak etter denne bestemmelsen forelegges Byantikvaren for uttalelse før vedtak og realisering.

Retningslinjer:

- Byggesonen bør ha en dekningsgrad av planmessig sikrede parker innenfor angitte gangavstander langs offentlig vei i henhold til følgende norm:
 1. Park på minimum 1 dekar innenfor 250 meter gangavstand (indre by)
 2. Park på minimum 5 dekar innenfor 500 meter gangavstand (indre og ytre by)
- Ved tiltak som omfatter 40 000 m² BRA eller mer, eller i områder hvor det gjennom parallelle utviklingsprosjekter planlegges utbygging av totalt 40 000 m² BRA eller mer, skal det sikres park på minimum 1 dekar innenfor 250 meter gangavstand (indre by). Det skal også foretas en vurdering av parksituasjonen i området med hensyn på parkenes kvaliteter som angitt nedenfor og parkenes kapasitet i forhold til befolkningen i området. Der som parksituasjonen ikke er tilfredsstillende har kommunen anledning til å kreve sikring av parker. Kommunen har anledning til å kreve større park avhengig av størrelsen på tiltaket.
- Innenfor områder med behov for park angitt på tematkartet gjelder følgende retningslinjer: I disse områdene tillates ikke omdisponering av etablerte eller egnede lekearealer for barn og unge, med mindre det dokumenteres at ny

utbygging vil føre til en bedret totalsituasjon for barns lek/grønnstrukturen i området. Uttalelse fra representant for barn og unge i plansaker skal tillegges særlig vekt i vurderingen.

Innenfor område med behov for park på minimum 5 dekar

Ved tiltak som omfatter 40 000 m² BRA eller mer, eller i områder hvor det gjennom parallelle utviklingsprosjekter planlegges utbygging av totalt 40 000 m² BRA eller mer, skal park etableres innenfor 500 meter gangavstand (indre og ytre by) og med kvaliteter som angitt nedenfor.

Innenfor område med behov for park på minimum 1 dekar

Ved tiltak som omfatter 20 000 m² BRA eller mer, eller i områder hvor det gjennom parallelle utviklingsprosjekter planlegges utbygging av totalt 20 000 m² BRA eller mer, skal park etableres innenfor 250 meter gangavstand (indre by) og med kvaliteter som angitt nedenfor.

Ved tiltak som omfatter mindre bruksareal skal det vurderes hvordan normer for minimumsdekning av parker ivaretas. Kommunen kan krevé at det sikres park på grunnlag av dokumentasjonen.

- Nye parker bør lokaliseres på steder med gode solforhold og god utsikt, og på steder med eksisterende natur- og landskapskvaliteter eller med gode vilkår for vegetasjonsutvikling. Lokalisering, avgrensing og utforming av parken bør legge til rette for allsidig bruk og for ulike alders- og brukergrupper. Parken bør utgjøre et sammenhengende areal, ha en utstrekning og form som ivaretar allmenn tilgjengelighet og ha et åpent uttrykk. Parken bør ha en tydelig avgrensing mot private arealer, og bør i størst mulig grad grense til eller ha god romlig tilknytning til offentlig gate eller gang/sykkelvei. Parken bør reguleres til friområde og være tilgjengelig for allmennheten.
- Fremtidige turdrag bør ha en bredde på 30 meter. Avmerkede krysningspunkter bør gis en tydelig, trafikksikker utforming som gir prioritet til turveien eller andre viktige gangforbindelser.

§ 13 Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone

§ 13.1 Ankringssone (jf. pbl § 11-11 nr.3)

1. Innenfor ankringssonen, vist med bestemmelsesgrense på plankart 1-2, må det ikke gjennomføres tiltak eller etableres installasjoner som forringer mulighetene til ankring.

§ 13.2 Farled (jf. pbl § 11-11 nr.3)

1. Innenfor farledsarealene, vist på plankart 1-2, kan tiltak som sikrer trygg og effektiv ferdsel for gods- og passasjerskip gjennomføres. Herunder inngår utdyping og massehåndtering, der dette ikke er i strid med nasjonalt eller regionalt viktige naturforekomster eller kulturminner. Rene masser kan deponeres på sjøbunnen innenfor disse områdene. Dersom det finnes forurensede masser, må disse håndteres etter gjeldende regelverk.
2. Innenfor farledsarealene kan tiltak iverksettes uten regulering for å oppnå følgende minimumsdybder: Farledstraseen merket "Dynamløpet" på plankart 1-2, skal ha en minimum seilingsdybde på 12 meter og traseen "Østre løp" skal ha en minimum seilingsdybde på 14 meter. Minste bredde på traseene er 150 meter og er angitt på plankartet.
3. Innenfor tiltaksområdet Blindskjærbåen mellom Bleikøya og Sjørøya, merket EU på plankart 1-2, skal tiltak konsekvensutredes før det gis tillatelse etter pbl.

§ 13.3 Vassdrag (jf. pbl §§ 11-11 nr. 3 og 6 og 11-9 nr. 6).

1. Temakart blågrønn struktur T7, datert 04.12.2013, skal legges til grunn for plan- og byggesaksbehandlingen.
2. Åpne strekninger av elver, bekker, vann og dammer skal opprettholdes.

Retningslinjer:

- Hovedløpene i de ti vassdragene i Oslo er som følger: Lysakerelva, Mærradalsbekken, Hoffselva/Holmenbekken, Frognerelva/Sognsvannbekken, Akerselva, Hovinbekken, Alna, Ellingsrudelva, Ljanselva og Gjersøelva. Andre deler av hovedvassdragene og bekker for øvrig betegnes som sideløp.

- Innenfor en sone på minimum 20 meter fra vannkant for hovedløp og minimum 12 meter fra vannkant for sideløp bør det ikke oppføres ny bebyggelse, nye anlegg eller gjøres vesentlige terrenginngrep. Etablering av turveier samt nødvendige endringer for bruk og aktivisering av eksisterende bygninger, anlegg og landskap som tjener allmennheten kan tillates. De byggefrie beltene bør så langt som mulig være allment tilgjengelige der dette ikke kommer i konflikt med natur- og landskapsverdier. Innenfor det byggefrie beltet bør det sikres areal for naturlig kantvegetasjon, jf. vannressursloven § 11.
- Lukkede elvestreknninger og sidebekker angitt på temakart T7 bør søkes gjenåpnet. Gjenåpnede vassdrag bør tilrettelegges som opplevelseselement med høy estetisk kvalitet for å styrke den blågrønne strukturen, og i størst mulig grad gjøres tilgjengelig for allmennheten. Der forholdene ligger til rette for det bør elv/bekk i størst mulig grad gjenåpnes i sine historiske bekkeløp. Der vassdragets omgivelser har en bymessig karakter og hvor tilgangen til ubebygde arealer er begrenset, bør det vurderes en mer bymessig utforming med høy materialstandard for det gjenåpnede vassdraget.

§ 14 Hensynssone sikrings-, støy- eller faresone

§ 14.1 Hensynssone drikkevannkilde med tilhørende nedbørsfelt H 110 (jf. pbl § 11-8 a))

1. I sonen er tiltak med fare for forurensning av drikkevannskilde ikke tillatt.
2. For områder som omfattes av reguleringsplanene for Solemskogen og Sørbråten vedtatt av Oslo bystyre 08.06.2011 gjelder bestemmelser angitt i reguleringsplan, slik disse er stadfestet av Miljøverndepartementet.

§ 14.2 Hensynssone restriksjoner for anlegg i grunnen og tiltak ved tunnelåpninger H 190-1, -2 og -3 (jf. pbl § 11-8 a))

1. Innenfor sone H190-1 (eksisterende trasé for t-bane/jernbane) tillates ikke sprengningsarbeider, boring for energibrønner og andre brønner uten at det foreligger tillatelse fra berørte samferdselsmyndigheter.
2. Innenfor sone H190-2 (fremtidig trasé for t-bane/jernbane) tillates ikke installasjoner eller andre tiltak

i eller på grunnen som kan hindre eller vanskeliggjøre fremføring av t-baneanlegget/jernbaneanlegget.

3. Innenfor sone H190-3 (trasé for veitunnel) tillates ikke sprengningsarbeider, boring for energibrønner og andre brønner, uten at det foreligger uttalelse/tillatelse fra berørte samferdselsmyndigheter.
4. Innenfor sone H190-4 (trasé for Midgardsormen og Bekkelaget renseanlegg) tillates ikke sprengningsarbeider, boring for energibrønner og andre brønner, uten at det foreligger uttalelse/tillatelse fra Vann- og avløpsetaten Oslo kommune.
5. Innenfor sone H190-5 (oljesisterne) tillates ikke sprengningsarbeider, boring for energibrønner og andre brønner uten at det foreligger uttalelse/tillatelse fra anleggseier.
6. Ved tunnelåpninger for vei, jernbane eller t-bane innenfor hensynssonene H190-1, H190-2 og H190-3, skal det ikke igangsettes tiltak etter pbl nærmere enn 50 meter fra riksvei, 30 meter fra jernbane/t-bane og 15 meter fra kommunal vei før uttalelse fra berørt samferdselsmyndighet foreligger, dersom annet ikke er angitt i plan.

§ 14.3 Hensynssone ras- og skredfare H 310 1-2 (jf. pbl § 11-8 a))

1. For sone H310-1, som angir områder med mulig fare for større kvikkleireskred (sonen viser kartlagte mulig utløsningsområder og ikke mulig utrasområder), tillates ikke tiltak som kan utløse slike skred. Ved regulering og søknad om tiltak kreves fagkyndig utført ROS-analyse/fareutredning som dokumenterer at de til enhver tid gjeldende forskrifter ivaretas.
2. For sone H310-2, som angir områder med mulig steinsprangfare (sonen viser utløsnings- og utrasområde), tillates ikke tiltak som kan utløse/rammes av steinsprang. Ved regulering og søknad om tiltak kreves fagkyndig utført ROS-analyse/fareutredning som dokumenterer at de til enhver tid gjeldende forskrifter ivaretas.

Retningslinjer:

- *Kvikkleire og fare for kvikkleireskred i marine avsetninger kan også forekomme utenfor den kartlagte hensynssonen. Her bør også fagkyndig ROS-analyse/fareutredning som ivaretar de til enhver tid gjeldende forskrifter utføres.*

§ 14.4 Hensynssone stormflo og elveflom H 320 1-2 (jf. pbl § 11-8 a)

1. For sone H320-1, som angir områder med mulig fare for stormflo, tillates ikke tiltak som kan påvirke/bli påvirket av stormflo. Ved regulering og søknad om tiltak kreves fagkyndig utført ROS-analyse/fareutredning som dokumenterer at de til enhver tid gjeldende forskrifter ivaretas.
2. For sone H320-2, som angir områder med mulig fare for elveflom, tillates ikke tiltak som kan påvirke/bli påvirket av flom. Ved regulering og søknad om tiltak kreves fagkyndig utført ROS-analyse/fareutredning som dokumenterer at de til enhver tid gjeldende forskrifter ivaretas.

§ 14.5 Hensynssone forurenset grunn/deponi H 390 (jf. pbl § 11-8 a)

1. For sone H390, områder med påvist eller mulig forurenset grunn/nedlagt avfallsdeponi, skal tiltak etter pbl §§ 20-1 og 20-2 utføres slik at forurenset grunn fjernes eller sikres i henhold til krav fra forurensningsmyndigheten.
2. Søknadspårligte bygge- og gravearbeider kan ikke igangsettes innenfor sonen uten tillatelse fra Oslo kommune og forurensningsmyndigheten på grunn av mulig forurenset grunn.

§ 15 Hensynssone med særlige hensyn til bevaring av kulturmiljø

§ 15.1 Hensynssone med særlige hensyn til bevaring av kulturmiljø (§ 11-8 pkt c)

Retningslinjer:

- *Områder med særlige hensyn til bevaring av kulturmiljø er vist som hensynssone H 570 i plankart 1-2 og temakart T5 kulturminnevern.*

§ 16 Hensynssone for båndlegging i påvente av vedtak etter pbl

§ 16.1 Hensynssone for båndlegging - naturmiljø H 710 (jf. pbl § 11-8 d)

1. Områder innenfor sone H 710 båndlegges i påvente av vedtak etter pbl.

§ 17 Hensynssone med krav om felles planlegging for flere eiendommer samt omforming

§ 17.1 Hensynssone for krav om felles planlegging H-810 (jf. pbl § 11-8 e))

1. Innenfor utviklingsområder avgrenset med hensynssone H-810-2 jf. pbl § 11-8 e) stilles det krav om felles planlegging for hvert hensynssonefelt før gjennomføring av tiltak.
2. Kommunen kan gjøre unntak fra krav om felles planlegging i hensynssone H-810 for større områder som nylig har vedtatt planprogram/områdeprogram eller andre veiledende dokument som har samme funksjon som felles planlegging etter pbl.
3. Forutsatt at tiltaket ikke vanskeliggjør helhetlig utvikling innenfor den aktuelle hensynssone, kan mindre transport- og infrastrukturtiltak unntas fra kravet om felles planlegging.

§ 17.2 Hensynssone omforming H-820-1 og H-820-2 (jf. pbl § 11-8 e))

Retningslinjer:

- *Ved fornyelse/oppgradering av høyspentilinjer i regional- og sentralnettet, innenfor områder avgrenset med hensynssone H-820-1, bør disse legges i jordkabel.*
- *Ved ombygging eller etablering av trafostasjoner, innenfor områder avgrenset med hensynssone H-820-2, skal det vurderes utførelse av gassisolerte anlegg.*